

Projekt

z dnia 7 sierpnia 2019 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR 9.087.2019
RADY MIEJSKIEJ W KRZEPICACH**

z dnia 13 sierpnia 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice na lata
2019 - 2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 roku, poz. 506) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 roku, poz. 1508 z późn. zm.) Rada Miejska w Krzepicach uchwala:

§ 1. Przyjmuje się "Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice na lata 2019 - 2023", stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Krzepic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA GMINY KRZEPICE NA LATA
2019 - 2023

Spis treści

1	Wprowadzenie	4
2	Metodologia.....	5
	Metoda desk research	5
	Warsztaty strategiczne	5
3	Zakres dokumentu	7
4	Ramy prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi	8
4.1	Samorządowe dokumenty strategiczne	9
4.1.1	Strategia Rozwoju Gminy Krzepice na lata 2016 – 2025.....	9
4.1.2	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kłobuckiego na lata 2014 – 2020	11
4.1.3	Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006 - 2020	11
4.1.4	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+”	12
4.2	Krajowe dokumenty strategiczne	12
4.2.1	RAPORT POLSKA 2030.....	12
4.2.2	POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU	14
4.2.3	ŚREDNIOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020	14
4.2.4	STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2020.....	15
4.2.5	NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ.....	16
4.2.6	PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020	17
4.3	UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE	18
4.3.1	EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU	18
4.3.2	KOMUNIKAT KOMISJI EUROPEJSKIEJ „INICJATYWA NA RZECZ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ”	18
4.3.3	KOMUNIKAT KOMISJI EUROPEJSKIEJ W SPRAWIE POLITYKI UE I WOLONTARIATU: UZNANIE I PROPAGOWANIE WOLON-TARIATU TRANSGRANICZNEGO W UE	19
5	Część analityczno – diagnostyczna. Diagnoza problemów społecznych.....	21
5.1	Sytuacja demograficzna Gminy Krzepice.....	21
5.2	Wsparcie rodzin i gospodarstw jednoosobowych.....	41
5.2.1	Pomoc żywnościowa w Gminie Krzepice	43
5.2.2	Praca socjalna i realizacja świadczeń rodzinnych, wychowawczych oraz świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Krzepice	45
5.2.3	Program „Karta Dużej Rodziny”	49
5.2.4	Opieka nad dziećmi i młodzieżą	51
5.2.5	Placówki opiekuńczo - wychowawcze.....	54
5.3	Sytuacja osób niepełnosprawnych	58
5.4	Starość jako wyzwanie dla samorządu lokalnego	67
5.5	Bezrobocie i rynek pracy	69
5.5.1	Program „Aktywna Integracja Powiatu Kłobuckiego”	80
5.6	Uzależnienia i przemoc w rodzinie.....	81

5.6.1	Uzależnienie od alkoholu i narkotyków	82
5.6.2	Przemoc w rodzinie	92
5.6.3	Wnioski ze sprawozdań Miejsko–Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2016-2018	93
5.7	Bezpieczeństwo publiczne	98
5.8	Kapitał społeczny - organizacje pozarządowe jako zasób służący rozwiązywaniu kwestii społecznych	101
6	<i>Analiza SWOT</i>	103
7	<i>Część programowa.....</i>	109
8	<i>Sposoby monitorowania i oceny Strategii oraz komunikacji społecznej</i>	115
8.1	System monitorowania Strategii	115
8.2	Sposoby oceny realizacji Strategii.....	115
9	<i>System wdrażania zmian w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice</i>	116
10	<i>Wnioski i uwagi końcowe.....</i>	117
11	<i>Spis tabel, wykresów</i>	120

1 Wprowadzenie

Stworzenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice było podyktowane koniecznością przygotowania fundamentu do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych. Te z kolei mają w efekcie przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców Gminy Krzepice, a w szczególności tych osób, które są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Celem do którego dążymy wyznaczając sobie poszczególne cele strategiczne jest w efekcie skuteczne doprowadzenie do integracji społecznej mieszkańców.

Bodźcem zainteresowania jest potrzeba zrozumienia zachowania nieakceptowanego, będącego przyczyną strat lub stanowiącego perspektywę strat, zachowania wywołujące niepokój o bezpieczeństwo własne i społeczności lokalnej, naruszającego potrzebę ładu społecznego, poczucie przewidywalności zdarzeń, możliwość planowania przyszłości. Przyczynami obiektywnymi są zaś wzrastające zachowania ryzykowne: przemoc, uzależnienia itp.

Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie Gminy Krzepice zostały zdiagnozowane na podstawie przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych a także instrumentów analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT).

Z opracowanej diagnozy wyłaniają się konkretne problemy, nad którymi winna skupić się polityka społeczna władz ustawodawczych i wykonawczych Gminy Krzepice oraz podległych im jednostek organizacyjnych. Ujęte w formę misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, w sposób praktyczny wyznaczają konkretne działania poszczególnych instytucji i jednostek. Część programowa została ujęta w formie tabelarycznej, zawierającej cele, kierunki oraz realizatorów poszczególnych działań, czas ich realizacji oraz wskaźniki ich wykonania.

Niniejsza Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem wieloletnim, który posiada ścisłą korelację z kluczowymi dokumentami planistycznymi na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim.

2 Metodologia

Metoda desk research nie posiada określonego czasu czy fazy realizacji. Pozyskiwanie i eksploracja danych trwa przez cały okres realizacji projektu. Dokumenty zastane są także na bieżąco uzupełniane i zestawiane z pozyskanymi w trakcie pozostałych etapów badania materiałami. Podstawę analizy desk research stanowią dokumenty statystyki publicznej, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne etc. Współpraca z Klientem gwarantuje wysoki poziom otrzymanych informacji. Cechą tej metody jest to, że wiedza do opracowania Strategii istnieje i jest dostępna, ale poszczególne dane, które dają cały obraz sytuacji są rozproszone w różnych instytucjach i dokumentach. Głównym zadaniem badawczym było więc zgromadzenie tych informacji, posegregowanie ich, zaplanowanie działań oraz wyznaczenie działań do ich realizacji. Podstawą do diagnozy problemów społecznych były materiały i analizy statystyczne gromadzone i opracowane przez Główny Urząd Statystyczny oraz instytucje działające na terenie Gminy Krzepice, m.in. przez Urząd Miejski w Krzepicach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzepicach, Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku, Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i inne. Uwzględniono także informacje o uczestnictwie Gminy Krzepice w realizowanych programach, projektach i akcjach społecznych.

Warsztaty strategiczne, po które również sięgnięto podczas prac nad dokumentem, z reguły stosuje się, aby pomóc różnego rodzaju organizacjom w analizie ich bieżącej sytuacji, określeniu strategicznych celów oraz stworzeniu planów działania umożliwiających realizację celów. Podczas warsztatu pomagamy uczestnikom określić czynniki niezbędne do osiągnięcia sukcesu, opracować wizję, plany operacyjne oraz wybrać kluczowe kompetencje. Końcowym efektem warsztatu strategicznego są konkretne plany działania uwzględniające cele, terminy, zakres odpowiedzialności, narzędzia oraz kryteria weryfikacji.

Z uwagi na złożoność prac, powołany został Zespół Konsultacyjny ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice. Zespół pracował podczas warsztatów strategicznych oraz rekomendował prezentowany obecnie kształt niniejszego dokumentu.

Tabela 1. Skład Zespołu biorącego udział w warsztatach strategicznych w ramach prac nad przygotowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice

Imię i nazwisko	Instytucja	Stanowisko
Sabina Sobańska	Komisariat Policji w Krzepicach	Dzielnicowa/ Członek Zespołu Interdyscyplinarnego w Krzepicach
Andrzej Jachimczak	Sołectwo Starokrzepice	Sołtys
Czesława Dudek	Sołectwo Lutrowskie	Sołtys
Jakub Zalewski	Sołectwo Dankowice	Sołtys
Jarosław Grzyb	Osiedle Kuków	Przewodniczący Zarządu Osiedla
Bogdan Napieraj	Osiedle Krzepice Stare Miasto	Przewodniczący Zarządu Osiedla
Sylwia Banasik	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Dankowicach Drugich	Kierownik
Magdalena Zalewska	Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach	Zastępca Dyrektora
Bogdan Napieraj	Sąd Rejonowy w Częstochowie VI Wydział Rodzinny i Nieletnich	Kurator Społeczny
Aneta Desperak-Kęsik	Sąd Rejonowy w Częstochowie VI Wydział Rodzinny i Nieletnich	Kurator Społeczny/ Sekretarz Zespołu Interdyscyplinarnego w Krzepicach/ Zastępca Przewodniczącego Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krzepicach
Danuta Badurska	Zespół Interdyscyplinarny w Krzepicach	Zastępca Przewodniczącego/ Specjalista Pracy Socjalnej MGOPS/ Członek Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krzepicach
Barbara Jurasz	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzepicach	Specjalista Pracy Socjalnej
Małgorzata Kotasińska	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzepicach	Asystent rodziny
Beata Orłowska	Gimnazjum w Krzepicach	Pedagog/ Członek Zespołu Interdyscyplinarnego w Krzepicach
Mariusz Polus	Zespół Szkół w Starokrzepicach	Dyrektor
Daniela Szczepaniak	Szkoła Podstawowa w Zajączkach Pierwszych	Dyrektor
Danuta Przybylska	Przedszkole Samorządowe w Krzepicach	Dyrektor
Katarzyna Droś	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzepicach	Kierownik
Bartłomiej Marcin Kazubski	Grupa Badawcza DSC Sp. z o.o.	Prezes Zarządu/kierownik projektu/moderator spotkania

Źródło: MGOPS w Krzepicach

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych części: wprowadzającej (wstępu), części diagnostyczno – analitycznej zawierającej identyfikację najważniejszych problemów społecznych Gminy Krzepice i jej zasobów oraz części programowej zawierającej najważniejsze cele polityki społecznej gminy. W części tej zostały wskazane cele strategiczne i podporządkowane im kierunki działań. Wskazane zostały również podmioty odpowiedzialne za realizację działań, źródła finansowania, czas realizacji, a także sposoby monitorowania Strategii.

3 Zakres dokumentu

Uwarunkowania prawne jedynie w części określają zakres niniejszego dokumentu strategicznego. Wynika to zarówno ze specyfiki danego regionu, określonej problematyki charakteryzującej np. daną gminę. Zakres Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice, wyznaczono de facto poprzez zdefiniowanie problemu społecznego - jego skali i zasięgu oddziaływania. Samo definiowanie problemów społecznych ulega co rusz kolejnym modyfikacjom oraz ewaluacjom.

Przygotowując niniejszy dokument „problem społeczny” będziemy traktować, jako występujące obecnie lub mogące się pojawić w niedalekiej przyszłości zjawisko niepożądane, które dotyka przedstawicieli lokalnej społeczności przyczyniając się do ich wykluczenia, a nawet marginalizacji. Analizując możliwości rozwiązywania problemów społecznych przez samorząd Gminy Krzepice należało wziąć pod uwagę możliwości kompetencyjne poszczególnych podmiotów lokalnej polityki społecznej oraz możliwości finansowe samorządu lokalnego. Dopiero zestawiając te podstawowe elementy wraz ze zidentyfikowanym w trakcie prac diagnostycznych swego rodzaju katalogiem problemów społecznych można było dokonać planowania strategicznego.

4 Ramy prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest integralnym długookresowym dokumentem planistycznym, którego powstanie warunkuje art. 17 ust. 1 pkt. 1 i art. 19 pkt.1, w powiązaniu z art. 16 b. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹.

W myśl art. 16 b ustawy o pomocy społecznej, Gmina i Powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej. Strategia zawiera w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej; prognozę zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie:

- celów strategicznych projektowanych zmian;
- kierunków niezbędnych działań;
- sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych;
- wskaźników realizacji działań.

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z obowiązku prawnego nałożonego na samorząd gminny i powiatowy na mocy art. 17.1 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, programów przeciwdziałania przemocy, programów ochrony zdrowia psychicznego i innych. Celem tych programów jest reintegracja, integracja osób i rodzin z różnych powodów zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie.

Na treść i realizację gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ inne akty prawne do których należą:

¹ Dz.U. 2018, poz. 1508 z późn. zm.

- Ustawa o samorządzie gminnym²;
- Ustawa o samorządzie powiatowym³;
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi⁴;
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych⁵;
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁶;
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁷;
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁸;
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii⁹;
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁰;
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym¹¹;
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹²;
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych¹³
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁴.

Jak już wspomniano, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice ze względu na swój charakter musi opierać się na korespondencji i współzależności z dokumentami strategicznymi na poziomie zarówno mikro jak i makro, poczynając od najbliższych relacji czy zależności organizacyjnych. Jednym z nich jest m.in. samorząd województwa śląskiego.

4.1 Samorządowe dokumenty strategiczne

4.1.1 Strategia Rozwoju Gminy Krzepice na lata 2016 – 2025

Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone na 3 obszary, które są najistotniejszymi polami działania gminy, jednocześnie wytyczają kierunki prac na najbliższe lata:

² Dz.U. 2019, poz. 506

³ Dz.U. 2019, poz. 511

⁴ Dz.U. 2018, poz. 2137

⁵ Dz.U. 2018, poz. 2220 z późn. zm.

⁶ Dz.U. 2019, poz. 670

⁷ Dz.U. 2018, poz. 998

⁸ Dz.U. 2015, poz. 1390 z późn. zm.

⁹ Dz.U. 2018, poz. 1030

¹⁰ Dz.U. 2018, poz. 1265

¹¹ Dz.U. 2019, poz. 217

¹² Dz.U. 2018, poz. 511

¹³ Dz.U. 2017, poz. 180

¹⁴ Dz.U. 2018, poz. 450

1. Wzmocnienie potencjału edukacyjnego gminy

- Poprawa oferty edukacyjnej przedszkoli i szkół (m.in. doradztwo zawodowe w gimnazjach, zajęcia pozalekcyjne i wyrównawcze, stypendia i staże, podwyższanie kwalifikacji nauczycieli).
- Dostęp do wysokiej jakości infrastruktury i wyposażenia placówek oświatowych.
- Wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w edukacji.

2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców

- Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych.
- Promocja zdrowego i aktywnego trybu życia oraz profilaktyki zdrowotnej, w tym działania na rzecz ograniczania chorób i uzależnień cywilizacyjnych z uwzględnieniem zmian demograficznych.
- Aktywne i zdrowe starzenie się, w tym stworzenie odpowiedniej infrastruktury dla osób starszych.
- Wykorzystanie nowych technologii (w tym ICT) w zakresie obsługi pacjenta i diagnostyki medycznej.

3. Zapewnienie atrakcyjnej oferty kulturalnej oraz możliwości spędzania wolnego czasu

- Rozwój i poprawa standardu instytucji kultury zapewniających atrakcyjną ofertę kulturalną w odpowiedzi na potrzeby różnych grup społecznych.
- Zwiększenie oferty w zakresie sportu i rekreacji zapewniającej możliwość atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.
- Wyposażenie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym w infrastrukturę kultury i sportowo – rekreacyjną.
- Zachowanie i promocja dziedzictwa lokalnego.

4.1.2 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kłobuckiego na lata 2014 – 2020

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera założenia polityki społecznej uwzględniające kompetencje samorządu powiatowego, bierze pod uwagę przesłanki wynikające z sytuacji panującej na szczeblu gminnym. Dlatego też dokument przygotowany dla powiatu sygnalizuje problemy społeczne występujące w gminach wchodzących w jego skład, zawierając rozwiązania o charakterze systemowym pozostające poza kompetencjami samorządu gminnego.

W ramach dokumentu strategicznego wyodrębniono następujące cele strategiczne:

- Wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży.
- Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.
- Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w powiecie.
- Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej.

4.1.3 Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006 - 2020

Cele główne strategii wojewódzkiej to:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej.
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży.
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych.
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych.

5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

4.1.4 Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+”¹⁵

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” i stanowi ona plan samorządu województwa określający wizję rozwoju, cele oraz główne sposoby ich osiągnięcia w kontekście występujących uwarunkowań w perspektywie 2020 roku. Jednym z głównych obszarów priorytetowych polityki województwa jest zwiększenie szans rozwojowych mieszkańców. Celem strategicznym jest podejmowanie działań zmierzających do rozwoju województwa śląskiego jako regionu o wysokiej jakości życia, opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie.

W ramach dokumentu strategicznego wyodrębniono trzy cele strategiczne:

- Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa.
- Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców.
- Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.

4.2 Krajowe dokumenty strategiczne

4.2.1 RAPORT POLSKA 2030¹⁶

Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” stanowi podstawę diagnostyczną dla przygotowywanych dokumentów strategicznych. Wskazuje wyzwania w perspektywie do 2030 r.:

¹⁵ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013 r

¹⁶ Raport *Polska 2030. Wyzwania rozwojowe*, Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2009, https://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/public/1_NOWA%20STRONA/Aktualnosci/seniorzy/badania%20aktywne%20starzenie/pl_2030_wyzwania_rozwojowe.pdf, (dostęp 20.05.2019).

- wzrost i konkurencyjność;
- sytuacja demograficzna;
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy;
- odpowiedni potencjał infrastruktury;
- bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne;
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego;
- solidarność i spójność regionalna;
- poprawa spójności społecznej;
- sprawne państwo;
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Wskazuje się także na pięć kluczowych czynników rozwoju kraju w perspektywie 2030 roku.:

- warunki dla szybkiego wzrostu inwestycji;
- wzrost aktywności zawodowej i mobilności Polaków;
- rozwój produktywności i innowacyjności;
- efektywna dyfuzja rozwoju w wymiarze regionalnym i społecznym;
- wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa.

W aspekcie rozwoju kapitału społecznego, podkreśla się rosnące znaczenie usieciowienia społeczeństwa, niosące za sobą zmianę dotychczasowych więzi społecznych. Podkreślona jest rola nowoczesnych form komunikacji masowej rewolucjonizujących komunikację publiczną. Wzrost kapitału społecznego wymaga stymulowania wzrostu wzajemnego zaufania, naprawy infrastruktury instytucjonalnej państwa, zwiększenia troski o dobro wspólne, poprawy jakości przestrzeni i debaty publicznej, wspierania aktywności obywatelskiej – indywidualnej oraz zinstytucjonalizowanej – oraz zwiększenia roli potencjału kreatywnego i intelektualnego.

4.2.2 POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU¹⁷

Celem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (dalej DSRK) jest analiza oraz charakterystyka warunków niezbędnych dla rozwoju Polski w kluczowych obszarach na tle UE oraz procesów gospodarczych zachodzących w świecie. Na tej podstawie sformułowane są wnioski oraz ich przełożenie na konkretne decyzje oraz propozycje powiązanych z nimi projektów. W DSRK przedstawiono wizję rozwojową w perspektywie do 2030 r., identyfikuje się wyzwania stojące przed gospodarką i społeczeństwem oraz trzy obszary strategiczne: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. Celem jest rozwój mierzony poprawą jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.

W DSRK wskazano 11 celów strategicznych, od których zależy rozwój cywilizacyjny kraju oraz powiązane z nimi projekty do realizacji. W części dotyczącej kapitału społecznego znajdują się m.in.:

- stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej;
- wzrost społecznego kapitału rozwoju.

4.2.3 ŚREDNIOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020¹⁸

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W dokumencie, odnosząc się do kluczowych decyzji zawartych w DSRK, wskazuje się strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest konieczne w perspektywie najbliższych 10 lat, w celu wzmocnienia procesów rozwojowych.

Dokument stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych. W Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 wytyczono obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określono, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów

¹⁷ Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

¹⁸ Załącznik do uchwały nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012r. (poz. 882)

rozwojowych. W perspektywie niniejszego dokumentu strategicznego szczególnie istotne są:

- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela;
- rozwój kapitału ludzkiego;
- integracja społeczna;
- zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

4.2.4 STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2020¹⁹

Dokument obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Przyjmuje się, że proces wdrożenia strategii będzie obejmował takie działania jak:

- projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej;
- upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli;
- stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami;
- różnorodne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym;
- rozwijanie i promocja indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu;
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy;

¹⁹ Załącznik do uchwały nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013r. (poz. 378)

- stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego;
- ułatwienie działalności organizacji obywatelskich;
- wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

4.2.5 NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ²⁰

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy;
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy;
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia;
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego;

²⁰ <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5537,4540,narodowa-strategia-integracji-spolecznej.html>

- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych;
- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych;
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego;
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne;
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego;
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- dostęp do pracowników socjalnych;
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne;
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

4.2.6 PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020²¹

Celem głównym dokumentu jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej. Cele operacyjne niniejszego programu to:

- usługi dla aktywności i profilaktyki - ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży;
- gwarancje dla przyszłości młodzieży;
- aktywna osoba i zintegrowana rodzina - odpowiedzialne lokalne środowisko;
- zapobieganie niepewności mieszkaniowej;
- seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

²¹ Załącznik do uchwały nr 165 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014r. (poz. 787)

4.3 UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

4.3.1 EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU²²

Strategia Europa 2020 stanowi strategię wzrostu Unii Europejskiej w kolejnych latach. Zakłada ona potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. W perspektywie 2020 r. wyznaczonych zostało 5 celów w tym m.in.:

- zatrudnienie (75% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę);
- edukację (odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10%, a co najmniej 40% osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe);
- ubóstwo i wykluczenie społeczne (zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln).

4.3.2 KOMUNIKAT KOMISJI EUROPEJSKIEJ „INICJATYWA NA RZECZ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ”²³

Komunikat wydany został w dniu 25 października 2011 r. Komisja Europejska zwraca uwagę na znaczącą rolę jaką ekonomia społeczna odgrywa w strategii Europa 2020 w aspekcie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W gospodarce społecznej w UE zatrudnionych jest ok. 11 mln osób, co stanowi 6% całkowitego zatrudnienia. Komisja Europejska w Komunikacie zaproponowała szereg rozwiązań zmierzających do wzmocnienia roli ekonomii społecznej. Działaniami tymi są:

1. Poprawa dostępu do finansowania realizowana przez:

²² Komunikat komisji z dnia 3 marca 2010 r. zatytułowany Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (wersja ostateczna – nieopublikowany w Dzienniku Urzędowym)

²³ COM(2011) 682 wersja ostateczna

- uznanie przedsiębiorstw społecznych za priorytet inwestycyjny Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej EFS);
 - utworzenie ram dla etycznych funduszy inwestycyjnych;
 - łatwiejszy dostęp do mikrokredytów.
2. Poprawa promocji ekonomii społecznej za pomocą:
- zwiększenia rozpoznawalności ekonomii społecznej;
 - utworzenia publicznej bazy danych oznakowań i certyfikatów oraz platformy wymiany danych i informacji;
 - zestawienia dobrych praktyk.
3. Poprawa otoczenia prawnego zakładająca m.in.:
- silniejsze wykorzystanie elementu jakości w procedurze zamówień publicznych;
 - uproszczenie stosowania zasad pomocy publicznej w przypadku usług społecznych i lokalnych;
 - zwiększenie znaczenia kryteriów i warunków pracy w zamówieniach publicznych.

4.3.3 KOMUNIKAT KOMISJI EUROPEJSKIEJ W SPRAWIE POLITYKI UE I WOLONTARIATU: UZNANIE I PROPAGOWANIE WOLONTARIATU TRANSGRANICZNEGO W UE²⁴

Komunikat został wydany w dniu 20 września 2011 r. Komisja podkreśla znaczenia wolontariatu dla tworzenia i rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego. Uznaje go za jeden z kluczowych czynników integracji i wzrostu zatrudnienia oraz element poprawy spójności społecznej.

Zaznacza, że wolontariusze uczestniczą w kształtowaniu społeczeństwa europejskiego, a część z nich aktywnie współtworzy Europę obywatelską. Ponadto wolontariat przyczynia się do realizacji Strategii Europa 2020 (w szczególności do osiągnięcia do 2020 r. docelowej stopy zatrudnienia w UE wynoszącej 75%). Dzieje

²⁴ COM(2011) 568 wersja ostateczna

się tak, gdyż wolontariat umożliwia zdobywanie i podnoszenie kompetencji oraz przystosowywanie się do zmian na rynku pracy.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w przytaczanych dokumentach.

5 Część analityczno – diagnostyczna. Diagnoza problemów społecznych

5.1 Sytuacja demograficzna Gminy Krzepice

Gmina Krzepice położona jest w powiecie kłobuckim, w północno-zachodniej części województwa śląskiego (subregion północny) i graniczy z województwem opolskim. Obejmuje powierzchnię 79 km² i graniczy od południa: z gminami Przystajń i Panki, od wschodu: gminą Opatów, od północnego-wschodu: gminą Lipie (powiat kłobucki), natomiast od zachodu: gminami Rudniki, Olesno i Radłów (powiat oleski, województwo opolskie). Gmina stanowi 8,9% powierzchni powiatu kłobuckiego.

Gmina ma charakter miejsko - wiejski. Miejska część gminy wyróżnia się typową dla miasta zabudową, której centralnym punktem jest Rynek, natomiast sołectwa mają charakter wiejski, zazwyczaj z zabudową rozlokowaną wzdłuż jednej ulicy.

Gminę Krzepice zamieszkuje ponad 9 tys. osób, w tym połowę stanowią mieszkańcy miasta (zamieszkuje ją 10,8% ludności powiatu kłobuckiego).

W skład gminy wchodzi:

- miasto Krzepice będące siedzibą władz lokalnych, w skład którego wchodzi 3 osiedla: Osiedle Stare Miasto, Osiedle Kuźniczka i Osiedle Kuków;
- sołectw tj.: Dankowice, Lutrowskie, Podłęże Królewskie, Starokrzepice, Stanki, Zajączki Pierwsze, Zajączki Drugie.

Krzepice są ośrodkiem administracyjnym, kulturalnym i gospodarczym o znaczeniu lokalnym. Nazwa miasta zanotowana w 1356 roku jako Crzepycze, pochodzi od nazwy osobowej Krzepa i oznacza miejsce zamieszkania potomków lub członków rodu osoby, którą tak nazywano.

Na terenie Krzepic znajduje się wiele obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Są to m. in. zespół klasztorny kanoników regularnych, pochodzący z XV–XIX wieku, układ urbanistyczny, którego głównym elementem jest rynek i regularna

siatka odchodzących ulic, kościół św. Jakuba, ruiny synagogi, cmentarz żydowski z XVIII–XX wieku oraz fortyfikacje - pozostałości zamku królewskiego z połowy XIVw.

Według danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii (za 2014 rok), gmina Krzepice charakteryzuje się przewagą użytków rolnych tj. 82,8% ogółu powierzchni. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowią 9,8% (w tym lasy: 9,5%), natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane: 5,3% obszaru gminy. Taka struktura gruntów świadczy o rolniczym charakterze gminy i niskiej lesistości.

Na terenie gminy wyróżnia się następujące kompleksy gleb o zbliżonych właściwościach i wartości użytkowej: typ bielcowo-brunatny, czarne ziemie, gleby hydrogeniczne-torfowe, mułowo-torfowe oraz mady. Według klas bonitacyjnych w gruntach ornych dominują przede wszystkim gleby klasy IV – ponad 60% oraz V – ok. 25%. Przeważają gleby kwaśne i bardzo kwaśne. Proces zakwaszenia gleb wiąże się z przemieszczaniem soli i kationów zasadowych z wierzchnich warstw w głąb profilu glebowego. Około 90% gleb na terenie gminy wymaga wapnowania. Jednym z ważniejszych elementów decydujących o żyzności gleb jest ich zasobność w składniki pokarmowe m.in. fosfor, potas i magnez. Zawartość tych składników w glebach jest bardzo zróżnicowana w poszczególnych sołectwach.

W gminie występują kopaliny użyteczne reprezentowane głównie przez surowce krzemionkowo - okrucowe (piaski akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej oraz piaski i żwiry rzeczne), surowce ilaste ceramiki budowlanej iły jurajskie oraz torfy. Na jej obszarze występują dwa udokumentowane złoża surowców mineralnych: nieeksploatowane złoża kruszywa naturalnego „Starokrzepice” przydatnego dla drogownictwa i budownictwa oraz nieeksploatowane złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Dankowice III”, przydatnego do produkcji cegły pełnej oraz wyrobów drażonych grubo – i cienkościennych.²⁵

Gmina Krzepice według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku liczy 9142 mieszkańców, z czego 50,56% stanowią kobiety, a 49,44% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 3,1%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,1 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski za wymieniony okres. Natomiast analizując lata 2010-2015 liczba mieszkańców

²⁵ Strategia Rozwoju Gminy Krzepice na lata 20016 – 2025.

zmaląa o 1,7%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski za wymieniony okres.

Tabela 2. Ludność w gminie Krzepice w latach 2012-2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Zmiana w %
Liczba ludności							
Gmina Krzepice - ogółem	9297	9225	9197	9248	9257	9212	-1%
Gmina Krzepice - obszar miejski	4492	4460	4462	4484	4462	4463	-0,5%
Gmina Krzepice - obszar wiejski	4805	4765	4735	4764	4795	4794	-0,5%
Kobiety na 100 mężczyzn							
Gmina Krzepice - ogółem	105	105	105	105	105	104,5	- 1%
Gmina Krzepice - obszar miejski	105	105	105	105	105	105	0%
Gmina Krzepice - obszar wiejski	100	99	99	99	99	99	-1%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Gminę zamieszkuje większa ilość kobiet niż mężczyzn, na co wskazuje współczynnik feminizacji określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. W 2010 roku w gminie Krzepice kształtował się on na poziomie 102,2 przy czym w mieście był wyższy (104,1) niż na terenach wiejskich (100,5). Dla ogółu gminy współczynnik feminizacji utrzymuje się na stałym poziomie, przy czym zmieniają się proporcje na wsi (współczynnik zmalął do 99,1) i w mieście (współczynnik wzrósł do 105,5). Gęstość zaludnienia w gminie w latach 2010-2015 zmniejszyła się z 119 os./km² do 117 os./km².²⁶

Poniższy wykres wieku obrazuje strukturę ludności gminy Krzepice ze względu na wiek i płeć. Widoczna jest charakterystyczna także dla ludności całej Polski nadreprezentacja mężczyzn w młodszych kategoriach wiekowych (szczególnie w wieku do 34 lat) i nadreprezentacja kobiet w starszych kategoriach wiekowych (szczególnie w wieku 55+). Zauważalny jest także falowy układ wartości, obrazujący występowanie roczników wyżu i niżu demograficznego.

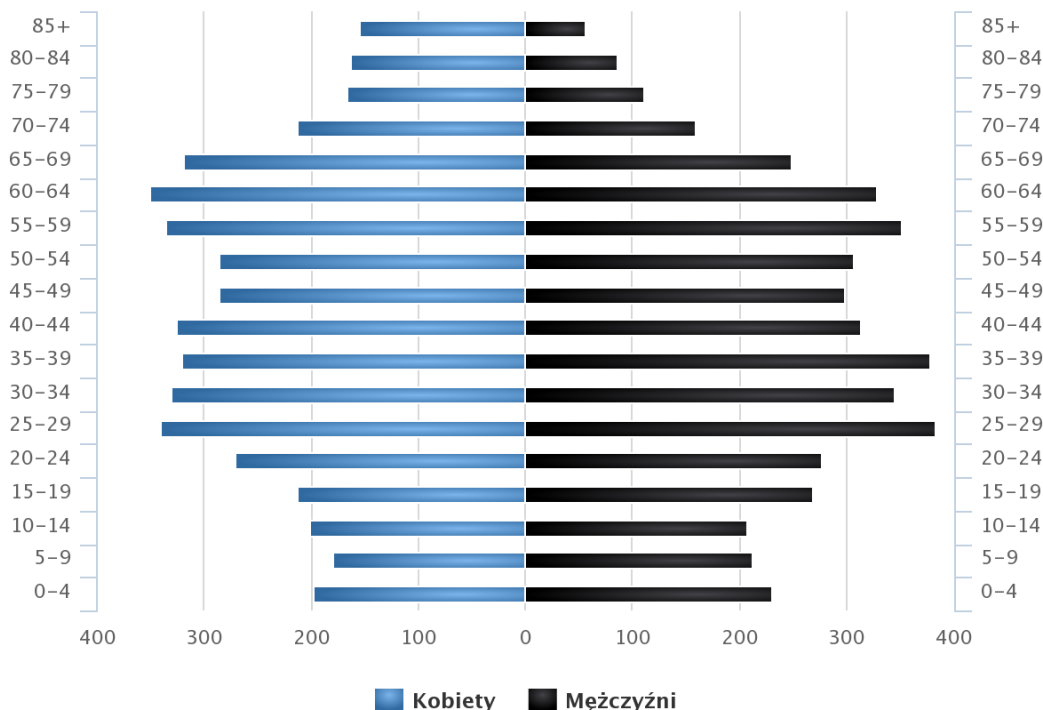
²⁶ Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych.

Wykres 1. Zestawienie płci i wieku mieszkańców Gminy Krzepice w 2017 roku

Piramida wieku mieszkańców gminy Krzepice, 2017

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

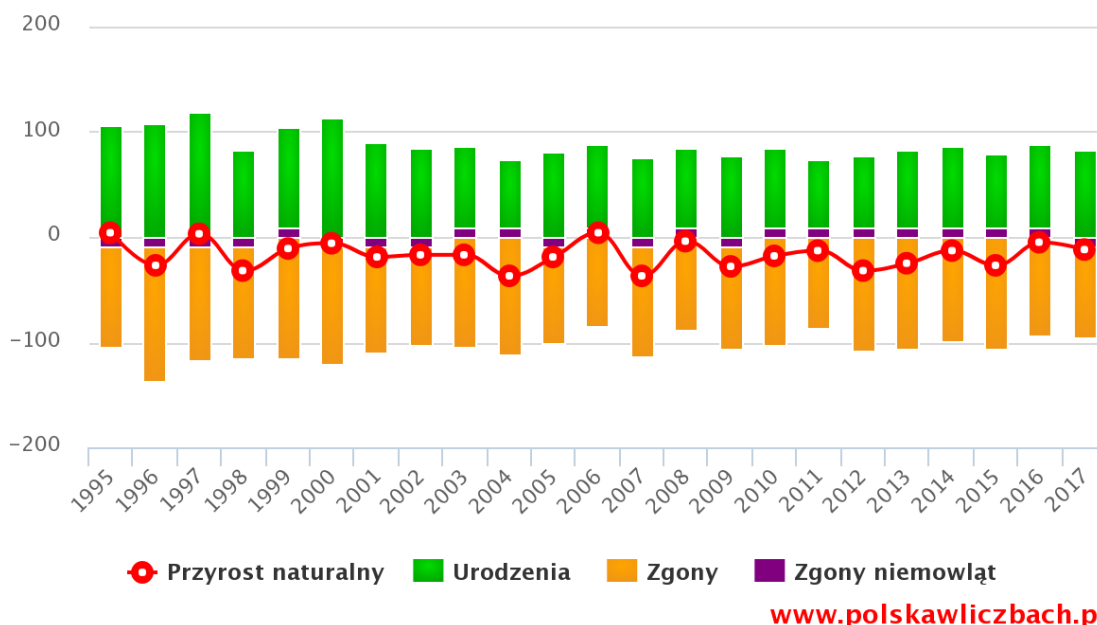
Gmina Krzepice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -12. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,30 na 1000 mieszkańców gminy Krzepice. W 2017 roku urodziło się 83 dzieci, w tym 45,8% dziewczynek i 54,2% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 353 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,81 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Wykres 2. Zestawienie urodzeń i zgonów mieszkańców Gminy Krzepice w latach 1995 - 2017 roku

Przyrost naturalny w latach 1995–2017 w gminie Krzepice

(Źródło: GUS)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Mieszkańcy gminy Krzepice zawarli w 2017 roku 54 małżeństw, co odpowiada 5,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 26,8% mieszkańców gminy Krzepice jest stanu wolnego, 60,5% żyje w małżeństwie, 2,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,8% to wdowy/wdowcy.

Liczba zawartych małżeństw w roku 2016 wyniosła 39.

Tabela 3. Małżeństwa zawarte w gminie Krzepice w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Zmiana w %
Gmina Krzepice - ogółem	64	58	71	45	54	67	+5%
Gmina Krzepice - obszar miejski	27	26	40	24	21	39	+44%
Gmina Krzepice - obszar wiejski	37	32	31	21	33	28	-24%

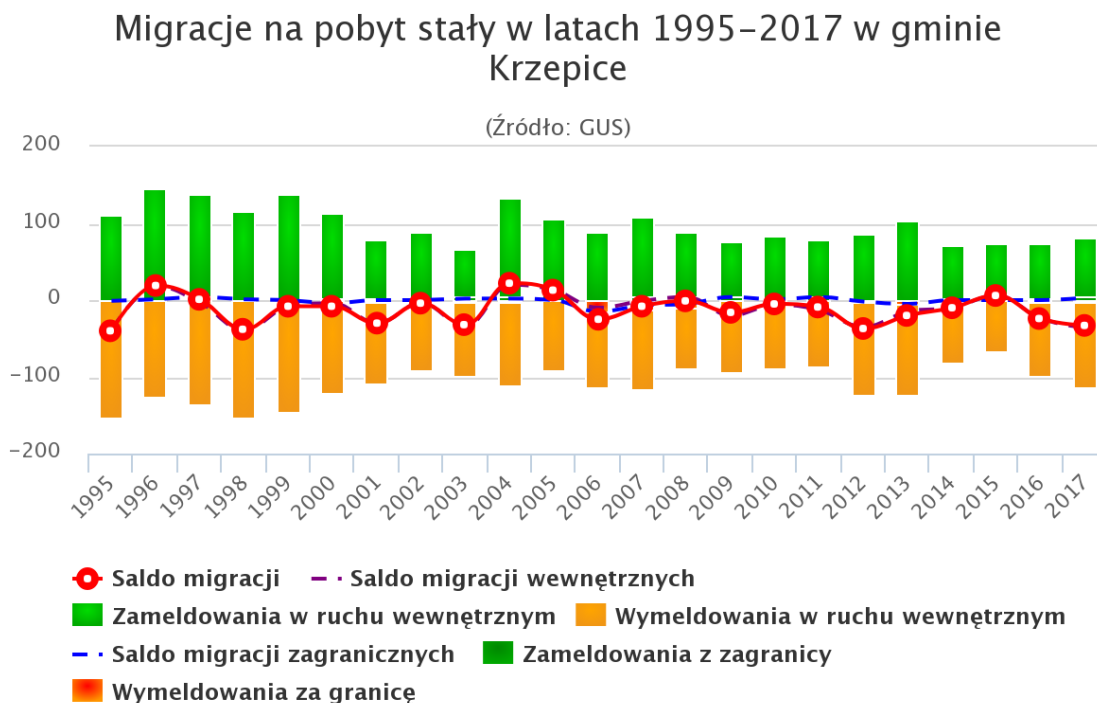
Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

W 2017 roku zarejestrowano 76 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 112 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy

Krzepice - 36. W tym samym roku 5 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 2 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 3.

Wykres 3. Migracje na pobyt stały w gminie Krzepice w latach 1995 - 2017

www.polskawliczbach.pl

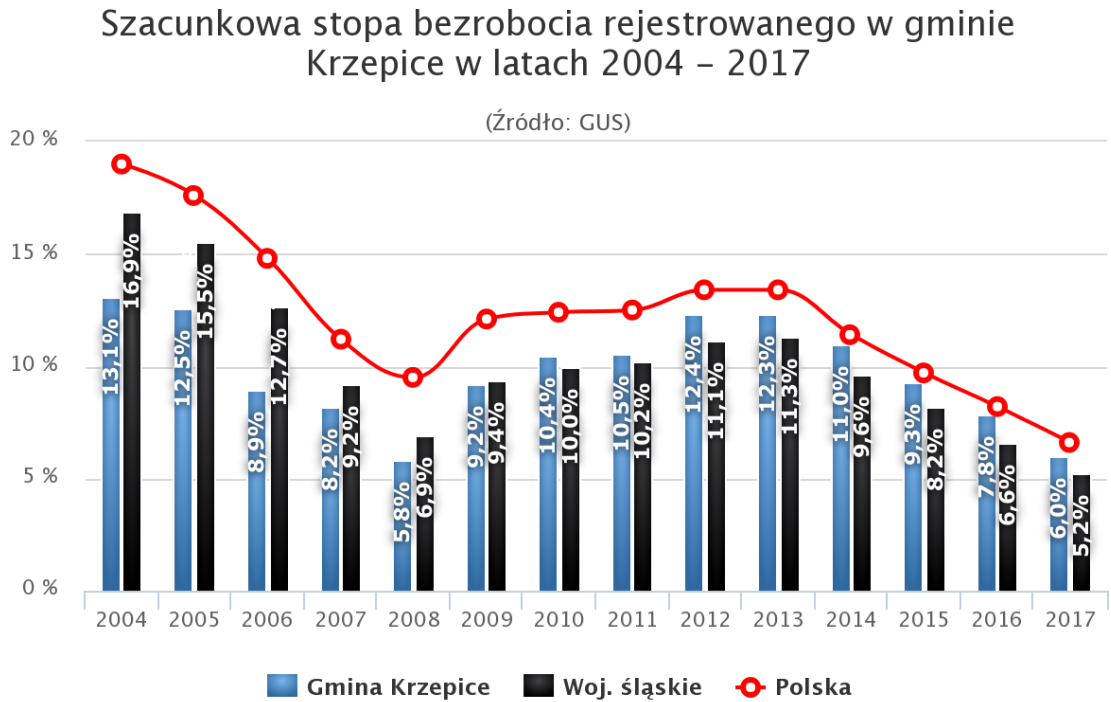
Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

W Krzepicach na 1000 mieszkańców pracuje 305 osób. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. 44,3% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 55,7% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Krzepicach wynosiło w 2017 roku 6,0% (7,8% wśród kobiet i 4,4% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa śląskiego oraz mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. W 2017 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Krzepicach wynosiło 3 275,42 PLN, co odpowiada 72,30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Krzepic 312 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 404 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 92. 39,9% aktywnych zawodowo mieszkańców Krzepic pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 33,2% w przemyśle i budownictwie, a 9,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa

pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Wykres 4. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Krzepice w latach 2004 - 2017

www.polskawliczbach.pl

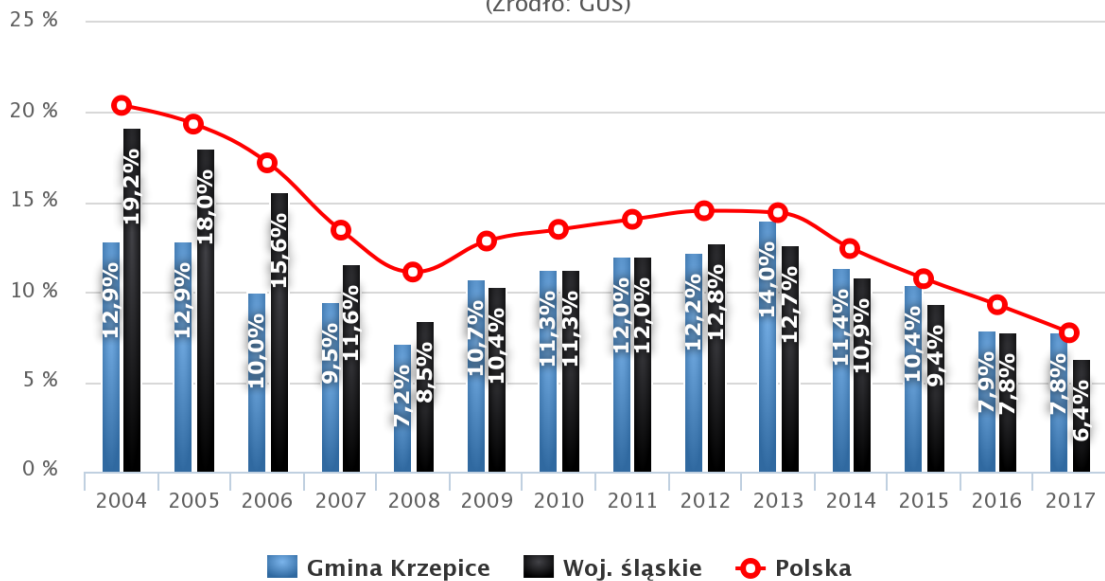
Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Wykres 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego wśród kobiet w Gminie Krzepice w latach 2004 - 2017

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego wśród kobiet w Gminie Krzepice w latach 2004 - 2017

(Źródło: GUS)

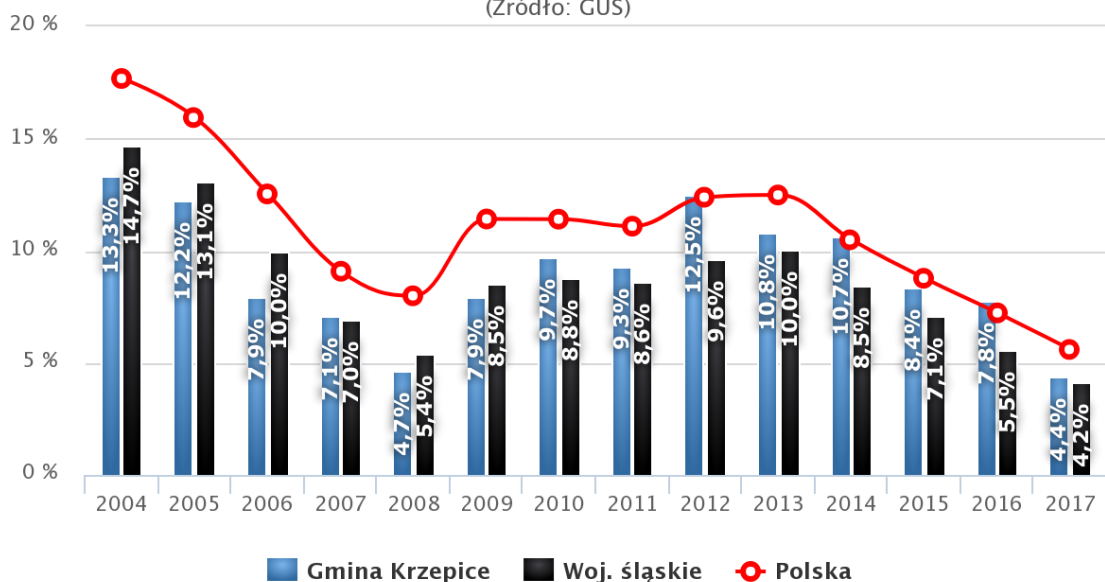
www.polskawliczbach.pl

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Wykres 6. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego wśród mężczyzn w Gminie Krzepice w latach 2004 - 2017

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego wśród mężczyzn w Gminie Krzepice w latach 2004 - 2017

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym kształtuje się następująco (dane za 2018r.): w wieku przedprodukcyjnym: 16,20%, w wieku produkcyjnym: 66,42%, a w wieku poprodukcyjnym: 17,38% ogółu mieszkańców gminy. W ostatnich 5 latach zmalała liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, natomiast zwiększył się udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to, że społeczność gminy się „starzeje”.

Tabela 4. Liczba ludności w gminie Krzepice w latach 2012 – 2017 ze względu na wiek i płeć

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kobiety						
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	769	741	730	710	666	698
Liczba osób w wieku produkcyjnym	2716	2697	2661	2659	2626	2577
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1228	1232	1257	1306	1388	1383
Mężczyźni						
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	832	819	818	819	791	799
Liczba osób w wieku produkcyjnym	3167	3148	3126	3129	3124	3095
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	585	588	605	625	662	660

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

W gminie Krzepice w ostatnich latach spadła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Na przestrzeni pięciu lat zmniejszyła się ona o 104 osoby, co stanowiło ubytek na poziomie 10,6 %. Powodów takiego stanu rzeczy z jednej strony należy szukać w ruchach migracyjnych jak i w preferowanym przez ludzi młodych modelu rodziny „2+1”.

O 211 osób spadła liczba ludności w wieku produkcyjnym. Zmniejszyła się więc ona o 2,8 % w porównaniu do roku 2012.

Największym przyrostem liczby ludności charakteryzowała się grupa ludzi w wieku poprodukcyjnym. Ich liczba wzrosła o 230 osób. Oznacza to zmianę w stosunku do roku 2012 na poziomie 10,9 %.

Na podstawie zebranych danych można wnioskować, że zarówno liczba kobiet jak i liczba mężczyzn będzie się zmieniała według tego samego schematu, tzn. wzrastać będzie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a zmniejszać się będzie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz liczba osób w wieku produkcyjnym. Jest to niepokojący fakt, ponieważ świadczy to o małym zainteresowaniu obszarem gminy przez osoby młode, które mogłyby być motorem lokalnej gospodarki.

Analizując poniższe zestawienia, należy pamiętać, że informacje podawane przez Urząd Statystyczny są niepełne i w pewien sposób wypaczone. Instytucja bazuje bowiem na informacjach dotyczących osób zameldowanych na terenie gminy natomiast nie notuje osób, które faktycznie na terenie gminy nie zamieszkują. Coraz więcej osób migruje w kierunku większych ośrodków akademickich bądź przemysłowych. Często osoby te nie zmieniają miejsca zameldowania, a jedynie miejsce zamieszkania.

Szczególnych informacji dostarczają nam powyższe zestawienia. Próbując dokonać charakterystyki województwa śląskiego pod kątem urodzeń żywych, widzimy że region nie różni się specjalnie od danych ogólnopolskich. Macierzyństwa najczęściej podejmują się kobiety w wieku 25-29 lat, natomiast kolejna tabela informuje nas, że nowonarodzone dziecko w województwie śląskim jest najczęściej pierwszym lub drugim dzieckiem w związku. Posiadanie większej ilości dzieci staje się coraz rzadszym zjawiskiem spowodowanym głównie kwestiami ekonomicznymi i preferowanym modelem 2+1. Charakterystyczny dla całego kraju spadek populacji znajduje odzwierciedlenie na poziomie Gminy Krzepice i powiatu kłobuckiego.

Dane ogólnopolskie są poniekąd potwierdzeniem niniejszych spostrzeżeń. Prowadzone przez demografów badania i analizy wskazują, że trwający od kilkunastu lat spadek dzietności jeszcze nie jest procesem zakończonym i dotyczy w coraz większym stopniu kolejnych roczników młodzieży. Wśród przyczyn tego zjawiska wymienia się: zwiększone zainteresowanie zdobywaniem wykształcenia, trudności na rynku pracy, zmniejszenie świadczeń socjalnych na rzecz rodziny, brak w polityce społecznej filozofii umacniania rodziny i generalnie trudne warunki społeczno-ekonomiczne, w jakich znalazło się pokolenie w wieku prokreacyjnym.

Zgodnie z opiniami ekspertów, w najbliższych latach należy liczyć się z dalszym spadkiem współczynnika dzietności. Od roku 2010 do roku 2015 obserwowano spadek współczynnika dzietności: w Polsce z 1,376 dziecka na kobietę do 1,289 w 2015 r., podobnie w województwie śląskim: z 1,341 dziecka na kobietę do 1,258 w 2015 r. W latach 2020-2030 prognozuje się utrzymanie współczynnika dzietności na poziomie ok. 1,20. Taki poziom dzietności nie zapewnia jednak prostej zastępowalności pokoleń. Maleje także współczynnik reprodukcji brutto (z 0,662 do 0,627 dla Polski i z 0,654 do 0,661 dla województwa śląskiego), czyli średnia liczba córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta będąc w wieku rozrodczym (15-49) rodzić będzie częstotliwością jaką

charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik.

Tabela 5. Współczynnik dzietności i reprodukcji brutto oraz trwanie życia w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
WSPÓŁCZYNNIK DZIETNOŚCI						
POLSKA	1,376	1,297	1,299	1,256	1,290	1,289
ŚLĄSKIE	1,341	1,265	1,274	1,247	1,264	1,258
WSPÓŁCZYNNIK REPRODUKCJI BRUTTO						
POLSKA	0,662	0,630	0,631	0,611	0,626	0,627
ŚLĄSKIE	0,654	0,607	0,621	0,608	0,620	0,611
TRWANIE ŻYCIA - MĘŻCZYŹNI						
POLSKA	72,1	72,4	72,7	73,1	73,8	73,6
ŚLĄSKIE	71,6	71,9	72,0	72,4	73,2	73,0
TRWANIE ŻYCIA - KOBIECY						
POLSKA	80,6	80,9	81,0	81,1	81,6	81,6
ŚLĄSKIE	79,7	79,8	80,0	80,1	80,4	80,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

W dalszym ciągu będzie następował spadek umieralności i systematyczny wzrost przeciętnej długości trwania życia do poziomu ok. 77,5 lat dla mężczyzn oraz do 84,4 lat dla kobiet w 2030 r.; jednak odrabianie zaległości w tej dziedzinie w stosunku do krajów najbardziej rozwiniętych będzie następowało wolniej niż w ostatniej dekadzie.

W całym okresie prognostycznym, w wyniku małej liczby urodzeń i przy niewielkim wzroście liczby zgonów, przyrost naturalny będzie ujemny, a po roku 2020 zjawisko to będzie się jeszcze pogłębiać.

Malejąca dzietność i wzrastająca długość życia powodują starzenie się społeczeństwa.

Do 2030 roku - średni wiek mieszkańca Polski (obecnie wynosi on około 37 lat) wzrośnie do ponad 45 lat, z tendencją do dalszego wzrostu.

Tabela 6. Urodzenia według wieku matki, 2015

Ogółem	>14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	
POLSKA										
Liczby bezwzględne	369308	55	11975	57107	123994	119140	47972	8725	336	4
na 1000 ludności	9,60	0,014	6,05	23,68	43,77	36,70	15,46	3,19	0,14	0,001
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE										
Liczby bezwzględne	41611	7	1385	6365	14230	13262	5467	868	27	0
na 1000 ludności	9,10	0,016	6,43	23,92	43,42	34,94	14,91	2,70	0,08	0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Tabela 7. Urodzenia według kolejności urodzenia.

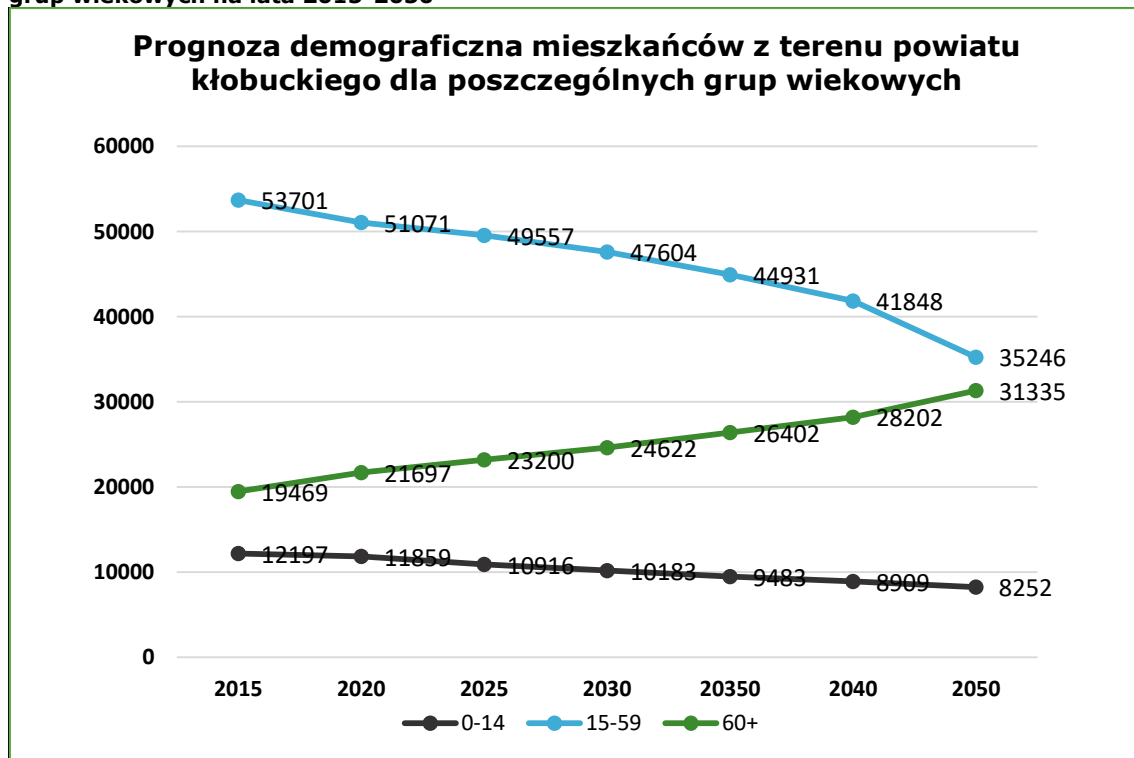
	Kolejność urodzenia dziecka u matki						
	Ogółem	1	2	3	4	5	6 i dalsze
POLSKA	375160	178003	140603	39558	10573	3659	2755
ŚLĄSKIE	42720	20733	16162	4063	1108	379	273

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Rocznik demograficzny (dane za 2014 r.)

Jak podaje Statystyczne Vademecum Samorządowca w 2014 roku zmarło 215 mieszkańców gminy Krzepice, kiedy w całym powiecie zmarło 895 osób. Zestawiając m.in. te z poziomem urodzeń, w powiecie kłobuckim praktycznie stale notuje ujemny przyrost naturalny: -1,8‰ w 2013 r., -1,7‰ w 2014 r. i -2,6‰ w 2015 r. na 1000 ludności. Przyrost naturalny w gminie Krzepice w latach 2010 - 2014 również kształtował się na poziomie ujemnym. W 2010 r. wyniósł -1,9‰, w 2012 r. -3,4‰, w 2013 r. -2,6‰, a: w 2014 -1,4 ‰. Można więc zauważyć, że w porównaniu z poprzednimi latami negatywny trend ulega wahaniom.

Podsumowując powyższe dane, warto, na okoliczność tej diagnozy, pokusić się o pewną prognozę demograficzną na najbliższe lata. Taką prognozę przygotowano w oparciu o dane statystyczne GUS oraz modele matematyczne.

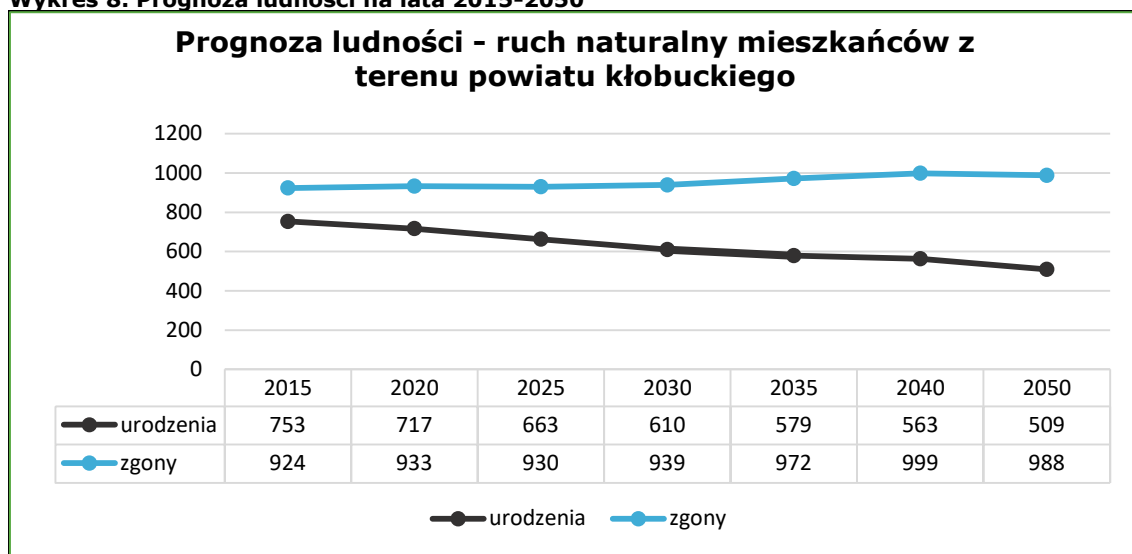
Wykres 7. Prognoza demograficzna mieszkańców powiatu kłobuckiego dla poszczególnych grup wiekowych na lata 2015-2050

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Baza Demografia

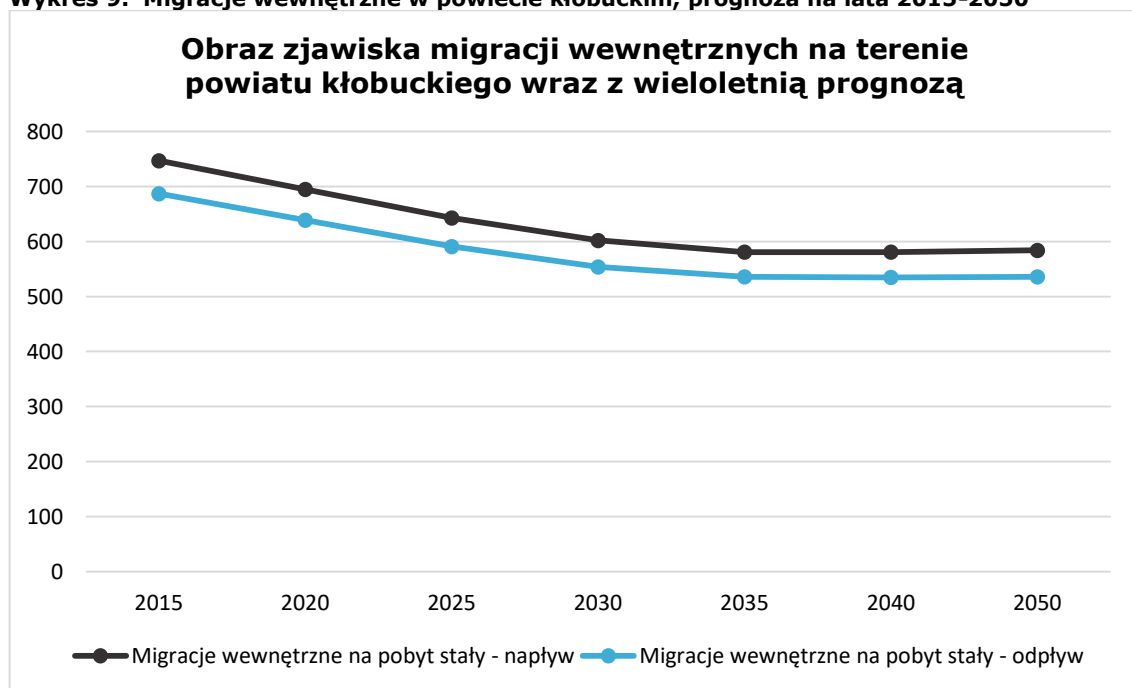
Wykres 8. Prognoza ludności na lata 2015-2050

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Baza Demografia

Widzimy zatem stopniowe zmniejszanie się liczby ludności na terenie powiatu, a co za tym idzie poszczególnych miejscowości. Wpływ na tę sytuację ma między innymi oprócz spadku populacji, wzmożona migracja zarobkowa ludności. W przypadku gminy mówić należy zarówno o migracji wewnętrznej (odbywającej się na terenie kraju w kierunku większych okręgów przemysłowych), ale i o zarobkowej migracji zewnętrznej do innych krajów UE.

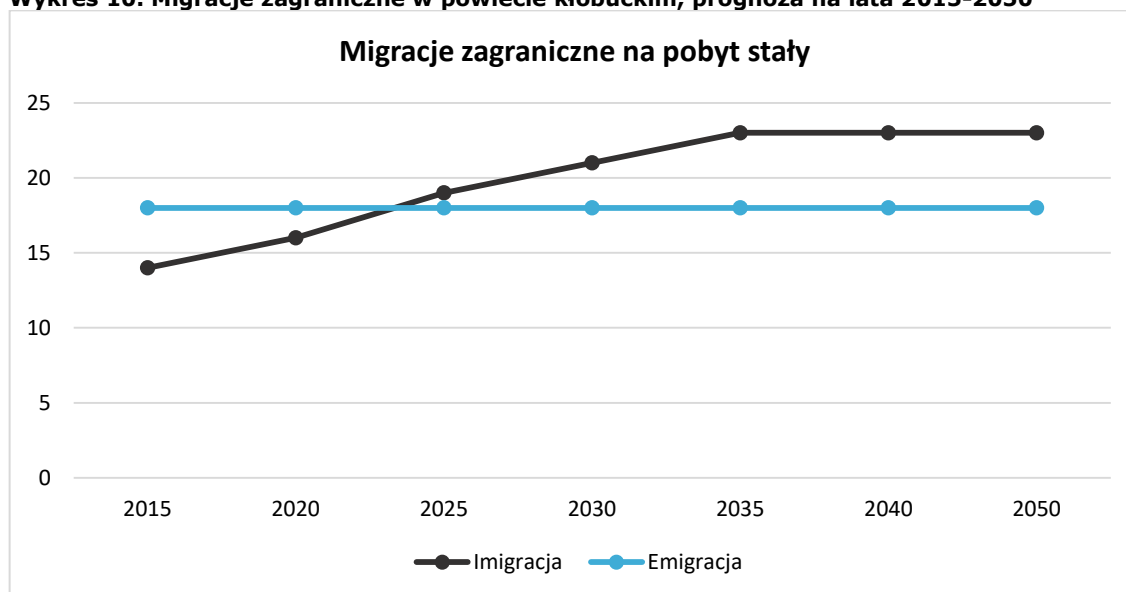
Wykres 9. Migracje wewnętrzne w powiecie kłobuckim, prognoza na lata 2015-2050

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Baza Demografia

Wykres 10. Migracje zagraniczne w powiecie kłobuckim, prognoza na lata 2015-2050

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Baza Demografia

Biorąc więc pod uwagę tendencje demograficzne, warto podkreślić szczególnie trudną sytuację materialną osób starszych utrzymujących się z rent i emerytur. Wysokość ww. świadczeń jest w dużym stopniu zbyt niska, aby w wystarczający sposób zaspokoić potrzeby seniorów z problemami zdrowotnymi. Tymczasem potrzeby osób w wieku poprodukcyjnym będą wzrastać równoległe ze zmieniającą się strukturą demograficzną naszego społeczeństwa.

Ponad połowa zgonów spowodowana jest przez choroby układu krążenia. Obserwowaną stałą liczbę zgonów z powodu tej przyczyny można tłumaczyć z jednej strony efektem starzenia się populacji, a z drugiej poprawą statystyki rejestrowania przyczyn zgonów odnotowywanych w tzw. karcie zgonu. Drugą przyczyną zgonów w gminie Krzepice jest umieralność z powodu chorób nowotworowych. Nie można wykluczyć, że wpływ na zaistniałą sytuację ma narażenie środowiskowe, w tym zawodowe, ale przede wszystkim preferowany styl życia związany z paleniem tytoniu oraz starzenie się populacji. Trzecią najczęstszą przyczyną zgonów są choroby układu oddechowego – dotyczą blisko 3% wszystkich zgonów.

W 2016 roku 45,7% zgonów w gminie Krzepice spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 27,9% zgonów w gminie Krzepice były nowotwory, a 2,7% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Krzepice przypada 10.07 zgonów. Jest to mniej od wartości średniej

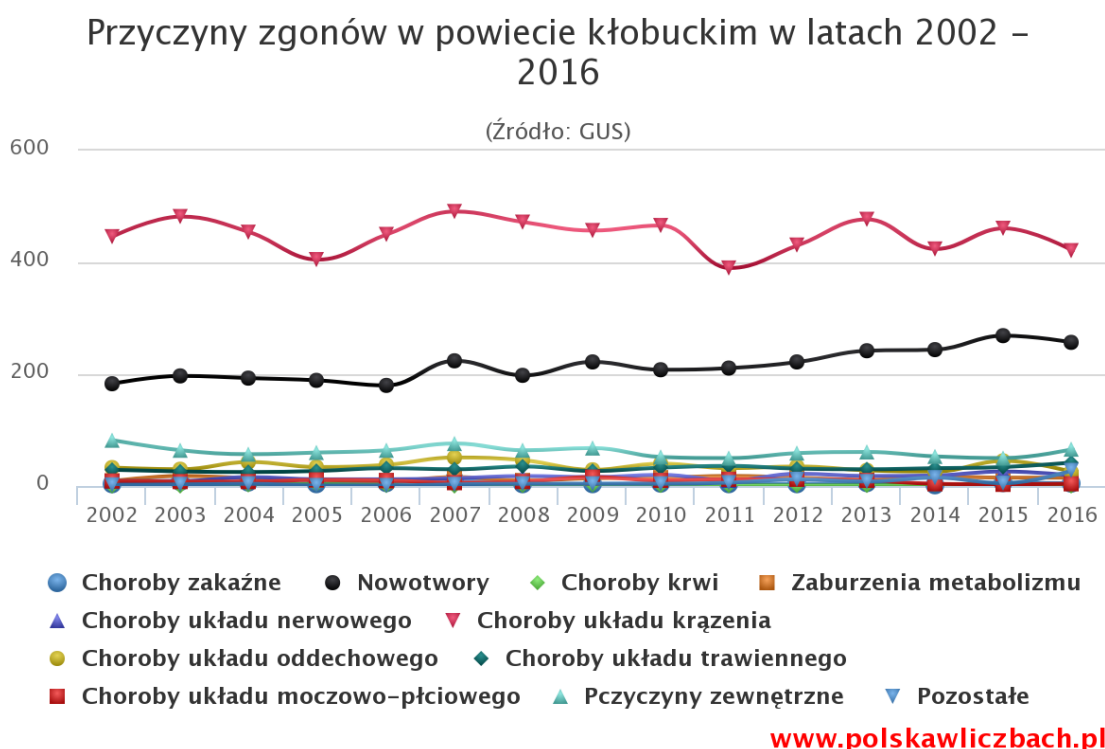
dla województwa śląskiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju.

Tabela 8. Zgony wg najczęstszych przyczyn w powiecie kłobuckim - wskaźniki

	2010	2011	2012	2013	2014
Choroby układu krążenia ogółem	52,6	47,6	49,3	50,5	47,4
Nowotwory ogółem	23,5	25,7	25,4	25,6	27,3
Choroby układu oddechowego ogółem	4,5	3,9	4,0	3,0	2,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Wykres 11. Przyczyny zgonów w powiecie kłobuckim w latach 2002 - 2016

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Spółeczność lokalna zamieszkująca teren Gminy Krzepice posiada dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, którą sprawuje w głównej mierze Szpital Rejonowy im. dr Anki w Krzepicach przy ulicy Szkolnej 1. Placówka zapewnia pacjentom opiekę w ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, która udzielana jest od godziny 18.00 do 8.00 w dni powszednie oraz całodobowo w dni wolne od pracy.

W ramach działalności szpitala funkcjonują:

- Oddział Chorób Wewnętrznych (28 łóżek),

- Oddział Geriatryczny (22 łóżka),
- Izba Przyjęć,
- Ambulatorium ogólne,
- Pracownia rentgenodiagnostyki ogólnej RTG,
- Pracownia endoskopii,
- Pracownia USG,
- Pracownia EKG,
- Gabinet Fizjoterapii,
- Laboratorium medyczne.

Ponadto na terenie Gminy Krzepice usługi opieki zdrowotnej świadczą: Poradnia Ogólna w Krzepicach, Poradnia Ogólna w Zajączkach, Poradnia Ogólna Starokrzepice oraz niepubliczne podmioty. Są to indywidualne i grupowe praktyki lekarskie, indywidualne praktyki pielęgniarskie, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz laboratorium analityki medycznej.

W 2017 roku dla mieszkańców naszego terenu udzielono 15 516 (miesięczna liczba porad waha się w przedziale od 1 024 do 1 519) porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, a w roku 2018 ilość ta wzrosła do 17 351 (miesięczna liczba porad waha się w przedziale od 1 161 do 1 676) porad.²⁷

W 2017 roku w gminie Krzepice oddano do użytku 23 mieszkania. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 2,50 nowych lokali. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Krzepice to 2 949 nireuchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 319 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. W 2016 roku 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Krzepice to 5,04 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa śląskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2017 roku w gminie Krzepice to 160,50 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa śląskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 94,71% mieszkań

²⁷ Dane uzyskane z Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kłobucku.

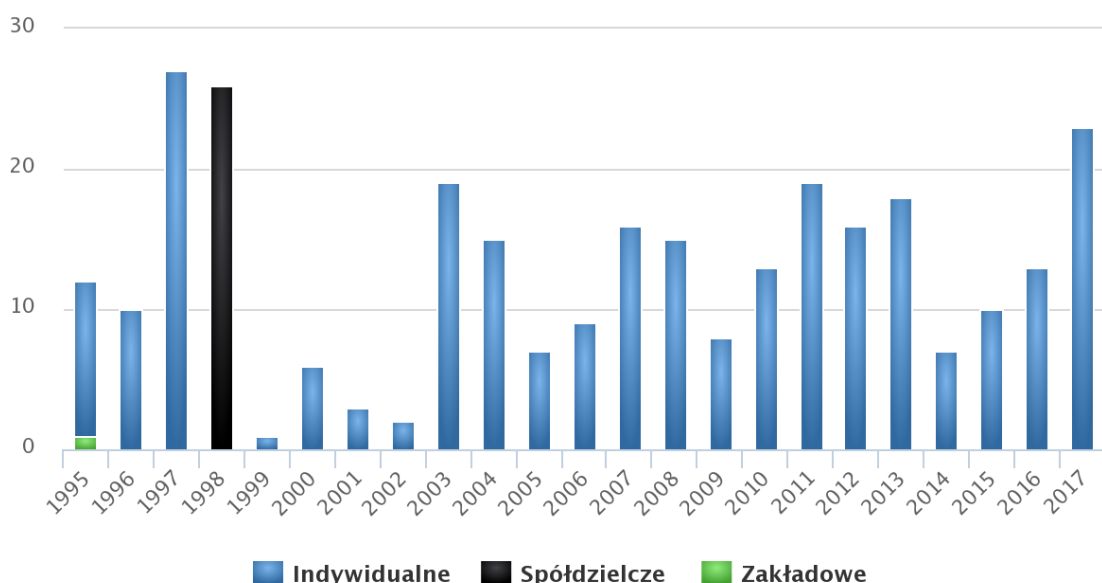

przyłączonych jest do wodociągu, 91,62% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp splukiwany, 87,15% mieszkań posiada łazienkę, 77,52% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,03% z gazu sieciowego.

Wykres 12. Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 1995 - 2017

Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 1995–2017

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

2 003 mieszkańców gminy Krzepice jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 942 kobiet oraz 1 061 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,3% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,1% wykształcenie policealne, 8,1% średnie ogólnokształcące, a 19,3% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 29,9% mieszkańców gminy Krzepice, gimnazjalnym 5,4%, natomiast 20,8% podstawowym ukończonym. 1,9% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy gminy Krzepice mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Krzepice największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (24,0%) oraz zasadnicze zawodowe (20,9%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (39,3%) oraz średnie zawodowe (19,8%). 16,0% mieszkańców gminy Krzepice w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do

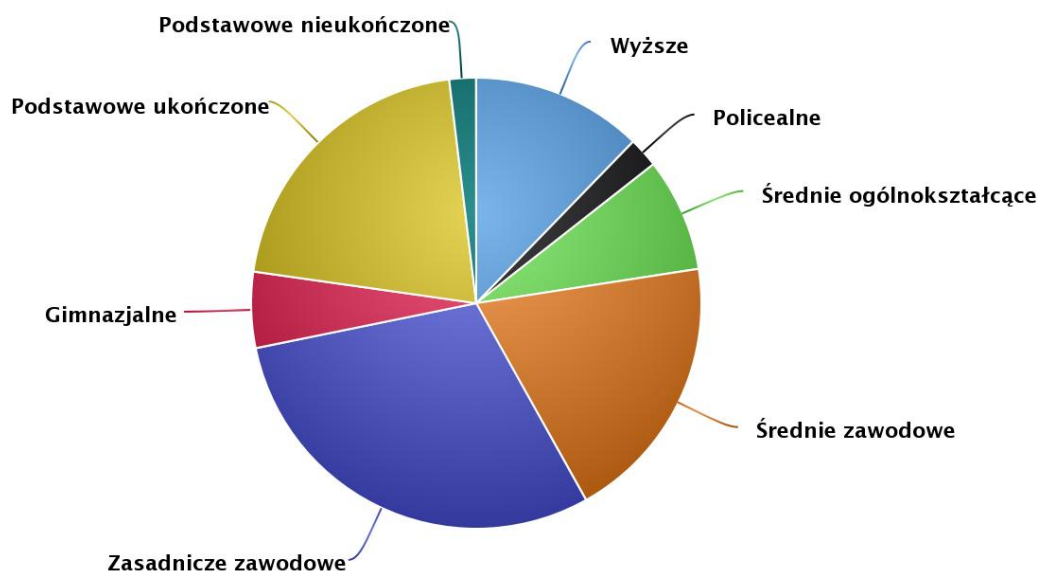

przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (15,5% wśród dziewczynek i 16,4% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 797 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,85 dzieci w wieku przedszkolnym. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 24,6% ludności (24,2% wśród dziewczynek i 24,9% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 13 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 90,79. Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 12,4% zalicza się do przedziału 13-15 lat - kształcenie na poziomie gimnazjalnym (12,8% wśród dziewczyn i 12,1% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 19 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi 108,05. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 19,7% mieszkańców (18,8% wśród dziewczyn i 20,5% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 22 uczniów. W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 27,3% mieszkańców gminy Krzepice w wieku potencjalnej nauki (28,7% kobiet i 26,1% mężczyzn).

Wykres 13. Poziom wykształcenia - Gmina Krzepice

Poziom wykształcenia – Gmina Krzepice

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

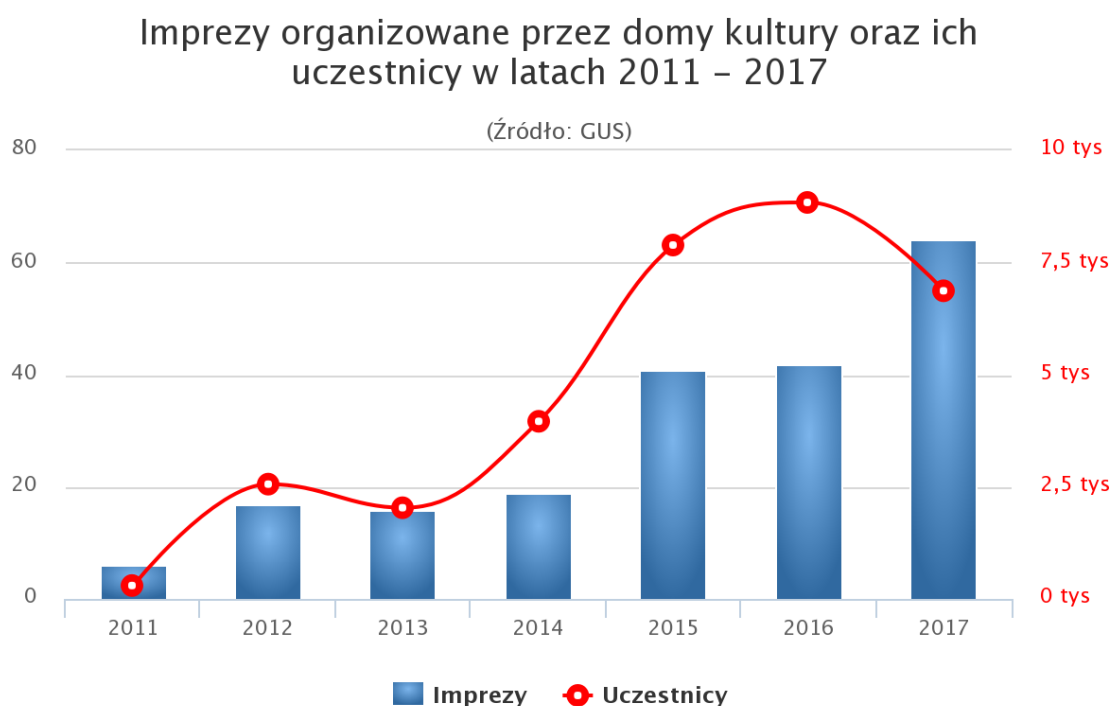
www.polskawliczbach.pl

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2017 roku w gminie Krzepice: 1 (publiczne: 1, prywatne: 0), w tym obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich: 2 (przystosowane wejście do budynku: 2, udogodnienia wewnątrz budynku: 1). W gminie Krzepice 1 instytucja posiada sale widowiskowe, w których znajduje się 182 standardowych miejsc dla widzów.

Wykres 14. Imprezy organizowane przez dom kultury oraz ich uczestnicy w latach 2011 - 2017

www.polskawliczbach.pl

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Imprezy organizowane przez jednostki w 2017 roku oraz liczba uczestników: imprezy ogółem: 64 (uczestnicy: 6 870) wystawy: 15 (uczestnicy: 700) festiwale i przeglądy artystyczne: 1 (uczestnicy: 200) koncerty: 13 (uczestnicy: 5 000) prelekcje, spotkania, wykłady: 1 (uczestnicy: 25) imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne: 5 (uczestnicy: 85) konkursy: 3 (uczestnicy: 30) pokazy teatralne: 2 (uczestnicy: 280) warsztaty: 20 (uczestnicy: 400) inne: 4 (uczestnicy: 150)

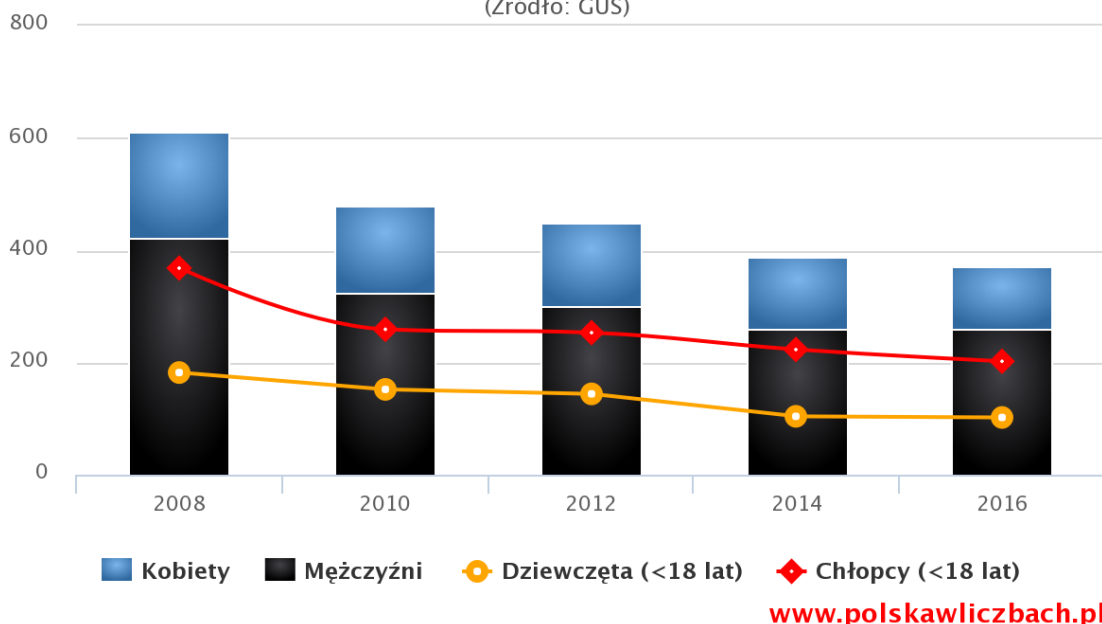
Według danych z 2016 w gminie Krzepice działała 1 biblioteka/filia publiczna posiadająca księgozbiór liczący 21 674 wolumeny. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 5 pracowników. Wśród obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych 1 miał wejście do budynku przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, 1 miał udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, a 0 było przystosowanych dla użytkowników niewidzących i słabowidzących. Dla porównania w 2008 roku działały 3 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 34 252 wolumeny.

Według danych z 2016 w gminie Krzepice działało 8 klubów sportowych (włącznie z klubami wyznaniowymi i UKS) zrzeszających 417 członków. Zarejestrowano 372 ćwiczących (mężczyźni: 261, kobiety: 111, chłopcy do lat 18: 202, dziewczęta do lat 18: 102). Aktywnych było 21 sekcji sportowych. Zajęcia sportowe prowadzone były przez trenera (5), instruktora sportowego (8) oraz inne osoby (9).

Wykres 15. Ćwiczący w klubach sportowych w gminie Krzepice w latach 2008 - 2016

Ćwiczący w klubach sportowych w gminie Krzepice w latach 2008 – 2016

(Źródło: GUS)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Suma wydatków z budżetu gminy Krzepice wyniosła w 2016 roku 31,1 mln złotych, co daje 3,4 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to

wzrost wydatków o 18.3% w porównaniu do roku 2015. Największa część budżetu gminy Krzepice - 40% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 852 - Pomoc społeczna (27.6%) oraz na Dział 750 - Administracja publiczna (8.7%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 4,5 mln złotych, czyli 14,6% wydatków ogółem. Suma dochodów do budżetu gminy Krzepice wyniosła w 2016 roku 30,6 mln złotych, co daje 3,3 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 8.5% w porównaniu do roku 2015. Największa część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (34%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 758 - Różne rozliczenia (28.1%) oraz z Dział 852 - Pomoc społeczna (24.7%). W budżecie gminy Krzepice wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 652 złotych na mieszkańca (19,7%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 14,5 złotych na mieszkańca (0,4%).

5.2 Wsparcie rodzin i gospodarstw jednoosobowych

Samorząd lokalny mając na względzie prawa obywatelskie zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i Karcie Praw Rodziny dąży do zapewnienia rodzinom zamieszkałym na terenie gminy Krzepice odpowiednich warunków życia i właściwego rozwoju. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzepicach, mając na celu stworzenie zintegrowanego i skutecznego systemu wsparcia, podejmuje liczne działania zmierzające do sukcesywnego odchodzenia od świadczeń finansowych na rzecz wprowadzenia nowych rozwiązań, dotyczących wzmożonej działalności usługowej, rozwoju na rzecz pracy socjalnej oraz aktywizacji środowiska lokalnego.

Zadania z zakresu spraw społecznych realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzepicach, który jest jednostką organizacyjną gminy, obejmującą swoim zakresem działania teren miasta i gminy. Ośrodek Pomocy Społecznej udziela między innymi pomocy finansowej, świadczy usługi z zakresu poradnictwa specjalistycznego, opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i bezdomnymi, organizuje zastępczą opiekę rodzicielską, a przede wszystkim aktywizuje społecznie i zawodowo osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Poza zadaniami wynikającymi ustawy o pomocy społecznej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzepicach realizuje również zadania związane z kompleksowym wsparciem rodziny, jak dodatki mieszkaniowe, dodatki

energetyczne, świadczenia rodzinne, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekunów oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Realizowany jest także ogólnopolski program „Rodzina 500+”, który jest znaczącą pomocą finansową dla rodzin wychowujących dzieci oraz program "Dobry start".

Liczba osób ubiegających się o pomoc z roku na rok maleje (w badanym okresie najwyższą ilość osób odnotowano w 2013 roku, najniższą w 2018 roku). Mimo to, jak wskazują statystyki Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzepicach, liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną utrzymuje tendencję spadkową, choć nadal efektywnie realizowana jest aktywizacja osób wykluczonych.

Tabela 9. Pomoc społeczna w gminie Krzepice

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego						
Ogółem	241	269	251	220	212	191
Poniżej kryterium dochodowego	162	202	173	160	152	126
Powyżej kryterium dochodowego	79	67	78	60	60	65
Zasięg korzystania z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku (%)						
Ogółem	7,0	7,3	6,5	5,9	5,4	4,4
Poniżej kryterium dochodowego	4,8	5,4	4,5	4,4	4,0	3,1
Powyżej kryterium dochodowego	2,2	1,9	2,0	1,6	1,4	1,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Powody przyznania pomocy społecznej określa ustawa o pomocy społecznej definiując katalog ryzyk socjalnych, których wystąpienie może być przyczyną udzielenia pomocy. Zgodnie z art. 7 ustawy pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;

- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

5.2.1 Pomoc żywnościowa w Gminie Krzepice

Europejski Program Pomocy Żywnościowej²⁸ w Unii Europejskiej był realizowany od 1987 r. do 2013 r. Polska uczestniczyła w nim w latach 2004-2013. Podstawą jego realizacji było Rozporządzenie Komisji Europejskiej zezwalające na bezpłatne przekazywanie osobom najbardziej potrzebującym żywności pochodzącej z rezerw UE przez akredytowane organizacje charytatywne z terenu Wspólnoty. Program PEAD został uruchomiony w Polsce w 2004 r. Polska jako jedyny kraj wśród 10 państw wstępujących w tym roku do Unii Europejskiej była gotowa do realizacji programu. Znaczący wpływ na to miały wieloletnie przygotowania Federacji Polskich Banków Żywności, które we współpracy z siecią europejskich Banków Żywności rozpoznawała procedury, mechanizmy funkcjonujące w innych krajach i przygotowywała administrację rządową, samorządową, Banki Żywności oraz inne organizacje pozarządowe do uruchomienia mechanizmu. Dzięki intensywnej pracy organizacji pozarządowych w pierwszym roku członkostwa możliwe było zrealizowanie programu o wartości 23,9 mln. euro, a do organizacji dostarczono ponad 10 tys. ton 3 produktów (ryż, makaron, mleko w proszku). Pomoc za pośrednictwem ponad 1,7 tys. lokalnych organizacji trafiła do blisko 1,5 miliona osób.²⁹

Od 2015 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzepicach bierze udział w działaniach realizowanych w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc**

²⁸ Programme Europeen d'Aide aux plus Demunis - PEAD

²⁹ Małgorzata Lelonkiewicz, Federacja Polskich Banków Żywności, "Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Polsce w latach 2014-2020 – założenia, wyzwania dla organizacji pozarządowych i kluczowe zmiany wobec Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej (PEAD)".

Żywnościowa 2014-2020. Program ten jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Pomocą obejmowane są osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, zakwalifikowane przez pracowników socjalnych MGOPS w Krzepicach na podstawie wypełnionych oświadczeń ustalających sytuację bytową. Potrzebujący mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności (paczki żywnościowe złożone z 6 rodzajów artykułów spożywczych z 5 grup towarowych), jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających.

W latach 2014-2018 w ramach „Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej” z Banku Żywności w Częstochowie, a następnie w ramach „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa FEAD 2014-2020” Gmina Krzepice otrzymała:

- w 2014 roku 4 810,56 kg, 1 614 litrów żywności.
 - Otrzymaną żywność wydano 179 rodzinom, które składają się z 420 osób. Z tytułu częściowego udziału w realizacji Programu oraz obsługi Programu wydano kwotę 355,40 zł.
 - Dodatkowo z tytułu częściowego udziału w realizacji programu przekazania owoców i warzyw na cele społeczne wydano kwotę 1288,33 zł. W ramach realizacji tego programu gmina Krzepice otrzymała 7157,40 kg warzyw i owoców z Banku Żywności, które wydano 367 osobom w 126 rodzinach.

- w 2015 roku 14 794,75 kg, 5 133 litrów żywności.
 - Otrzymaną żywność wydano 166 rodzinom, które składają się z 421 osób. Z tytułu częściowego udziału w realizacji Programu oraz obsługi Programu wydano kwotę 3 800,00 zł.
 - Dodatkowo z tytułu częściowego udziału w realizacji programu przekazania owoców i warzyw na cele społeczne wydano kwotę 1288,33 zł. W ramach realizacji tego programu gmina Krzepice otrzymała 7157,40 kg warzyw i owoców z Banku Żywności, które wydano 367 osobom w 126 rodzinach.

- w 2016 roku 24 200,69 kg/litrów żywności.
 - Żywność wydano 180 rodzinom, w skład których wchodzi 475 osób. Z tytułu częściowego udziału w realizacji Programu oraz obsługi Programu wydano kwotę 3 800,00 zł.
- w 2017 roku 15.110,19 kg/ litrów żywności.
 - Otrzymaną żywność wydano 171 rodzinom, które składają się z 380 osób. Z tytułu częściowego udziału w realizacji Programu oraz obsługi Programu wydano kwotę 4 100,00 zł.
- w 2018 roku 16 940,42 kg/litrów żywności.
 - Otrzymaną żywność wydano 154 rodzinom, które składają się z 319 osób. Z tytułu częściowego udziału w realizacji Programu oraz obsługi Programu wydano kwotę 4 200,00 zł.

5.2.2 Praca socjalna i realizacja świadczeń rodzinnych, wychowawczych oraz świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Krzepice

Z uwagi na realizację przez MGOPS ustawy o świadczeniach rodzinnych i o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, udzielone zostały świadczenia, które ujęto w poniższej tabeli. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba przyznanych świadczeń w formie zasiłków rodzinnych zmniejszyła się, natomiast zwiększyła się liczba świadczeń opiekuńczych związanych z niepełnosprawnością osób.

Tabela 10. Realizacja świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2016 – 2018

Świadczenie	2016		2017		2018	
	Liczba świadczeń	Kwota (w zł)	Liczba świadczeń	Kwota (w zł)	Liczba świadczeń	Kwota (w zł)
(1) Świadczenia wychowawcze	8028	4 001 493,00	10 629	5 291 006,00	9858	4 899 167
(2) Zasiłki rodzinne	7415	803 768,00	6 726	825 314,00	6843	751 648,00
Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:						
Urodzenia się dziecka	84	41 649,00	39	37 470,00	34	23 067,00
Opieka nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	423	163 520,00	511	195 383,00	384	146 653,00
Samotnego wychowywania dziecka	187	36 050,00	258	51 078,00	280	52 106,00
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	54	4 399,00	79	7 022,00	58	5 082,00
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku	342	34 660,00	325	34 909,00	278	29 192,00

życia						
Rozpoczęcia roku szkolnego	672	43009,00	666	38 542,00	721	34 216,00
Na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniami w miejscowości, w której znajduje się szkoła	80	7 703,00	43	4 290,00	38	3 965,00
Na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	694	42 868,00	704	47 220,00	620	39 930,00
Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	887	78 768,00	802	74 623,00	663	60 953,00
(3) Świadczenia opiekuńcze:						
Zasiłki pielęgnacyjne	1 805	276 165,00	1 872	286 416,00	1 821	287 473,00
Świadczenia pielęgnacyjne	341	441 994,00	414	579 171,00	565	827 216,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy	128	65 631,00	83	43 143,00	12	6 440,00
Zasiłek dla opiekuna	115	59 498,00	77	40 040,00	36	19 320,00
(4) Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	85	85 000,00	67	67 000,00	59	59 000,00
(5) Świadczenie rodzicielskie	132	121 781,00	173	160 148,00	197	180 789,00
(6) Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe:						
opłacane za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne	251 składek dla 25 os.	88 359,00	294 składek dla 30 os.	106 677,00	380 składek dla 37 os.	128 114,00
opłacane za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	100 składek dla 12 osób	13 724,00	69 składek dla 9 os.	9 433	12 składek dla 1 os.	1 772,00
opłacane za osoby pobierające zasiłek dla opiekuna	48 składek dla 4 osob	6 869,00	39 składek dla 4 os.	5 581,00	24 składki dla 2 os.	3 544,00
(7) Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	464	192 075,00	353	150 020,00	340	142 550,00
(8) Jednorazowe świadczenie wypłacane na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	-	-	1	4 000,00	3	12 000,00

Źródło: Sprawozdanie z wykonania planu finansowego MGOPS w Krzepicach

Analizując powody przyznawania pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w latach 2015 - 2018 oraz liczbę osób korzystających z pomocy finansowej, usługowej oraz w formie pracy socjalnej zauważalna jest spadkowość problemów społecznych występujących na terenie Gminy Krzepice. Przy dokonywanej analizie należy uwzględnić, iż z pomocy społecznej korzystają rodziny wieloprotymowe, a więc jedna rodzina jest uwzględniana przy wszystkich występujących powodach. Na pięcioletnim przełomie zauważalna jest malejąca liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w formie finansowej, natomiast rośnie zapotrzebowanie na świadczenia w formie usług opiekuńczych, co spowodowane jest starzeniem się społeczeństwa i migracją ludzi młodych oraz większą ich aktywnością zawodową.

Tabela 11. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2014 – 2018

Powód przyznania pomocy	2014	2015	2016	2017	2018
Ubóstwo	188 rodzin	171 rodzin	163 rodziny	144 rodziny	113 rodzin
Bezdomność	4 rodziny	5 rodzin	4 rodziny	6 rodzin	6 rodzin
Potrzeba ochrony macierzyństwa - ogółem:	61 rodzin	68 rodzin	54 rodziny	43 rodziny	36 rodzin
w tym wielodzietność	30 rodzin	30 rodzin	24 rodziny	16 rodzin	10 rodzin
Bezrobocie	116 rodzin	108 rodzin	96 rodzin	78 rodzin	70 rodzin
Niepełnosprawność	90 rodzin	85 rodzin	91 rodzin	80 rodzin	68 rodzin
Długotrwała lub ciężka choroba	166 rodzin	160 rodzin	176 rodzin	151 rodzin	127 rodzin
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego	13 rodzin, w tym 1 niepełna i 2 wielodzietne	12 rodzin, w tym 4 rodziny wielodzietne	15 rodzin, w tym 1 rodzina niepełna i 6 rodzin wielodzietnych	18 rodzin, w tym 2 rodziny niepełne i 5 wielodzietnych	12 rodzin, w tym 4 rodziny wielodzietne
Przemoc w rodzinie	5 rodzin	4 rodziny	1 rodzina	2 rodziny	0
Alkoholizm	45 rodzin	46 rodzin	43 rodziny	37 rodzin	38 rodzin
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2 rodziny	3 rodziny	1 rodzina	4 rodziny	5 rodzin
Zdarzenia losowe	1 rodzina	0	2 rodziny	2 rodziny	0

Źródło: roczne sprawozdania MPiPR i MRPiPS MG OPS w Krzepicach

Tabela 12. Rzeczywista liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2014 – 2018

wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Świadczenia pieniężne	186 rodzin	173 rodziny	173 rodziny	158 rodzin	136 rodzin
Świadczenia niepieniężne	120 rodzin	115 rodzin	86 rodzin	78 rodzin	68 rodzin

ogółem:					
w tym usługi opiekuńcze	26 rodzin	31 rodzin	28 rodzin	33 rodziny	32 rodziny
Praca socjalna	201 rodzin	188 rodzin	178 rodzin	152 rodziny	125 rodzin
Rzeczywista liczba rodzin bez względu na rodzaj otrzymywanego świadczenia (ujmowana tylko raz)	250 rodzin	225 rodzin	229 rodzin	200 rodzin	187 rodzin

Źródło: roczne sprawozdania MPIPR i MRPiPS MG OPS w Krzepicach

Wyspecjalizowana kadra Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzepicach realizuje swoje zadania zgodnie z ustawą o pomocy społecznej nieustannie dbając o profesjonalizm i rozwój form pracy socjalnej. W latach 2016-2018 wzrosła liczba pracowników w MGOPS w Krzepicach wskutek zlecenia jednostce zadań zleconych gminie, zwiększenia zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, dostosowania zatrudnienia pracowników socjalnych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej oraz rozdzielenia pracy socjalnej i pracy administracyjnej zgodnie z zaleceniami MRPiPS. W odpowiedzi na zapotrzebowanie utworzone zostało również nowe stanowisko – asystent rodziny, który udziela długofalowego wsparcia podopiecznym.

Tabela 13. Liczba pracowników zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Kierownik i księgowa	2	2	2
Pracownicy socjalni i specjaliści pracy socjalnej	5	5	5
Opiekunowie	5	5	7
Pozostałe stanowiska (referent, inspektor, pomoc administracyjna, kasjer)	10	10	9
Asystent rodziny	1	1	1
Ogółem	23	23	24

Źródło: Sprawozdanie z wykonania planu finansowego MGOPS w Krzepicach

Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, np. organizowanie wsparcia środowiskowego, udzielanie informacji, organizowanie porad i konsultacji specjalistycznych, kwalifikowanie do różnorodnych form pomocy, w postaci świadczeń usługowych, rzeczowych i finansowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Z uwagi na specyfikę samego zagadnienia pracy socjalnej, pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzepicach starają się traktować ją jako faktyczną

interdyscyplinarną działalność zawodową mającą na celu wydobywanie i pomnażanie sił ludzkich, ich usprawnianiu i organizacji wspólnego działania dla dobra ludzi³⁰. Ustawa o pomocy społecznej pracę socjalną opisuje jako pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.³¹

Kompleksową i bardzo szeroką definicję pracy socjalnej określa Komitet Rady Europejskiej: *Praca socjalna jest specyficzną działalnością zawodową, mającą na celu lepszą adaptację wzajemną osób, rodzin, grup i środowiska społecznego, w jakim żyją, oraz rozwijanie poczucia godności osobistej i odpowiedzialności jednostek na drodze odwoływania się do potencjalnych możliwości poszczególnych osób, do powiązań międzyprofesjonalnych, a także sił i środków społecznych*³².

Międzynarodowe Stowarzyszenie Szkół Pracy Socjalnej wypracowało ogólną międzynarodową definicję, określającą, że praca socjalna wspiera zmiany społeczne, rozwiązywanie problemów w stosunkach międzyludzkich oraz wydobywanie z ludzi sił i wolności, aby mogli osiągnąć dobrobyt. Używając teorii zachowań ludzkich i systemów społecznych praca socjalna oddziałuje tam, gdzie ludzie wchodzą w interakcje ze środowiskiem. Fundamentem pracy socjalnej są zasady praw człowieka i sprawiedliwości społecznej³³.

5.2.3 Program „Karta Dużej Rodziny”

Na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Krzepicach z dnia 16 kwietnia 2015 roku został uchwalony program dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny w Gminie Krzepice”. Uchwała weszła w życie 1 maja 2015 roku. Karta jest przyznawana na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny.

Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie rodzinom wielodzietnym, czyli takim, gdzie rodzice mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do 18 r. ż., kontynuujących naukę do 25 r. ż. lub niepełnosprawnych bez ograniczeń

³⁰ H. Radlińska, Szkoła pracy społecznej w Polsce, 1928 [za:] . Szatur-Jaworska, Teoretyczne podstawy pracy socjalnej [w:] Pedagogika Społeczna, pod. red: T. Pilch, I. Lepalczyk, Kraków 1995, s. 106.

³¹ Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004, z póź. zm.

³² Szatur-Jaworska, Teoretyczne podstawy pracy socjalnej [w:] Pedagogika Społeczna, pod. red: T. Pilch, I. Lepalczyk, Kraków 1995, s. 108.

³³ D. Wolska-Prylińska, Projekt socjalny w kształceniu i działaniu społecznym, wyd. Śląsk, Katowice 2010, s. 22.

wiekowych. Otrzymuje ją każdy członek rodziny, także rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Rodzicom karta wydawana jest dożywotnio, dzieciom do ukończenia 18 roku życia lub 25 lat w przypadku kontynuowania nauki. Osoby niepełnosprawne otrzymają kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Karta wydawana jest bezpłatnie i przysługuje niezależnie od sytuacji materialnej.

Mieszkańcy Gminy Krzepice posiadający Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny mogą korzystać z następujących zniżek:

- umożliwienie członkom rodziny wielodzietnej korzystania z całkowitego zwolnienia z płatności za świadczenia udzielane w czasie przekraczającym wymiar zajęć podstawy programowej wychowania przedszkolnego w przedszkolu i oddziałach przedszkolnych prowadzonych przez Gminę Krzepice;
- umożliwienie członkom rodziny wielodzietnej korzystania z ulgi w wysokości 50% kosztów opłat za odpłatne zajęcia organizowane przez Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach;
- umożliwienie członkom rodziny wielodzietnej korzystania z ulgi w wysokości 50% kosztów posiłków przygotowywanych w stołówkach szkolnych i przedszkolnych prowadzonych przez Gminę Krzepice;
- korzystanie z innych usług oferowanych przez partnerów przystępujących do programu ze zniżkami ustalonymi w zawartych porozumieniach z Burmistrzem Krzepic.

Obecnie Gmina posiada siedmiu lokalnych Partnerów programu dla rodzin wielodzietnych "Karta Dużej Rodziny w Gminie Krzepice":

1. Z.P.U. TOMASZ RAKOWSKI, 42-160 Krzepice, ul. Księdza Muznerowskiego 65 - umożliwi rodzinom wielodzietnym zamieszkującym na terenie Gminy Krzepice posiadającym Kartę Dużej Rodziny korzystanie z: 15% zniżki na usługi związane z praniem ekstrakcyjnym oraz bezpłatny dojazd do klienta na terenie Gminy Krzepic.

2. "AUTO-SERVIS" s.c. J.G.M.W. Mońkowie, 42-160 Krzepice, ul. Słowackiego 36 - umożliwi rodzinom wielodzietnym zamieszkującym na terenie Gminy Krzepice posiadającym Kartę Dużej Rodziny korzystanie z: 5% zniżki na towary i usługi w firmie.

3. Jerzy Mońka "AUTO-SERVIS", 42-160 Krzepice, ul. Słowackiego 35 - umożliwi rodzinom wielodzietnym zamieszkującym na terenie Gminy Krzepice posiadającym Kartę Dużej Rodziny korzystanie z: 5% zniżki na towary i usługi w firmie.

4. P.H.U. "LUKPOL" Łukasz Grądys, ul. Skłodowskiej 3, 42-160 Krzepice - umożliwi rodzinom wielodzietnym zamieszkującym na terenie Gminy Krzepice posiadającym Kartę Dużej Rodziny korzystanie z: 5% zniżki w zakupie farb, klejów, fug, silikonów, innych materiałów wykończeniowych dostępnych na sklepie oraz płytek, ceramiki, armatury z wyłączeniem materiałów objętych promocją.

5. Gabinet Fizjoterapii, Żołnowska-Kaczmarek Jadwiga, ul. Dolna 4, 42-160 Krzepice - umożliwi rodzinom wielodzietnym zamieszkującym na terenie Gminy Krzepice posiadającym Kartę Dużej Rodziny korzystanie z: 20% zniżki na zabiegi fizjoterapeutyczne.

6. F.H.U. "AQUA-TRO" Olga Troczka, ul. Skłodowskiej 1, 42-160 Krzepice - umożliwi rodzinom wielodzietnym zamieszkującym na terenie Gminy Krzepice posiadającym Kartę Dużej Rodziny korzystanie z: 8% zniżki na dostępny asortyment sklep.

7. Działalność Handlowa Alicja Chęcińska, ul. Rynek Powstańców 1863 nr 21 - umożliwi rodzinom wielodzietnym zamieszkującym na terenie Gminy Krzepice posiadającym Kartę Dużej Rodziny korzystanie z: 10% zniżki na zakupiony towar w sklepie.

Gmina Krzepice aktywnie poszukuje nowych Partnerów Karty Dużej Rodziny: przedsiębiorców i instytucji działających na terenie gminy. Liczba instytucji i firm, które zaoferują zniżki rodzinom powinna systematycznie się powiększać. Wszystkie miejsca oferujące zniżki opatrzone są logo „Tu honorujemy Kartę Dużej Rodziny”.

5.2.4 Opieka nad dziećmi i młodzieżą

Środowisko rodzinne jest pierwszym otoczeniem społecznym i wychowawczym w życiu dziecka. To w ramach struktur rodzinnych człowiek nawiązuje pierwsze kontakty społeczne i nabywa umiejętności społeczne. Rodziny korzystające z pomocy OPS często charakteryzują się zaburzoną strukturą w postaci niestabilnych i nieformalnych układów małżeńskich, rozkładem pożycia małżeńskiego, niejednokrotnie także częstymi zmianami partnerów oraz deficytami wychowawczymi spowodowanymi załamaniem się ról wewnątrzrodzinnych. Dlatego też tak ważne jest objęcie wsparciem tej grupy odbiorców.

Zgodnie z art. 16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka rodzina jest naturalną podstawową komórką społeczną³⁴, spełniającą wiele funkcji w społeczeństwie. Obecnie zagrożeniem dla stabilizacji życia rodzinnego w Polsce są trudności na rynku pracy i problemy finansowe. Bezrobocie głównych żywicieli rodziny, trwałe ubóstwo mogą przyczynić się do wystąpienia szeregu niekorzystnych zjawisk, jak przemoc w rodzinie, przestępczość, alkoholizm, niedożywienie dzieci, brak należytej opieki i działań wychowawczych, choroby somatyczne i psychiczne.

Wśród osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzepicach występują rodziny przejawiające bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych pozostaje na wysokim poziomie.

Z dniem 1.08.2015 r. w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krzepicach zostało utworzone stanowisko Asystenta rodziny na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W roku 2015 pomoc w formie asystenta rodziny otrzymało 11 rodzin, w roku 2016 – 13 rodzin, w roku 2017 – 15 rodzin a w roku 2018 – 14 rodzin.³⁵

Asystent rodziny przez pewien czas wspierają rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Głównymi funkcjami asystenta rodziny jest m.in.: wsparcie psychiczno-emocjonalne, diagnostyczno-monitorujące, funkcja opiekuńcza, doradcza, mediacyjna, wychowawcza, motywująca – aktywizująca, koordynacji działań skierowanych na rodzinę. Asystent rodziny ma za zadanie zmienić stosunek osób w rodzinie do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na własne życie, podnieść samoocenę, pomóc rozwijać kompetencje poszczególnych członków rodziny w osiąganiu wyznaczonych przez nich celów, wzbudzaniu w nich wiary we własne możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój.³⁶

³⁴ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.

³⁵ Sprawozdanie o przebiegu wykonania planu finansowego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzepicach.

³⁶ Strona internetowa MGOPS w Krzepicach, data dostępu 20 maj 2019 roku

Od dnia 1 stycznia 2012 r. na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- rodzina zastępcza (wg danych GUS w 2015 r. na terenie powiatu kłobuckiego funkcjonowało 45 rodzin zastępczych):
 - spokrewniona - tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
 - niezawodowa - tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
 - zawodowa - w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
- rodzinny dom dziecka;
- rodziny pomocowe - to forma pomocy dla rodzin zastępczych realizowana w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą, na wniosek rodziny.

Kolejnym elementem systemu wspierania rodziny zagrożonej wykluczeniem jest system stypendialny dla uczniów oraz system świadczeń rodzinnych. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są:

- stypendium szkolne;
- zasiłek szkolny.

Osoby ubiegające się o przyznanie stypendium szkolnego składają stosowny wniosek w Urzędzie. Wysokość stypendium ustalana jest indywidualnie i uzależniona jest od dochodu na osobę w rodzinie, a także innych okoliczności (od dnia 1 października 2018 roku kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej to dochód nieprzekraczający kwoty 701 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 528 zł). Miesięczną wysokość stypendium szkolnego stanowią następujące kwoty:

- przy dochodzie do 50% kryterium dochodowego - powyżej 100% i do 200% kwoty zasiłku rodzinnego;
- przy dochodzie powyżej 50% do 100% kwoty kryterium dochodowego - od 80% i do 100% kwoty zasiłku rodzinnego.

Wysokość stypendium może wzrosnąć o kwotę 10% przyznanego stypendium w przypadku wystąpienia szczególnych okoliczności.

Stypendium szkolne może być udzielone w formie pieniężnej oraz w formie rzeczowej w szczególności na pokrycie kosztów: związanych z zakupem książek, pomocy naukowo - dydaktycznych, przyborów szkolnych oraz obuwia i odzieży sportowej, zakupu osobistego sprzętu do sportowych zajęć pozalekcyjnych, opłaty czesnego, opłaty za pobyt w internacie lub bursie, posiłków, dojazdu do szkoły - w przypadku pobierania nauki poza miejscem zamieszkania przez uczniów szkół ponadgimnazjalnych i słuchaczy kolegiów, udziału w imprezach szkolnych w tym: wycieczkach, zielonych szkołach, grupowych wyjściach do instytucji kultury, udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych organizowanych w szkole, takich jak: zajęcia logopedyczne, dyslektyczne, gimnastyka korekcyjna, zajęć poszerzających wiedzę obejmującą udział w sekcjach i kołach zainteresowań, naukę języków obcych, zajęć edukacyjnych organizowanych w formach pozaszkolnych.

Osoby ubiegające się o przyznanie zasiłku szkolnego również składają stosowny wniosek w Urzędzie. W przypadku braku wniosku rodziców albo pełnoletniego ucznia, dyrektor wiedząc o istnieniu okoliczności uzasadniających przyznanie pomocy materialnej w formie zasiłku szkolnego kieruje wniosek do Burmistrza Krzepic, który wydaje stosowną decyzję. Zasiłek realizuje się w formie przelewu na rachunek bankowy wnioskodawcy lub w kasie Urzędu. W przypadku zdarzeń losowych, w szczególności: pożaru, powodzi, wypadku - zasiłek szkolny przyznaje się w formie pomocy rzeczowej poprzez zakup niezbędnych podręczników, przyborów szkolnych, stroju gimnastycznego, obuwia zmiennego.³⁷

5.2.5 Placówki opiekuńczo - wychowawcze

Na terenie Krzepic funkcjonuje Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy. Placówka o charakterze resocjalizacyjnym przeznaczona jest dla 32 chłopców w wieku 13-18

³⁷ Uchwała Rady Miejskiej w Krzepicach z dn. 30.10.2012 r. w sprawie uchwalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Krzepice.

lat z terenu całego kraju. Z uwagi na niedostosowanie społeczne młodzież przebywająca w ośrodku uczestniczy w zajęciach wychowawczych i terapeutycznych, które są prowadzone w formie:

- zajęć socjoterapeutycznych
- zajęć artystycznych
- zajęć sportowych i rekreacyjnych
- rajdów pieszych i turystyki

Ośrodek to placówka całodobowej, całorocznej opieki o charakterze resocjalizacyjno-rewalidacyjnym, przeznaczona dla młodzieży niedostosowanej społecznie, zagrożonej niedostosowaniem, upośledzonej umysłowo w stopniu lekkim jak i normie intelektualnej. Podopieczni uczą się postępować zgodnie z normami społecznymi, zasadami współżycia oraz współdziałania, zdobywania umiejętności spędzania czasu wolnego, a także zdobywania wiedzy o otaczającym świecie, poprzez udział w imprezach kulturalnych, sportowych i turystycznych. Młodzież uczestniczy również w warsztatach z zakresu profilaktyki uzależnień oraz kółkach zainteresowań dostosowanych do potrzeb i możliwości podopiecznych. Największym powodzeniem cieszą się zajęcia manualne, wyjazdowe zawody sportowe oraz rozgrywki na terenie placówki.

W MOW w Krzepicach wychowankowie mają możliwość kontynuowania nauki na poziomie gimnazjalnym w szkole zlokalizowanej na terenie ośrodka. Kameralne klasy oraz stosowanie indywidualnych metod nauczania pozwala na wyrównanie zaległości szkolnych, z którymi kierowana jest młodzież do placówki.

Z uwagi na swoją specyfikę, ośrodek w Krzepicach, w oparciu o indywidualne programy, prowadzi liczne zajęcia, do których można zaliczyć: rewalidację, zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, socjoterapię, psychoterapię grupową i indywidualną, zajęcia sportowo-rekreacyjne, survival, dogoterapię, profilaktykę. Dla każdego z wychowanków opracowany jest Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET), który zawiera pełną diagnozę nieletniego w obszarach: wychowawczym, dydaktycznym i specjalistycznym. W skład zespołu który opracowuje IPET wchodzi: rodzice bądź opiekunowie prawni, wychowawcy prowadzący, wychowawcy klas, nauczyciele, psycholog, pedagog, logopeda, doradca zawodowy, pielęgniarka.

Do zadań Ośrodka należy w szczególności:

- Eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego.
- Rewalidacja i korekta deficytów.
- Umożliwienie zdobycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania świadectwa ukończenia szkoły.
- Przygotowanie wychowanków do prawidłowego uczestniczenia w życiu społecznym oraz życia zgodnego z powszechnie obowiązującymi normami prawnymi i społecznymi.
- Badanie i podnoszenie poziomu bezpieczeństwa przebywających wychowanków.

Ze względu na współczesne wymogi pedagogiczne placówka dysponuje odpowiednio przygotowaną kadrą. W ośrodku krzepickim zatrudnieni są: wychowawcy, pedagog, logopeda, psycholog, doradca zawodowy, pielęgniarka, terapeuci (min. z socjoterapii).

Wszystkie zatrudnione osoby posiadają wyższe wykształcenie z zakresu resocjalizacji oraz specjalistycznego przygotowania zawodowego. Kadrę placówki uzupełniają pracownicy administracji i obsługi.

Z uwagi na charakter przebywającej młodzieży placówka stosuje metody oparte na indywidualnym traktowaniu wychowanków, współpracy z ich domem rodzinnym oraz wdrażaniu do jak najszerzej samoobsługi podopiecznych w zakresie codziennych czynności.³⁸

Placówką opiekuńczo wychowawczą znajdującą się w powiecie kłobuckim jest Dom Dziecka im. J. Korczaka w Kłobucku. Placówka przeznaczona jest dla 40 dzieci w wieku od 3 lat do uzyskania pełnoletniości, lub po uzyskaniu pełnoletniości – do czasu ukończenia szkoły, w której się uczą. Podopieczni zamieszkują w czterech częściowo autonomicznych grupach, tworząc tzw. „rodzinki”. Każda z czterech rodziniek zajmuje oddzielną część budynku, o bardzo zbliżonej powierzchni i podobnym rozkładzie użytkowanych pomieszczeń.

W skład każdej z rodziniek wchodzi wychowankowie obojga płci o zróżnicowanym wieku. Naczelną zasadą jest umieszczanie w rodzinie całych rodzeństw. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się odstępstwa od wspomnianej reguły.

³⁸ Strona internetowa EDU-RES, data dostępu 6 maj 2019 roku

Opiekę i wychowanie nad dziećmi w rodzinach sprawuje po 5 na stałe przypisanych wychowawców. Opiekunowie którzy kierują procesem wychowania dzieci. Warunkiem jest tu możliwość nawiązania więzi emocjonalnych w celu zaspokojenia potrzeb dziecka w sferze tworzenia trwałych i wzmacniających związków oraz określenia indywidualnego planu pracy z dzieckiem. Ich pracę wspierają: psycholog, dwóch pedagogów, dwóch pracowników socjalnych oraz pielęgniarka. Dyżury wychowawcze w rodzinach pełnią również dyrektor i jego zastępca.

Głównym założeniem placówki jest maksymalne zbliżenie funkcjonowania rodzin do życia w naturalnych, tradycyjnych rodzinach. Każda rodzinka, jako oddzielna grupa mieszkaniowa, zajmuje niemal tradycyjne, tyle tylko, że większe mieszkanie. Ma do swojej dyspozycji kuchnię, jadalnię, pokój do wypoczynku, sypialnię. Poprzez stały dostęp do kompletnie wyposażonej kuchni, łazienki z pralką automatyczną dzieci mogą na co dzień uczestniczyć we wszystkich pracach domowych. Wychowankowie w zależności od wieku i swoich możliwości pod nadzorem osób dorosłych wykonują wszystkie podstawowe prace domowe. Uczestniczą w przygotowywaniu posiłków, zakupach, praniu, sprzątanii. W każdej z rodzin dzieci mają wpływ na układanie jadłospisów, wystrój wnętrza, organizację czasu wolnego.³⁹

Wymienione powyżej założenia realizuje również:

- Placówka opiekuńczo-wychowawcza w Waleńcowie, która została uroczyście otwarta 31.08.2018 roku. Przeznaczona jest dla 14 podopiecznych. Starostwo Powiatowe w Kłobucku pozyskało na stworzenie tej placówki dofinansowanie z środków UE;
- oraz działająca na terenie gminy Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Krzepicach.

Tabela 14. Działania w ramach pieczy zastępczej w latach 2015-2018

	Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018	
	Ilość dzieci	wydatki	ilość dzieci	wydatki	ilość dzieci	wydatki	ilość dzieci	wydatki
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	2	5 838,78 zł	3	21 014,35 zł	3	40 639,38 zł	4	56 612,28 zł

³⁹ Strona internetowa Centrum Administracyjnego Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych, data dostępu 27 maj 2019 roku

Rodziny zastępcze	3	9 019,57 zł	3	12 668,66 zł	3	11 880,00 zł	3	12 237,00 zł
Łącznie	5	14 858,35 zł	6	33 683,01 zł	3	3 627,55 zł	7	68 849,28 zł

Źródło: Sprawozdanie o przebiegu wykonania planu finansowego MGOPS w Krzepicach

5.3 Sytuacja osób niepełnosprawnych

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Według World Health Organization (WHO), za niepełnosprawne uważa się osoby, które nie mogą, częściowo lub całkowicie, zapewnić sobie możliwości samodzielnego życia indywidualnego i społecznego, na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznych i/lub psychicznych.

W drugiej połowie XX wieku podjęto próby kompleksowych rozwiązań problemów osób niesprawnych. Dotychczas niepełnosprawność, jako następstwo choroby lub urazu, rozpatrywano z medycznego punktu widzenia, traktując ją jako problem jednostkowy osoby wymagającej odpowiedniej opieki medycznej, mającej na celu poprawę stanu zdrowia i funkcjonowania organizmu. Od rezolucji XXIX Światowego Zgromadzenie Zdrowia (1976 r.) trwały prace zakończone w 2001 r. przyjęciem ostatecznej wersji nowej Klasyfikacji pod nazwą: Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF – ang. International Classification of Functioning, Disability and Health). Jest ona składnikiem komplementarnych względem siebie klasyfikacji dotyczących zdrowia i czynników z nim związanych, zaakceptowanych przez WHO i polecanych do stosowania we wszystkich krajach świata. Według ICF niepełnosprawność ma charakter biopsychospołeczny i jest wielowymiarowym zjawiskiem wynikającym z wzajemnych oddziaływań między ludźmi (w tym ich dysfunkcją) i otaczającym ich środowiskiem fizycznym i społecznym. Nowoczesne podejście do niepełnosprawności proponowane przez ICF umożliwia wykorzystywanie tej klasyfikacji przez szerokie spektrum rozmaitych użytkowników w różnych celach. ICF jest narzędziem statystycznym, badawczym, klinicznym i edukacyjnym. Szczególnego podkreślenia wymaga jego przydatność jako narzędzia polityki społecznej, które powinno być wykorzystywane do planowania polityki społecznej w obszarze niepełnosprawności, opracowywania programów interwencji i ewaluacji ich rezultatów.⁴⁰

⁴⁰ Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych

Za osobę niepełnosprawną uznaje się osobę, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osobę, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku. Niepełnosprawność badana jest w oparciu o 2 kryteria: prawne (formalne) - niepełnosprawność prawna oraz subiektywne (samoocena) - niepełnosprawność biologiczna.

Osoba niepełnosprawna biologicznie odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, ale nie posiada prawnego orzeczenia niepełnosprawności. Osoba niepełnosprawna biologicznie nie musi posiadać potwierdzenia prawnego (orzeczenia) o swojej niepełnosprawności. Natomiast osoba niepełnosprawna prawnie posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony.⁴¹

W 1991 r. w Polsce powstał organ administracji publicznej wspierający rehabilitację oraz zatrudnienie osób niepełnosprawnych - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Jest on funduszem celowym działającym na mocy Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, którego środki przeznaczone są na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz ich zatrudnianie.

Fundusz pełni usługową rolę dla środowiska niepełnosprawnych Polaków, jego celem jest finansowanie niezbędnego wsparcia w sposób jak najbardziej efektywny i profesjonalny. Roczny budżet PFRON w ciągu ostatnich kilku lat to około 4,6 mld złotych. Środki te wydawane są na wspieranie aktywności zawodowej Osób Niepełnosprawnych oraz ich rehabilitację społeczną, zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.⁴²

Tabela 15. Liczba niepełnosprawnych w kraju, województwie i powiecie

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
POLSKA	4697048	2166911	2530136
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	552138	256723	295415
POWIAT KŁOBUCKI	7797	4098	3699

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Narodowy Spis Powszechny 2011

⁴¹ Główny Urząd Statystyczny - Pojęcia stosowane w statystyce publicznej

⁴² Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Tabela 16. Osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie

	Osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności:				Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności:			
	znacznym	umiarkowanym	lekkim	ogółem	całkowite	poważne	umiarkowane	ogółem
POLSKA	893647	1189357	802733	3131456	81589	384543	1099459	1565591
ŚLĄSKIE	85607	124265	105995	175055	10861	52416	144119	207395
KŁOBUCKI	1398	1458	1356	2780	221	771	2084	3076

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Narodowy Spis Powszechny 2011

Ogólna liczba osób niepełnosprawnych w powiecie kłobuckim wynosiła w 2011 roku 7797 osób. Analiza struktury niepełnosprawnych ze względu na płeć wskazuje, iż nieznacznie większą grupę niepełnosprawnych tworzyli mężczyźni – ich liczba wynosiła 4098, podczas gdy liczba niepełnosprawnych kobiet – 3699. Należy w tym miejscu podkreślić, iż w związku z dobrowolnym charakterem pytań dotyczących niepełnosprawności blisko 1,5 mln respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi. Można przypuszczać, że w tej zbiorowości znajdują się osoby niepełnosprawne, które mogą posiadać udokumentowane orzeczenie, jednak nie chciały udzielić odpowiedzi na pytania formularza w części dotyczącej niepełnosprawności. Również braki danych mogą rzutować na uzyskaną w spisie strukturę osób niepełnosprawnych. Bardzo liczną grupą ludności, o której nie zebrano bardziej szczegółowych danych (również w innych obszarach tematycznych) są przede wszystkim osoby przebywające za granicą 12 miesięcy lub dłużej.

Tabela 17. Rynek pracy osób niepełnosprawnych w roku 2018

Wyszczególnienie	[%]
Współczynnik aktywności zawodowej	28,3 %
Wskaźnik zatrudnienia	26,2 %
Stopa bezrobocia	7,2 %

Źródło: GUS/BAEL, dane średnioroczne za 2018 r. dla osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym ekonomicznym tj. 18-59/64

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności wskazują, że w 2018 roku w porównaniu z rokiem poprzednim współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym spadł o 0,6 pkt. proc. (wzrost o 3 pkt proc. w stosunku do roku 2015) i uplasował się na poziomie 28,3. Roczne statystyki zgromadzone w przeciągu ostatnich dziesięciu lat (między 2008, a 2018rokiem) ukazują pozytywny trend w obszarze aktywności ekonomicznej tej grupy społecznej

podnosząc wartość współczynnika aktywności zawodowej o 2,4 punktów procentowych.

Dodatkowo w roku 2018 ponownie zanotowano obniżenie się poziomu stopy bezrobocia osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym do nienotowanego dotychczas poziomu – 7,2%. Tym samym stopa bezrobocia obniżyła się o 2,1 pkt. proc. w stosunku do roku 2017 oraz o 5,8 pkt. proc. w stosunku do roku 2015, a w latach 2008–2018 spadek stopy bezrobocia wyniósł 5,9 pkt. proc.

Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat zauważa się też zmiany w kierunku wzrostu wskaźnika zatrudnienia, który w 2018 roku w porównaniu z rokiem 2017 pozostał niemal na tym samym poziomie -26,2%. W roku 2018 liczba aktywnych zawodowo osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym liczyła 460 tys., z czego 426 tys. stanowiły osoby pracujące, a 33 tys. osoby bezrobotne. Tym samym pracujące osoby niepełnosprawne stanowiły 92,7% wszystkich osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo.

Mimo pozytywnych zmian w zakresie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych na przestrzeni lat – ich aktywność zawodowa nadal znacząco odbiega od aktywności zawodowej osób sprawnych. W 2018 r. współczynnik aktywności zawodowej osób sprawnych w wieku produkcyjnym wynosił 80,5%, wskaźnik zatrudnienia 77,4% a stopa bezrobocia 3,9%. Różnica między wskaźnikiem zatrudnienia osób sprawnych a niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wyniosła 51,2 pkt proc. a między stopą bezrobocia tych dwóch grup – 3,3 pkt proc.

Należy dodać, że wartość współczynnika aktywności zawodowej jest ściśle powiązana zarówno z liczbą osób pracujących jak i bezrobotnych, a przekroczenie progu 27% tego wskaźnika w latach 2012-2014 było spowodowane m.in. wzrostem bezrobocia.

Dla osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej powyższe wskaźniki w 2018 roku kształtowały się następująco: współczynnik aktywności zawodowej – 17,3%, wskaźnik zatrudnienia – 16,2%, stopa bezrobocia – 6,5%. Zatem w porównaniu z 2017r. współczynnik aktywności zawodowej nieznacznie spadł o 0,3 pkt. proc., wskaźnik zatrudnienia wzrósł o 0,1 pkt. proc., a stopa bezrobocia spadła o 1,9 pkt. proc.

W 2018 roku odnotowano kontynuację wzrostu poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych przy jednoczesnym rekordowym jak do tej pory spadku ich bezrobocia.

W powiatowych urzędach pracy na dzień 31 grudnia 2018 r. było zarejestrowanych 71 446 osób niepełnosprawnych, spośród których znaczącą

większość (85,5%) stanowiły osoby bezrobotne, pozostałe 14,5% to osoby poszukujące pracy, niepozostające w zatrudnieniu. Osoby niepełnosprawne stanowiły 6,2% wszystkich osób bezrobotnych oraz 42,8% wszystkich osób poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu, zarejestrowanych w PUP. W stosunku do grudnia 2017 r. liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w ramach Powiatowych Urzędów Pracy w 2018 roku była mniejsza o 7 173 takie przypadki.

Według danych na koniec 2018 r. wśród zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych 1359 (2,2%) miało znaczny stopień niepełnosprawności, 21.357 (34,9%) – umiarkowany stopień niepełnosprawności, a 38.402 (62,8%) – stopień lekki. W ciągu 2018 roku pracodawcy zgłosili do urzędów pracy 48 529 ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. Wśród tej liczby 8,1% ofert (3,9 tys.) stanowiły oferty pracy subsydiowanej⁴³.

Sytuacja osób niepełnosprawnych w powiecie kłobuckim w ostatnich latach poprawiła się. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędzie pracy w 2018 roku zmniejszyła się ogółem o prawie 13 % w porównaniu do roku 2015. Większą liczbę osób bezrobotnych w tej grupie stanowią mężczyźni, wśród których również nastąpił mniejszy spadek bezrobocia niż w grupie niepełnosprawnych kobiet (bezrobocie wśród mężczyzn spadło o 25,2 %, wśród kobiet o 38,5 %).

Tabela 18. Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci w powiecie kłobuckim w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
Kobiety	70	53	41	39
Mężczyźni	84	52	42	58
Ogółem	154	105	83	97

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Statystyki prowadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku również wskazują na spadek bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w porównaniu z ubiegłymi latami.

Niepełnosprawni bezrobotni zarejestrowani w PUP w Kłobucku w 2018 i 2019 roku:

- styczeń 2018 roku – 102 osoby,
- luty 2018 roku – 109 osób,

⁴³ Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

- marzec 2018 roku – 115 osób,
- kwiecień 2018 roku – 105 osób,
- maj 2018 roku – 100 osób,
- czerwiec 2018 roku – 104 osoby,
- lipiec 2018 roku – 98 osób,
- sierpień 2018 roku – 97 osob,
- wrzesień 2018 roku – 98 osóob,
- październik 2018 roku – 85 osób,
- listopad 2018 roku – 89 osób,
- grudzień 2018 roku – 97 osób,
- styczeń 2019 roku – 103 osoby,
- luty 2019 roku – 111 osób,
- marzec 2019 roku – 106 osób,
- kwiecień 2019 roku – 91 osób,
- maj 2019 roku – 86 osób.

(dane pozyskane z strony internetowej PUP w Kłobucku na dzień 24 czerwca 2019 roku)

Jednym z instrumentów aktywizujących i umożliwiających rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych są warsztaty terapii zajęciowej.

W Polsce działa 700 warsztatów terapii zajęciowej dla 26 tysięcy osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Są to placówki, które umożliwiają rehabilitację społeczną i zawodową w zakresie zdobywania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podejmowania zatrudnienia (dane uzyskane na dzień 16 maja 2019 roku z strony internetowej www.pfron.org.pl/institucje/placowki/wtz).

W Warsztacie Terapii Zajęciowej w Dankowicach Drugich, działającym na terenie Gminy Krzepice, rehabilitacji zawodowej i społecznej poddawanych jest 45 osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Kłobuckiego - *w tym 22 osoby z terenu Gminy Krzepice*, posiadających aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej.

Terapia, której zostają poddani uczestnicy Warsztatu, jest wszechstronna obejmuje pracę na różnego rodzaju poziomie niepełnosprawności, zaczynając od pracy na zmysłach (manualna, muzykoterapia, arteterapia, choreoterapia) poprzez pracę nad sferą poznawczą (przyswajanie kolorów, liter, cyfr, prostych działań bazujących na abstrakcyjnym i logicznym myśleniu) oraz naukę umiejętności społecznych, ekonomicznych, praktycznych, samokontroli i samodzielności, kończąc na

psychoterapii (psychodrama, terapia grupowa, arteterapia, relaksacja, "społeczność"), a także fizjoterapii i ogólnego usprawniania.

Różnorodność problemów i zaburzeń zobowiązuje terapeutów oraz psychologa i fizjoterapeutę do opracowania indywidualnego programu rehabilitacji zawodowej i społecznej dostosowanego do możliwości i ograniczeń. Z tego względu, pomimo tego, że temat pracy jest wspólny, każdy uczestnik jest traktowany indywidualnie. Taki rodzaj funkcjonowania oraz planowania pracy spowoduje świetne efekty rewalidacyjne.

W ciągu pobytu na zajęciach w Warsztacie uczestnicy biorą udział w profesjonalnie przystosowanym planie pracy oraz terapii, takimi jak:

- a) **sylwoterapia** - czyli terapia poprzez obcowanie z przyrodą. Wiele spacerów oraz częste obcowanie z przyrodą da możliwość wyciszenia się, zrelaksowania, odreagowania oraz nauczy kontrolowania własnych odruchów i emocji.
- b) **muzykoterapia** - podstawowym środkiem oddziaływania jest dźwięk. Muzyka często wyzwala przeżycia i emocje. W przypadku osób chorych jest ona jedynym źródłem dotarcia do problemu. Uczestnicy będą zaangażowani fizycznie (śpiew, gra na instrumentach, ruch, improwizacja) oraz receptywnie poprzez słuchanie muzyki (relaksacja, wizualizacja).
- c) **choreoterapia** - terapia tańcem. Uczestnicy będą mieć możliwość ekspresji poprzez taniec. W czasie choreoterapii nauczą się wyrażać emocje. Podczas tzw. tańca w kręgu zintegrują się ze sobą, nauczą współodczuwania. Ciało i umysł są w nieustannej integracji, ruch odzwierciedla osobowość, co powoduje łatwiejszą diagnozę i możliwość doboru odpowiednich form i metod pracy z każdym uczestnikiem. Improwizacja ruchowa pozwoli na eksperymentowanie z własnym ciałem i możliwościami. Poprzez choreoterapię uczestnicy nauczą się samokontroli.
- d) **psychodrama** - nauka wyrazu siebie poprzez formę teatralną. Często jest to metoda otworzenia oporu psychicznego. Polega na odgrywaniu ról, ma jednak na celu rozpoznanie i leczenie zaburzeń.

Zajęcia z psychologiem są nieodzownym i bardzo ważnym elementem terapii. Ze względu na różnorodne schorzenia naszych uczestników psycholog ma za zadanie zdiagnozować uczestnika i przygotować odpowiednią metodę terapii mającej na celu poprawę funkcjonowania.

Ze względu na różnorodność schorzeń uczestników Warsztatu psycholog prowadzi terapię indywidualną (praca w gabinecie, terapia indywidualna, rozmowa, praca

metodami projekcyjnymi pozwalającymi na diagnozę oraz rozładowanie emocji) jak i terapię grupową (tzw. społeczność polegającą na prowadzeniu rozmów, rozwijaniu tym samym umiejętności społecznych, umiejętności kontroli oraz zwiększaniu samooceny i ogólnej wiedzy społecznej i językowej).

Dużą rolę w pracy z uczestnikami odgrywa również praca psychologa z terapeutom jak i również z rodzicami lub opiekunami w celu tzw. psychoedukacji czyli określenie i wyznaczenie planu pracy indywidualnej w domu.

WTZ w Dankowicach prowadzą dla uczestników pracownie:

- ❖ wikliniarsko - florystyczną,
- ❖ gospodarstwa domowego,
- ❖ edukacyjno - muzyczno - teatralną,
- ❖ artystyczną,
- ❖ technik różnych,
- ❖ ogrodniczo - zielarska,
- ❖ stolarska,
- ❖ kroju i szycia,
- ❖ konserwatorska i recyklingu.

Uczestnicy na wszystkich pracowniach realizują w ramach miesięcznego planu konkretnej pracowni indywidualny program rehabilitacji opracowany dla każdego uczestnika przez Radę Programową Warsztatu. Tym samym pomimo, iż rehabilitacja zawodowa odbywa grupowo, to metody i formy pracy dostosowane są indywidualnie dla każdego uczestnika.

Ponadto oprócz w/w form rehabilitacji uczestników, Warsztat organizuje również liczne konkursy z nagrodami, zawody sportowe, pikniki integracyjne. Dodatkowo w ramach rekreacji uczestnicy Warsztatu wyjeżdżają na wycieczki, gdzie pod okiem swoich terapeutów będą mieli niepowtarzalną okazję uczyć się samodzielności, pobyć ze sobą w neutralnych warunkach poza Warsztatem, zwiedzić kraj, odpocząć. Uczestnicy WTZ w Dankowicach biorą również czynny udział w integracji z społecznością Gminy Krzepice poprzez udział artystyczny w imprezach kulturalnych (np. Krzepickie Dni Jakubowe).

Uczestnicy w ramach codziennych zajęć są poddawani profesjonalnej fizjoterapii pod okiem zatrudnionego rehabilitanta, który czuwa nad usprawnianiem

uczestników ze wskazaniami rehabilitacyjnymi oraz nad ogólnym usprawnianiem kondycji uczestników. Zajęcia te odbywają się indywidualnie w sali rehabilitacyjnej na odpowiednio przygotowanych przyrządach. Większość osób niepełnosprawnych z WTZ zazwyczaj ma nadwagę, która jest wynikiem prowadzenia siedzącego trybu życia. Praca z fizjoterapeutą daje możliwość kontrolowania wagi oraz regularnych ćwiczeń prowadzących do zrzucania zbędnych kilogramów.

Jedną z form rehabilitacji społecznej uczestników jest trening ekonomiczny. Jest to forma nagradzania finansowego uczestników WTZ za ich pracę na Warsztacie. Trening ekonomiczny służy do rozwijania umiejętności wykorzystania czynności życia codziennego w zakresie: kształtowania i podtrzymywania orientacji w wartości pieniądza i towaru; umiejętności planowania wydatków wedle swoich potrzeb i możliwości; naukę gospodarowania pieniędzmi, orientacji w cenach towarów i usług; planowania najpotrzebniejszych zakupów, wybór sklepu pod względem cenowym; planowania wydatków na cały miesiąc, oszczędne gospodarowanie budżetem oraz racjonalne wydawanie pieniędzy (wydatki stałe, takie jak czynsz za mieszkanie i inne opłaty związane z utrzymaniem domu); wybieranie sprzętów AGD pod względem oszczędności energii; naukę podstawowych pojęć ekonomicznych takich jak: pieniądz, wartość pieniądza, nominały (bilon, banknot), jak rozróżnić fałszywe pieniądze, deficyt budżetowy, inflacja, popyt, podaż, cena netto, cena brutto, podatek VAT i ich rodzaje, barter, bank, weksel, konta bankowe, lokaty i ich rodzaje, różne formy płatności, Trening ekonomiczny jest potrzebny by uczestnicy Warsztatu jak najlepiej mogli uczestniczyć w życiu społecznym i by uzyskali jak największą własną samodzielność i zaradność życiową. (dane uzyskane na dzień 10 czerwca 2019 roku z strony internetowej <http://wtz-dankowice.ugu.pl>)

5.4 Starość jako wyzwanie dla samorządu lokalnego

W rozdziale poświęconym sytuacji demograficznej Gminy Krzepice wskazano na problem starzenia się społeczeństwa gminy. Zjawisko to potwierdzają dane dotyczące struktury ludności ze względu na ekonomiczne grupy wieku. Największym przyrostem liczby ludności charakteryzowała się grupa ludzi w wieku poprodukcyjnym.

Najbardziej alarmującymi informacjami statycznymi mogą wydawać się prognozy na najbliższe dekady. Spadek urodzeń w powiecie w 2030 szacowany jest na poziomie ok. 20 %, w roku 2050 - o ponad 30%. Prognozowany na 2030r. kilkunastoprocentowy spadek liczby osób stanowiących wiek produkcyjny z pewnością może stawać się coraz to większym powodem problemów ekonomicznych dla samorządu. Problemy będą tym większe, gdyż liczba osób w wieku 60+ powiększy się do 2030 roku o ok. 26%, a w 2050 prognozowany jest wzrost tej liczby aż o 60% w stosunku do roku 2015.

Obecne tendencje demograficzne dostrzegają także władze gminy, które prowadzą działania skierowane przede wszystkim do seniorów zamieszkałych na terenie Gminy Krzepice. 6 maja 2015 roku wprowadzone zostało zarządzenie dotyczące przystąpienia Gminy Krzepice do Akcji Społecznej **„Koperta Życia”**, realizowanej w Polsce od stycznia ubiegłego roku. Akcja dotyczy osób, które ukończyły 60 rok życia oraz osób chorych przewlekle lub niepełnosprawnych.

"Koperta Życia" to akcja do której przystąpienia zachęcają lekarze i pracownicy pogotowia ratunkowego. Skierowana jest do osób przewlekle chorych, starszych, samotnych i polega na umieszczeniu w specjalnie przygotowanych kopertach najważniejszych informacji o stanie zdrowia, przyjmowanych lekach, alergiach na leki, kontaktach do najbliższych oraz danych osobowych. „Koperta Życia” składa się z plastikowej koperty oznaczonej naklejką Koperta Życia, naklejki do umieszczenia na drzwiach lodówki („Tu jest Koperta Życia”) oraz Karty Informacyjnej wraz z instrukcją jej wypełnienia. Pakiet z takimi informacjami powinien być przechowywany w lodówce, czyli miejscu, które jest prawie w każdym domu i zarazem jest łatwo dostępne. Z informacji zawartych w Karcie Informacyjnej będą korzystać ratownicy medyczni w przypadku zagrożenia życia i konieczności wezwania Pogotowia Ratunkowego. Jej posiadanie zwiększa szanse na szybkie udzielenie pomocy w przypadku zagrożenia życia.

„Koperta Życia” dostępna jest w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krzepicach. Warunkiem przystąpienia do akcji jest wypełnienie Karty Informacyjnej, która jest ważna przez 1 rok od daty jej wypełnienia - w przypadku zmiany sytuacji lub po upływie czasu ważności uczestnik zobowiązany jest wymienić Kartę na nową. Udział w tej akcji jest bezpłatny. Sprawozdania Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pokazują, że od uruchomienia programu "Koperta Życia" w maju 2015 roku w okresie od 2 czerwca 2015 roku do 31 grudnia 2018 roku wydano 196 Kopert Życia.

Biorąc pod uwagę fakt, iż z roku na rok roku liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie stale wzrasta, a liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym stale maleje oraz wskazywane w rozdziale poświęconym demografii gminy negatywne tendencje w zakresie przyrostu naturalnego, można z całą pewnością wskazywać, iż problem starzenia się społeczeństwa będzie przybierał na sile.

Wraz z wydłużającym się przeciętnym trwaniem życia, wyjazdami osób młodych czy ograniczaniem zachowań prokreacyjnych w gminie przybywać będzie starszych mieszkańców. Będą oni potrzebowali specjalnej oferty w zakresie usług opiekuńczych i zdrowotnych, ale także kulturalnych czy rekreacyjnych.

5.5 Bezrobocie i rynek pracy

Zmiany gospodarcze i polityczne, jakie dokonały się w Polsce w latach 1989 i 1990 doprowadziły do tego, że Polska dołączyła do grupy krajów o gospodarce rynkowej, co z kolei spowodowało ujawnienie się bezrobocia na szeroką skalę. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów.

Przez pojęcie bezrobotnego należy rozumieć osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Jest to szeroka definicja. Natomiast wąską stosują państwowe Urzędy Pracy (powiatowe lub wojewódzkie). Bezrobotnym w rozumieniu przepisów Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest osoba poszukująca zatrudnienia, która:

- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia);
- nie ukończyła 65 lat w przypadku kobiet i 67 lat w przypadku mężczyzn;
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP;
- jest zameldowana lub pozostaje w Polsce legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatel UE).

Stan ten spowodowany jest brakiem równowagi pomiędzy podażą pracy a popytem na pracę. W Polsce bezrobocie stało się kwestią społeczną. Świadczy o tym przede wszystkim dynamika, skala i struktura tego zjawiska, jak i jego negatywne konsekwencje odczuwane coraz silniej. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Prowadzi też do narastania kwestii społecznych jak: kwestia ubóstwa, edukacyjna, zdrowotna itd., których rozwiązania powinna podjąć się m. in. polityka społeczna. Walka z bezrobociem jest możliwa przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych trwałych miejsc pracy. Zadania polityki społecznej w sferze walki z bezrobociem koncentrują się wokół problemu ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia m. in. przez ochronę prawną, przed zwolnieniami grupowymi i indywidualnymi; ochrony

egzystencji jednostki i rodziny dotkniętej brakiem pracy oraz kreowania zatrudnienia i pomocy w znalezieniu pracy. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale także powinny zachęcać do podjęcia pracy. Aby (choćby częściowo) przełamywać bariery te 1 lutego 2009 roku weszła w życie ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z Nr 6, poz. 33).⁴⁴

Ustawa ta ma na celu m.in. uporządkowanie wzajemnych relacji pomiędzy Powiatowymi Urzędami Pracy a ośrodkami pomocy społecznej. Zmieniony art. 50 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy stwierdza: „(...) bezrobotnym, będącym w szczególnej sytuacji na rynku pracy (są to bezrobotni do 25 roku życia, bezrobotni długotrwale, kobiety które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, bezrobotni powyżej 50 roku życia, bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego, bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, bezrobotni którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia, bezrobotni niepełnosprawni), korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w okresie 6 miesięcy od dnia utraty prawa do zasiłku z powodu upływu okresu jego pobierania: powinien przedstawić propozycję zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu, odbycia przygotowania zawodowego dorosłych, zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych lub na wniosek ośrodka pomocy społecznej może skierować do uczestnictwa w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej lub uczestnictwa w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, o którym mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym.”⁴⁵

Oznacza to, że dla wymienionych już powyżej „wspólnych klientów” przygotowano specjalne dwie możliwe ścieżki działań. Ścieżka pierwsza to samodzielne działanie Powiatowego Urzędu Pracy, który powinien podjąć wobec takiej osoby działania aktywizacyjne. Ścieżka druga to nowo wprowadzona

⁴⁴ Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z Nr 6, poz. 33)

⁴⁵ Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z Nr 6, poz. 33).

możliwość aktywizacji bezrobotnych klientów pomocy społecznej, dająca ośrodkowi pomocy społecznej prawo do zwrócenia się do Powiatowego Urzędu Pracy o skierowanie osoby bezrobotnej do projektu aktywizacyjnego (kontrakt socjalny, program). W przypadku skierowania – na wniosek ośrodka pomocy społecznej – osoby bezrobotnej w projektach o charakterze indywidualnym lub środowiskowym, Powiatowy Urząd Pracy oraz ośrodek pomocy społecznej są obowiązane informować się wzajemnie o planowanych działaniach wobec bezrobotnych w trybie określonym w zawartym porozumieniu. Oznacza, to, że współpraca, która nastąpi w wyniku współdziałania powinna zostać określona w specjalnym porozumieniu.

W ostatnich 5 latach najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy Krzepice odnotowano w roku 2013: 436 osób, natomiast najmniej w roku 2010: 365 osób. Wśród osób bezrobotnych obecnie nieznacznie przeważają kobiety – 51,4% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2010-2014 uległ niewielkim zmianom. Na największym poziomie kształtował się w 2013 roku tj. 7,5%, natomiast na najniższym w 2010 roku tj. 6,1%. Na koniec 2014 roku bezrobocie wyniosło 6,6%.

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach na koniec 2014 roku osoby długotrwale bezrobotne stanowiły: 36,4%, natomiast kobiety: 47,6% ogółu osób bezrobotnych. Natomiast w podziale na wykształcenie największy udział osób pozostających bez pracy tworzyli mieszkańcy z wykształceniem zasadniczym zawodowym: 30,1%, policealnym i średnim zawodowym: 24,9% oraz gimnazjalnym i niższym: 20,4% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP.⁴⁶

Tabela 19. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z gminy Krzepice z podziałem na płeć w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	365	327	429	436	382	327
Mężczyźni	182	176	233	207	200	159
Kobiety	183	196	196	229	182	168

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Analizując dane PUP w Kłobucku można stwierdzić, że jedną z dominujących grup osób bezrobotnych na terenie Gminy Krzepice jest grupa osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 24 m-ce). Wskazane jest objęcie ich zindywidualizowaną pomocą, ukierunkowaną na zmianę postaw. Osoby długotrwale bezrobotne, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet wymagają szczególnie zintensyfikowanych działań w kierunku aktywizacji zawodowej, umożliwiającej im powrót na rynek pracy przy wykorzystaniu możliwych instrumentów aktywnej polityki rynku pracy. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności w budowaniu Strategii priorytetowo traktowane będą działania ukierunkowane na zapobieganie długotrwałemu bezrobociu.

⁴⁶ Strategia Rozwoju Gminy Krzepice na lata 2016-2025.

Problem bezrobocia jest zjawiskiem dotykającym szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje, są trudne do oszacowania. Niewątpliwie długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia społeczeństwa, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Obecnie Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku bierze udział w realizacji dwóch projektów, które mają na celu przeciwdziałanie bezrobociu oraz wykluczeniu społecznemu.

Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku realizuje projekt pn. **„Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie kłobuckim (IV)”** współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – Oś priorytetowa I Osoby młode na rynku pracy, Działanie 1.1 *Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy*, Poddziałanie 1.1.1 *Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego*.

Termin realizacji projektu: od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2020 roku

Wartość projektu ogółem: 5 050 671,90 zł, w tym: dofinansowanie z UE: 4 256 706,50 zł:

- 2019 rok – 2 628 055,00 zł, w tym dofinansowanie z UE: 2 214 925,00 zł
- 2020 rok – 2 422 616,90 zł, w tym dofinansowanie z UE: 2 041 781.50 zł.

Cel projektu: zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez pracy w powiecie kłobuckim.

Projekt skierowany jest do 498 osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia (w tym co najmniej 298 kobiet), w tym osób z niepełnosprawnościami, zamieszkujących miasta i tereny wiejskie powiatu kłobuckiego, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kłobucku jako osoby bezrobotne, w tym w szczególności te, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

Zgodnie z założeniami projektu do udziału w projekcie kwalifikowane będą m.in. osoby znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj.:

- osoby z niepełnosprawnościami i/lub
- osoby długotrwale bezrobotne, które:
 - pozostają bez pracy nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy (w przypadku osób w wieku poniżej 25 lat),
 - pozostają bez pracy nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy (w przypadku osób w wieku 25 lat i więcej) /do okresu pozostawania bez pracy można zaliczyć również okres pozostawania bez pracy przed rejestracją w urzędzie, na podstawie oświadczenia osoby bezrobotnej/ i/lub
- osoby o niskich kwalifikacjach. Dodatkowo do udziału w projekcie kwalifikowani będą byli uczestnicy projektów z zakresu włączenia społecznego, realizowanych w ramach celu tematycznego 9 w RPO, spełniający założenia projektowe.

W ramach projektu uczestnikom zostanie zaoferowane następujące wsparcie:

- pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe
- staże.

W ramach projektu 324 osobom bezrobotnym zaproponowana zostanie możliwość odbycia stażu u pracodawcy zorganizowanego na okres do 6 miesięcy (2019 rok – 184 osoby bezrobotne i 2020 rok – 154 osoby bezrobotne).

- **JEDNORAZOWE ŚRODKI NA PODJĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ**

W ramach projektu zakłada się przyznanie 90 osobom bezrobotnym środków finansowych na uruchomienie działalności gospodarczej w wysokości do 20.000,00 zł, które pozwolą osobom młodym mającym cechy przedsiębiorcze założyć własne firmy.

- 2019 rok – 45 osób bezrobotnych
- 2020 rok – 45 osób bezrobotnych

- **BONY NA ZASIEDLENIE**

W ramach projektu zakłada się przyznanie bonów na zasiedlenie 70 osobom bezrobotnym, które chcą uzyskać zatrudnienie poza miejscem dotychczasowego zamieszkania.

- o 2019 rok – 35 osób bezrobotnych
- o 2020 rok – 35 osób bezrobotnych

Powyższe wsparcie zostanie poprzedzone indywidualną i kompleksową aktywizacją zawodową obejmującą identyfikację potrzeb oraz diagnozowanie możliwości w zakresie doskonalenia zawodowego, w tym opracowanie lub aktualizacja Indywidualnego Planu Działania (IPD). Następnie zaplanowana została realizacja pośrednictwa pracy lub poradnictwa zawodowego oraz udzielenie zakładanych w projekcie form wsparcia.

Wsparcie w ramach projektu będzie udzielane każdemu uczestnikowi/uczestniczce projektu do 25 roku życia w ciągu 4 miesięcy od dnia zarejestrowania w powiatowym urzędzie pracy, a w przypadku osób powyżej 25 roku w ciągu 4 miesięcy od dnia przystąpienia do projektu.

Działania projektowe stanowią zatem kompleksową ofertę wsparcia, wykorzystującą niezbędne formy pomocy określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy ukierunkowane na doprowadzenie uczestnika projektu do zatrudnienia.

Projekt realizowany będzie zgodnie z zasadami określonymi w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020.

Od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku realizuje projekt pn. **„Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie kłobuckim (II)”** współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie kłobuckim. Wartość projektu wynosi 2 347 206,10 zł; dofinansowanie projektu z Unii Europejskiej - 1 978 225,30 zł.

Projekt skierowany jest do osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kłobucku, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET), zgodnie z definicją osoby z kategorii NEET przyjętą w PO WER 2014 – 2020. Według tej definicji osobą z kategorii NEET, jest osoba, która spełnia łącznie trzy warunki: nie pracuje (tj. jest bezrobotna lub

bierna zawodowo), nie kształci się (tj. nie uczestniczy w kształceniu formalnym w trybie stacjonarnym) oraz nie szkoli się (tj. aktualnie nie uczestniczy w pozaszkolnych zajęciach mających na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, a także nie brała udziału w tego typu formie aktywizacji, finansowanej ze środków publicznych, w okresie ostatnich 4 tygodni).

Zgodnie z założeniami projektu grupami priorytetowymi w projekcie są osoby długotrwale bezrobotne, które zgodnie z definicją Komisji Europejskiej i na potrzeby realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE pozostają bez pracy nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy (w przypadku osób w wieku poniżej 25 lat) lub pozostają bez pracy nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy (w przypadku osób w wieku 25 lat i więcej), oraz osoby niepełnosprawne. Działaniami podejmowanymi w ramach projektu są:

- staże;
- pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe;
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej;
- bony szkoleniowe;
- bony na zasiedlenie.

Kolejnym realizowanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku projektem jest **„Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kłobucku (IV)”** w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa śląskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Osi Priorytetowej VII Regionalny rynek pracy, Działanie 7.2 *Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia.*

Termin realizacji projektu: od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2020 roku.

Wartość projektu ogółem: 3 834 097,12 zł, w tym dofinansowanie z UE: 3 258 982,90 zł

- 2019 rok – 1 875 069,00 zł
- 2020 rok – 1 959 028,12 zł

Cel projektu: jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w wieku 30+ pozostających bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kłobucku.

UCZESTNICY PROJEKTU:

Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku zamierza objąć wsparciem w ramach projektu 344 osoby bezrobotne powyżej 30 roku życia (w tym co najmniej 185 kobiet), zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kłobucku: zwłaszcza osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj.:

- **OSOBY W WIEKU 50 LAT I WIĘCEJ;**
- **KOBIETY;**
- **OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI;**
- **OSOBY DŁUGOTRWALE BEZROBOTNE** (pozostające bez pracy nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy);
- **OSOBY O NISKICH KWALIFIKACJACH** (posiadające wykształcenie podstawowe, gimnazjalne oraz ponadgimnazjalne, czyli zasadnicze zawodowe, średnie ogólnokształcące, średnie zawodowe);

a także osoby należące do pozostałych grup określonych w „Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020”, tj.:

- **IMIGRANCI ORAZ REEMIGRANCI;**
- **OSOBY ODCHODZĄCE Z ROLNICTWA I ICH RODZINY** (osoby podlegające ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w KRUS zamierzające podjąć inną działalność pozarolniczą, objętą obowiązkiem ubezpieczenia społecznego w ZUS);
- **MĘŻCZYŹNI W WIEKU 30-49 LAT** (do dnia poprzedzającego dzień 50 - tych urodzin) nienależący do żadnej z w/w kategorii - dotyczy tylko w sytuacji ubiegania się o jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Dodatkowo zgodnie z założeniami, projekt kierowany jest także do byłych uczestników projektów z zakresu włączenia społecznego, realizowanych w ramach celu tematycznego 9 w RPO, spełniających założenia projektowe.

DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH PROJEKTU/ OFEROWANE WSPARCIE:

W ramach projektu uczestnikom zostanie zaoferowane następujące wsparcie:

- **POŚREDNICTWO PRACY/PORADNICTWO ZAWODOWE**
- **STAŻE**

W ramach projektu 254 osobom bezrobotnym zaproponowana zostanie możliwość odbycia stażu u pracodawcy zorganizowanego na okres do 6 miesięcy.

- 2019 rok - 122 osoby bezrobotne
- 2020 rok - 132 osoby bezrobotne

- **JEDNORAZOWE ŚRODKI NA PODJĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ**

W ramach projektu zakłada się przyznanie 90 osobom bezrobotnym środków finansowych na uruchomienie działalności gospodarczej w wysokości do 20.000,00 zł.

- 2019 rok - 45 osób bezrobotnych
- 2020 rok - 45 osób bezrobotnych

Udzielane w ramach projektu wsparcie poprzedzone zostanie pogłębioną analizą umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych danego uczestnika projektu, m.in. **poprzez opracowanie/aktualizację Indywidualnego Planu Działania**. Na tej podstawie PUP w Kłobucku realizować będzie w ramach projektu odpowiednio dobrane usługi i instrumenty rynku pracy, o których mowa w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, celem doprowadzenia uczestników projektu do zatrudnienia.

W ostatnich latach Powiatowy Urząd Pracy realizował również inne projekty mające na celu walkę z bezrobociem, były to m.in.:

- "Pomysł na pracę" (01.08.2013 – 31.05.2015);
- "Kierunek przedsiębiorczość" (01.06.2013 – 30.06.2015);
- "Dojrzały pracownik" (01.01.2013 – 31.12.2014);
- "Biznesmen - Bizneswomen" (01.10.2012 – 30.09.2014);
- "Droga do kwalifikacji" (01.11.2011 – 31.05.2012);

- "Nowe perspektywy" (01.11.2011 – 31.10.2012);
- "Szansa na lepsze jutro" (01.01.2012 – 31.01.2013);
- "Uwierz w siebie" (01.01.2008 – 31.12.2014);
- "Inwestuję w siebie" (01.11.2011 – 31.05.2012);
- "Wspólnie do celu - IV" (2013-2014);
- "Młodzi na staż" (01.06.2014 – 30.06.2015);
- "Właściwy krok" (01.05.2009 – 31.08.2010).⁴⁷

Statystyki PUP w Kłobucku na koniec maja 2019 roku pokazują, iż w danym okresie Powiatowy Urząd Pracy najwięcej osób bezrobotnych zaktywizował w ramach skierowania na staże, podczas których osoby te nabywały umiejętności praktycznych przydatnych do wykonywania pracy w przyszłości – 299 osób, w tym 4 w ramach bonu stażowego. Ponadto aktywizacja osób bezrobotnych odbywała się w głównej mierze poprzez zatrudnianie przy robotach publicznych (zaktywizowano 10 osób), wykonywaniu prac interwencyjnych (36 osób), podjęciu prac społecznie użytecznych (40 osób, **z czego 3 z terenu Gminy Krzepice**) oraz zatrudnieniu w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia (24 osób). Porównując te informacje z danymi za poprzednie miesiące można zauważyć, że wymienione sposoby aktywizacji zawodowej są najczęściej stosowanymi formami pomocy przez Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku w roku bieżącym. Dokładne statystyki prezentuje poniższa tabela.

Tabela 20. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, 2019 r.

		styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj
Osoby bezrobotne	zatrudnione przy pracach interwencyjnych	29	31	32	33	36
	zatrudnione przy robotach publicznych	38	22	7	10	10
	odbywające szkolenie w tym w ramach bonu szkoleniowego	0	0	3	0	6
	odbywające staż w tym w ramach bonu stażowego	4	9	92	267	299
	odbywające przygotowanie zawodowe dorosłych	4	4	4	4	4
	odbywające prace społecznie użyteczne w tym w ramach PAI	0	0	0	0	0
	zatrudnione w ramach świadczenia aktywizacyjnego	0	0	12	36	40
		0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0

⁴⁷ Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku.

	zatrudnione w ramach grantu na telepracę	0	0	0	0	0
	zatrudnione w ramach refundacji składek na ubezpieczenie społeczne	0	0	0	0	0
	zatrudnione w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia	22	22	20	21	24
	w tym powyżej 60 roku życia	6	6	6	5	6

Zródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku

5.5.1 Program „Aktywna Integracja Powiatu Kłobuckiego”

Na mocy uchwały Rady Miejskiej w Krzepicach z dn. 29.12.2015 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzepicach wraz z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku oraz w partnerstwie z gminami: Krzepice, Kłobuck, Lipie, Opatów, Przystajń, Panki, Miedźno i Wręczyca Wielka przystąpił do realizacji projektu "Aktywna integracja powiatu kłobuckiego". Projekt był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Celem głównym projektu było włączenie społeczne - poprzez zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób pozostających bez pracy, będących klientami pomocy społecznej. Zakłada się wzmocnienie lub nabycie umiejętności społecznego funkcjonowania osób i rodzin, lepsze gospodarowanie budżetem i prowadzenie gospodarstwa domowego, wzrost kompetencji opiekuńczo – wychowawczych, podniesienie kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Aktywna integracja miała na celu przywrócenie osób wykluczonych na rynek pracy oraz ich integrację ze społeczeństwem poprzez uzyskanie wsparcia dochodowego, przywrócenie zdolności i możliwości zatrudnienia, wyeliminowanie przeszkód napotykanym w procesie dostępu do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Praca socjalna miała pomóc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Każdy z uczestników projektu mógł korzystać z usług aktywnej integracji wynikających z indywidualnej ścieżki reintegracji społeczno - zawodowej. Rodzaj oferowanego wsparcia ma uwzględniać indywidualne predyspozycje i potrzeby uczestników projektu. Usługi aktywnej integracji miała na celu zapewnienie kompleksowego wsparcia ukierunkowanego docelowo na zwiększenie szans na znalezienie pracy poprzez podniesienie kwalifikacji oraz zmotywowanie do działania i wykształcenia aktywnej postawy życiowej.

Projekt składał się z dwóch elementów:

- form aktywnej integracji adresowanych do klientów pomocy społecznej zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej w regionie.

Wsparcie kierowane została do osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek wychowawczych oraz osób niepełnosprawnych.

Z terenu Gminy Krzepice udział w projekcie wzięło 21 osób, z których 7 osób podjęło zatrudnienie i obecnie pracuje nadal.

5.6 Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły działanie skierowane przeciwko członkom rodziny naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Osoby przebywające w domach, w których dochodzi do przemocy doświadczają zaburzeń funkcjonowania we wszystkich sferach życia: fizycznej, emocjonalnej, psychicznej, społecznej. Literatura fachowa pokazuje silny związek pomiędzy wychowywaniem się dzieci w rodzinach z przemocą i skłonnościami do zachowań agresywnych w ich dorosłym życiu. Dzieci z takich rodzin czują ciągły strach i napięcie, żyją w chaosie emocjonalnym (odczuwają zarówno miłość jak i nienawiść do rodziców), odczuwają bezradność i brak zaufania do innych osób, często mają kłopoty w szkole, rozwijają się gorzej niż ich rówieśnicy, doświadczają poważnych urazów fizycznych.⁴⁸

⁴⁸ Źródło: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Do zadań własnych gminy należy między innymi tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

5.6.1 Uzależnienie od alkoholu i narkotyków

Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji. Większe ryzyko niesie za sobą palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze. Ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek ze spożywaniem alkoholu. Komisja Europejska w raporcie „Stan zdrowia w Unii Europejskiej” uznaje alkoholizm za ważny determinant stanu zdrowia obywateli Wspólnoty. Wykazuje się silną korelację pomiędzy ilością wypadków drogowych, a spożywaniem alkoholu. Ilość alkoholików w populacji wpływa również na poziom zabójstw i samobójstw.⁴⁹

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowania narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych. W świetle nowoczesnej wiedzy uzależnienie od alkoholu jest chorobą wieloczynnikową, bio-psycho-społeczną, uszkadzającą funkcjonowanie człowieka w sferze somatycznej, psychologicznej, społecznej i duchowej.

Szukanie coraz to nowszych sposobów, ułatwiających rozwiązywanie życiowych problemów oraz rozładowywania napięcia, doprowadziło do „rozpowszechniania się” uzależnień głównie od alkoholizmu i narkomanii, coraz też częściej pojawiają się w społeczeństwie polskim obok uzależnień od substancji

⁴⁹ „The health status in European Union”, European Commission, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2003; data dostępu 8.11.2016, http://ec.europa.eu/health/ph_information/documents/health_status_en.pdf

psychoaktywnych także uzależnienia od tzw. czynników behawioralnych m.in. są to uzależnienia od hazardu, Internetu, gier komputerowych.

Uzależnienie od alkoholu jako zespół objawów klinicznych (choroba) obejmuje populację 600-800 tysięcy osób w Polsce. Powoduje ono różnorodne szkody:

- Osoby uzależnione a praca i sytuacja społeczno-ekonomiczna:
 - Osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia. Proces ten w istotny sposób wpływa na rozmiary zjawiska bezrobocia i ubóstwa. W części przypadków prowadzi to do radykalnego zrywania więzów z najbliższym otoczeniem, utraty podstawowych źródeł wsparcia, a także bezdomności.
- Osoby uzależnione a rodzina:
 - Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, obejmującej zjawisko pauperyzacji, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej.
- Alkoholowy Zespół Płodowy (FAS) i inne problemy zdrowotne:
 - Nadużywanie alkoholu przez uzależnione kobiety ciężarne często powoduje organiczne uszkodzenie dzieci w okresie prenatalnym, którego skutkiem jest upośledzenie umysłowe i opóźnienia rozwojowe o różnym stopniu ciężkości. Skutkują one w przyszłości niepełnosprawnością społeczną i zawodową. Należy zwrócić również uwagę na podwyższoną śmiertelność w populacji osób uzależnionych i jej wpływ na pogorszenie warunków materialnych ich rodzin.

Osoby nadużywające alkoholu bez klinicznych objawów uzależnienia tworzą w Polsce populację między 2-3 mln osób.

- Nadużywanie alkoholu a praca i sytuacja społeczno-ekonomiczna:

Nadużywanie alkoholu jest częstym źródłem obniżenia zdolności do sprawnego wykonywania pracy zawodowej, zwiększa ryzyko utraty pracy i obniża zdolność do skutecznego poszukiwania zatrudnienia. Może więc

przyczyniać się do powstawania i utrwalania ubóstwa, a co za tym idzie do podlegania procesom wykluczenia społecznego.

- Nadużywanie alkoholu a rodzina:

Nadużywanie alkoholu prowadzące do zaburzeń zachowania może również powodować istotne i okresowe zaburzenia życia rodzinnego, podobnie jak w rodzinach osób uzależnionych (pauperyzacja, przemoc itp.).

- Alkoholowy Zespół Płodowy FAS i inne problemy zdrowotne:

Należy również zwrócić uwagę na trudne do zdiagnozowania zjawisko picia alkoholu

w okresie ciąży przez kobiety, które nie są uzależnione, ale nie posiadają wiedzy

o szkodliwości tego zjawiska albo ją lekceważą.

Dorośli członkowie rodzin alkoholowych, tzn.: takich, gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób.

- Sytuacja ekonomiczna dorosłych członków rodzin alkoholowych:

Małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków na alkohol. Często również dochodzi do marnotrawienia środków uzyskiwanych od pomocy społecznej.

- Sytuacja psychospołeczna dorosłych członków rodzin alkoholowych:

Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np.: żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Przyczynia się to do obniżenia zdolności funkcjonowania na rynku pracy oraz do utraty lub mniejszych możliwości zarobkowania.⁵⁰

Mając na celu ograniczenie skali zjawiska zarówno problem nadużywania alkoholu, jak i przemocy w rodzinie jest obecny w Krzepicach, oraz minimalizację szkód spowodowanych nadużywaniem substancji psychoaktywnych oraz pomoc i wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin, rokrocznie realizowany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Krzepice Określa on lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz

⁵⁰ Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

Wraz z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych funkcjonują również inne podmioty i instytucje, które w ramach swojej działalności oferują specjalistyczną pomoc dla osób z problemami alkoholowymi lub przemocy w rodzinie. Są nimi m.in.:

- Służba Zdrowia;
- Realizatorzy programów profilaktycznych w szkołach, nauczyciele i pedagodzy;
- Gminne Instytucje Kultury;
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i narkomanii;
- Komisariat Policji.

Statystyki realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 i za lata poprzednie wskazują, że zjawisko alkoholizmu stanowi istotny problem mieszkańców gminy a tym samym zaleca, aby jednym z priorytetowych kierunków działań samorządu była nowoczesna profilaktyka. Sprawozdania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (G.K.R.P.A.) pokazują, że liczba osób kierowanych na leczenie odwykowe niestacjonarne od trzech lat utrzymuje się na stałym poziomie. Inaczej wygląda sytuacja osób kierowanych na leczenie odwykowe stacjonarne – ich ilość zmalała z 32 w 2013 r. do 18 w 2015 r. Liczba wysłanych wezwań do osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu była najwyższa w 2014 r., natomiast kształtuje się na podobnym poziomie w porównaniu do lat 2010-2013. Zanotowano wzrost liczby wniosków o leczenie odwykowe skierowanych do Sądu Rodzinnego i Nieletnich w Częstochowie; znacząco wzrosła też liczba osób kierowanych na implantację Esperalu: z 3 w 2013 r. do 22 w 2015 r. Maleje natomiast liczba udzielanych porad, wniosków o leczenie odwykowe oraz liczba osoby nadużywających alkoholu objętych opieką kuratorską.

Tabela 21. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2013-2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba posiedzeń G.K.R.P.A.	11	11	11	11	8	6
Liczba udzielonych porad	529	516	424	122	112	121
Liczba przyjętych wniosków o leczenie odwykowe	21	27	19	20	19	9

Liczba wniosków o leczenie odwykowe skierowanych do Sądu Rodzinnego i Nieletnich w Częstochowie	7	15	16	11	8	12
Liczba wysłanych wezwań do osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu, celem zgłoszenia się na posiedzenie komisji	37	59	36	39	35	18
Liczba pism skierowanych do Komisariatu Policji w Krzepicach w sprawie osób nadużywających alkoholu	6 dot. 20 osób	8 dot. 28 osób	4 dot. 20 osób	-	-	-
Liczba wydanych opinii w sprawie sprzedaży napojów alkoholowych przez przedsiębiorców	35, w tym na zezwol. jednoraz owe 11	11	18, w tym na zezwol. jednoraz owe 9	19, w tym na zezwol. jednoraz owe 3	12, w tym na zezwol. jednoraz owe 1	33 w tym zezwol. jednoraz owe 1
Liczba wypełnionych ankiet dotyczących Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii i Przeciwdziałaniu Przemocy domowej za rok poprzedni	2	2	2	2	2	2
Pismo do Komendanta Policji w Krzepicach w sprawie kontroli miejsc spożywania alkoholu przez osoby nadużywające alkoholu	1	1	-	1	1	-
Liczba osób kierowanych na leczenie odwykowe stacjonarne	32	30	18	-	-	-
Liczba osób kierowanych na leczenie odwykowe niestacjonarne	10	14	13	-	-	-
Liczba osób kierowanych do inplantacji Esperalu	3	4	22	-	-	-
Osoby nadużywające alkoholu objęte opieką kuratorską	18	16	12	-	-	-
Pisma do Przedsiębiorców o zaprzęgnięciu sprzedaży alkoholu pod zastaw i spożywania go na terenie Sklepu	2	2	-	-	-	-
Liczba osób utrzymujących abstynencję	24	26	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań G.K.R.P.A.

Główne kierunki działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- I. **Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i osób zagrożonych uzależnieniem** (dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych, praca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, opracowanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przemocy w Rodzinie, przyjmowanie wniosków dotyczących kierowania na leczenie odwykowe oraz ich kompleksowe opracowanie, sporządzanie wywiadów środowiskowych dot. nadużywania alkoholu, przeprowadzanie badań przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia, współpraca z Ośrodkiem

Terapii Uzależnień od Alkoholu w Parzymiechach, Lublińcu oraz Poradnią Odwykową w Kłobucku, Uczestnictwo członków G.K.R.P.A. i pracowników O.P.S. w kursach i konferencjach, funkcjonowanie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu, członków ich rodzin i ofiar przemocy domowej, wspieranie działań służby zdrowia w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej w gminie Krzepice).

- II. **Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej, prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie** (udzielenie informacji dotyczących problematyki alkoholowej, narkomanii, możliwości leczenia i wychodzenia z nałogu oraz form i metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie, integrowanie działań różnych instytucji zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, działaniemi grup wsparcia dla osób współuzależnionych, dofinansowanie terapii rodzinnej, "Mikołaj" i "Choinka" dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, dofinansowanie funkcjonowania Świetlic Środowiskowych, Współpraca z Policją w zakresie interwencji w środowiska alkoholowe lub na skutek stosowanej przemocy domowej).
- III. **Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych** (organizowanie i prowadzenie programów i konkursów dla dzieci i młodzieży w ramach profilaktyki alkoholowej, prowadzenie kampanii związanych z profilaktyką alkoholową, propagowanie zdrowego i aktywnego trybu życia, dofinansowanie obozów i wycieczek dla dzieci i młodzieży w ramach profilaktyki alkoholowej, tworzenie warunków do aktywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież, m.in. budowa i wyposażenie placów zabaw, dożywianie dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych uczestniczących w programach pozalekcyjnych).
- IV. **Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych** (współpraca z Policją, kuratorami sądowymi i innymi służbami porządkowymi w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, wspieranie działań ruchu trzeźwościowego na terenie gminy, edukacja społeczna, prawna w zakresie problematyki alkoholowej, narkomanii i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).
- V. **Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego** (występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, przyjmowanie zgłoszeń interwencyjnych dotyczących naruszenia przepisów wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, opłaty sądowe wniosków G.K.R.P.A. o leczenie odwykowe).
- VI. **Wspieranie zatrudnienia socjalnego** (reintegracja społeczna i zawodowa osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy Krzepice).

VII. Działania związane z obsługą organizacyjno-techniczną Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przemocy w Rodzinie (obsługa biurowa G.K.R.P.A np. materiały biurowe, korespondencja, abonament za rozmowy telefoniczne, zakup komputera; przygotowanie sprawozdania z działalności M.G.K.R.P.A. oraz realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych).

Sprawozdania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dotyczące funduszy wydawanych w ramach siedmiu głównych obszarów działań wskazują na wydatkowanie posiadanego budżetu przede wszystkim na organizowanie i prowadzenie programów i konkursów dla dzieci i młodzieży w ramach profilaktyki alkoholowej, prowadzenie kampanii związanych z profilaktyką alkoholową, propagowanie zdrowego i aktywnego trybu życia, dofinansowanie obozów i wycieczek dla dzieci i młodzieży w ramach profilaktyki alkoholowej, tworzenie warunków do aktywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież, m.in. budowa i doposażenie placów zabaw, dożywianie dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych uczestniczących w programach pozalekcyjnych (III) oraz w ramach działań skierowanych bezpośrednio do rodzin, w których występują problemy alkoholowe, udzielenie im pomocy psychospołecznej, prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie (II). Kwota funduszy wydatkowanych w ramach walki z problemami alkoholowymi w Gminie Krzepice w porównaniu z 2010 r. wzrosła, jest jednak niższa niż w latach 2012-2013. Z roku na rok maleją fundusze przeznaczone na zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i osób zagrożonych uzależnieniem (I); zmalała także kwota, której gmina niewydatkowała.

G.K.R.P.A. w Krzepicach podejmuje wiele działań mających na celu przeciwdziałania uzależnieniom między innymi są to; działania interwencyjne, motywacyjno-edukacyjne dla osób uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych. Komisja prowadzi ścisłą współpracę z placówkami oświatowymi, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komisariatem Policji i innymi instytucjami, co pozwala skupić się bardziej na problemach związanych z zapobieganiem szerzeniu się alkoholizmu, narkomanii i przemocy.

Placówką wspomagającą działanie służb porządku publicznego na terenie Gminy Krzepice jest Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie - izba wytrzeźwień. Do placówki tej doprowadzane są osoby będące w stanie nietrzeźwości i mogą być tam umieszczone na czas niezbędny do wytrzeźwienia. Główne zadania izby wytrzeźwień to:

- ❖ udzielanie osobom w stanie nietrzeźwości świadczeń higienicznych i sanitarnych;
- ❖ udzielanie osobom w stanie nietrzeźwości pierwszej pomocy sanitarnej w nagłych przypadkach;
- ❖ przyjmowanie osób w stanie nietrzeźwości, które swoim zachowaniem dają powód do zgorszenia w miejscu publicznym lub w zakładzie pracy, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu lub zdrowiu innych osób;
- ❖ informowanie o szkodliwości nadużywania alkoholu;
- ❖ zachęcanie i motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego.

W roku 2018 do Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie doprowadzonych zostało 13 osób z terenu Gminy Krzepice.

Kolejną placówką wspomagającą działania Gminy Krzepice w niwelowaniu skutków spowodowanych uzależnieniem od alkoholu mieszkańców Gminy jest Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Oleśnie, która w roku 2018 udzieliła pomocy 14 osobom z terenu Gminy. Z terapii skorzystało:

- ❖ 8 osób uzależnionych od alkoholu (bądź z innymi uzależnieniami) w tym:
 - 3 kobiety,
 - 7 osób zgłosiło się dobrowolnie,
 - 1 osoba została skierowana przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krzepicach;
- ❖ 6 osób współuzależnionych w tym:
 - 1 mężczyzna,
 - 2 ofiary przemocy,
 - 1 DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików),
 - 1 dziecko do 18 roku życia,
 - 3 osoby uczestniczyły w terapii rodzinnej.

Dużym wsparciem dla osób uzależnionych jest prężnie działający Klub AA „Krokus” oraz grupa wsparcia dla żon alkoholików. Miejscem spotkań członków Klubu jest Dom Parafialny przy Kościele Św. Jakuba w Krzepicach. Klub oprócz cotygodniowych spotkań organizuje spotkania otwarte dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz gości zaproszonych ale również wieczorki poetyckie itp.

Wobec niepokojących sygnałów od członków Komisji o częstym naruszaniu przepisów o zakazie sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim wydaje się być szczególnie istotnym kontynuacja systemu promocyjno – informacyjnego, który ma napiętnować takie praktyki. Najważniejsze przyczyny występowania problemów uzależnień wśród młodzieży:

- niewystarczający poziom wiedzy na temat uzależnień, podejmowanie zachowań ryzykownych (głównymi źródłami informacji o uzależnieniach są media oraz rówieśnicy);
- łatwy dostęp, brak problemu z kupnem alkoholu, stosunkowo łatwy dostęp do narkotyków zwłaszcza przetworów konopi indyjskich;
- problemy szkolne, rodzinne, brak perspektyw życiowych rodziny, bezrobocie;
- ciekawość, konformizm;
- brak wystarczającego wsparcia ze strony rodziny, środowiska⁵¹.

Wiedzy na temat spożywania alkoholu, palenia tytoniu oraz zażywania innych substancji psychoaktywnych wśród młodzieży dostarczają przeprowadzane badania ESPAD „European School Survey Project on Alcohol and Drugs”. Badania realizowane są co 4 lata, w Polsce od roku 1995.

⁵¹ W Gminie Krzepice nie przeprowadzono w ostatnim czasie kompleksowej diagnozy problemów uzależnień, stąd też problem omawiamy jest na podstawie danych ogólnopolskich.

W maju i czerwcu 2015 r. zrealizowano audytoryjne badanie ankietowe na losowej próbie reprezentatywnej uczniów trzecich klas szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz drugich klas szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat) naszego kraju. W 2015 r. badanie zostało zrealizowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy współpracy Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

Z raportu ESPAD z 2015 r. wynika, że **napoje alkoholowe** są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 83,8% gimnazjalistów z klas trzecich i 95,8% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych.

W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem piło jakiegokolwiek napoje alkoholowe 71,7% młodszych uczniów i 92,7% uczniów starszych. Warto zauważyć, że odsetki konsumentów alkoholu, definiowanych jako osoby, które piły jakiegokolwiek napój alkoholowy w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem, w przypadku uczniów młodszych jeszcze w 2003 r. nie odbiegały znacznie od odsetków konsumentów stwierdzanych w badaniach na populacji osób dorosłych. Obecnie są one wyraźnie niższe.

Na tym tle nie dziwi wysoki odsetek konsumentów w klasach starszych - większość uczniów z tych klas w momencie badania była już pełnoletnia lub zbliżała się do wieku dorosłości. Nadal wysoki odsetek konsumentów alkoholu wśród uczniów klas trzecich gimnazjów - głównie piętnasto-szesnastolatków powinien budzić niepokój spoglądając na rzecz, czy to z perspektywy zdrowia publicznego, czy norm prawnych. Porównanie wyników odnoszących się do konsumpcji napojów alkoholowych w czasie ostatnich 12 miesięcy uzyskanych w 2015 r. z wynikami z wcześniejszych badań wskazują na odmienne tendencje w obu badanych kohortach. Wśród gimnazjalistów po wzroście w latach 1995-2003 zaznacza się trend spadkowy z wyraźnym nasileniem w 2015 r. W starszej kohorcie wskaźnik wzrósł tylko w 1999 r. i od tego czasu mamy do czynienia ze stabilizacją.

Wyniki uzyskane w 2015 r. w zestawieniu z wynikami z 2011 r. wskazują na znaczny spadek odsetka często pijących w grupie gimnazjalistów. Po raz pierwszy od 1995 r. mniej niż połowa respondentów nie piła w czasie ostatnich 30 dni od momentu badania. W grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych można mówić o stabilizacji. Warto zatem zauważyć, że wskaźnik częstego picia wykazuje podobne tendencje jak poprzednio analizowany.

Szczególnie niebezpieczne dla zdrowia młodego człowieka, jak również dla porządku publicznego jest picie w znacznych ilościach, a szczególnie prowadzących do przekroczenia progu nietrzeźwości. Od 2011r. kwestię nietrzeźwości badano przy użyciu pytania, w którym nietrzeźwość została precyzyjnie zdefiniowana poprzez wskaźniki behawioralne (zataczanie się, bełkotanie, utrata pamięci). Stanu silnego upojenia alkoholem doświadczyła, chociaż raz w życiu, ponad jedna trzecia piętnasto-szesnastolatków (36,9%) i prawie dwie trzecia uczniów ze starszej grupy (64,4%). W czasie ostatnich 30 dni w stanie silnego upicia się było 12,5% uczniów trzecich klas gimnazjów i 19,7% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Porównanie wyników z 2015 r. z wynikami z 2011 r. wskazuje na wyraźny spadek odsetków gimnazjalistów, którzy upili się chociaż raz w życiu, oraz tych którzy upili się chociaż raz w czasie ostatnich 12 miesięcy. Jedynie rozpowszechnienie upijania się w czasie ostatnich 30 dni nie uległo zmianie w tej grupie. W starszej kohorcie żaden z analizowanych wskaźników nie uległ zmianie.

Wskaźniki silnego upijania się są zróżnicowane ze względu na płeć. Przybierają one wyższe wartości u chłopców niż u dziewcząt. Szczególnie znaczne różnice pojawiają się w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych w przypadku pytania o ostatnie 30 dni przed badaniem.

Wśród poddanych ocenie respondentów następstw picia znalazły się konsekwencje negatywne i pozytywne. Porównanie częstości wyborów konsekwencji pozytywnych i negatywnych wskazuje wyraźnie na większą popularność tych pierwszych. Innymi słowy młodzież zdaje się oczekiwać po alkoholu więcej dobrego niż złego. Ta tendencja nie wystawia dobrej noty wysiłkom w zakresie edukacji adresowanej do młodzieży.

Palenie tytoniu jest zachowaniem mniej powszechnym. W czasie całego życia, jakiegokolwiek doświadczenia z paleniem miało 56,2% uczniów klas trzecich gimnazjów i 71,5% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. Wśród uczniów, którzy podejmowali próby palenia można wyróżnić frakcję osób, które paliły nie więcej niż 5 razy w swoim życiu. Frakcja ta liczy 22,5% młodszych i 20,1% starszych. Jednocześnie 18,5% z pierwszej grupy i 34,2% z drugiej paliło 40 razy lub więcej. Te ostatnie frakcje badanych, to osoby, których palenie wyszło poza fazę eksperymentowania.

Doświadczenia z paleniem papierosów ma większość badanych uczniów, a pali ponad 10 papierosów dziennie około 3% gimnazjalistów i ok. 6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Porównanie wyników z 2015 r. z wynikami z lat 2003, 2007 i 2015 wskazuje na stabilizację odsetka uczniów, którzy mają doświadczenia z paleniem tytoniu, po wzroście w latach 2007-2011. W latach 2003-2007 notowano spadek rozpowszechniania doświadczeń z paleniem tytoniu.

Do szerokiej grupy innych niż alkohol i tytoń substancji psychoaktywnych należą takie **substancje legalne jak leki przeciwbólowe i nasenne czy substancje wziewne oraz szeroka gama substancji nielegalnych**. Dane pokazują, że wśród uczniów klas młodszych na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania znajdują się marihuana i haszysz (25,0%) a na drugim leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (17,0%). Wśród uczniów klas starszych na pierwszym miejscu również znajdują się marihuana i haszysz (43,0%). Leki uspokajające i nasenne przyjmowane bez zalecenia lekarza także ułożyły się na drugim miejscu (17,9%). Wśród gimnazjalistów na trzecim miejscu znalazły się substancje wziewne (11,2%), na czwartym miejscu leki przeciwbólowe w celu odurzenia się (7,4%), a na dwóch kolejnych – LSD lub inne halucynogeny (5,5%) oraz amfetamina (5,3%). W starszej kohorcie na trzecim miejscu znajdują się substancje wziewne (7,6%), na czwartym – amfetamina 7,1%, a na dwóch kolejnych – leki przeciwbólowe w celu odurzenia się (6,7%) oraz LSD lub inne halucynogeny (5,2%). Wśród gimnazjalistów co najmniej trzyprocentowe rozpowszechnienie osiągnęły jeszcze kokaina (4,4%), ecstasy (3,9%), grzyby halucynogenne (3,3%), metamfetamina (3,6%), sterydy anaboliczne (3,1%) oraz polską heroinę, czyli tzw. kompot (3,4%).

Wśród starszych uczniów analogiczna lista środków, których używało kiedykolwiek w życiu, co najmniej 3% badanych, jest krótsza i obejmuje obok ecstasy (4,0%), także kokainę (4,3%), grzyby halucynogenne (3,2%) oraz metamfetamina (3,9%). W przypadku większości substancji rozpowszechnienie eksperymentowania jest wśród starszej młodzieży podobne lub trochę wyższe niż w młodszej grupie. Tylko do doświadczeń z substancjami wziewnymi częściej przyznaje się młodzież ze szkół gimnazjalnych.

Odsetki aktualnych użytkowników są sporo niższe (wśród uczniów trzecich klas gimnazjów – 6,9%, wśród uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych – 6,0%). W czasie ostatnich 30 dni po substancje te sięgało tylko nieco ponad 4,3% gimnazjalistów oraz 3,0% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Te niskie odsetki wiązać można ze znacznym ograniczeniem dostępności „dopalaczy” w konsekwencji zamknięcia sklepów z tymi substancjami na jesieni 2010 r. Używanie „dopalaczy” jest dość silnie różnicowane przez płeć badanych. Odsetki używających są ok. dwukrotnie wyższe wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

5.6.2 Przemoc w rodzinie

Dla osiągnięcia szerszego obrazu sytuacji w zakresie problematyki przemocy sięgnięto po:

- informacje pochodzące z przeprowadzonych statystyk związanych z procedurą „Niebieskiej Karty”;
- sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2016-2018.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zobowiązała Radę Ministrów do przyjęcia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, natomiast na ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego nałożyła zadania związane z monitorowaniem realizacji Programu. Rada Ministrów do dnia 30 czerwca każdego roku zobowiązana została do składania Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Program powstał we współpracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem Zdrowia, Ministerstwem Edukacji Narodowej. Punktem wyjścia do opracowania Programu była analiza dotychczasowego stanu wiedzy teoretycznej i badawczej na temat przemocy w rodzinie zarówno w Polsce, jak i w innych krajach europejskich oraz dotychczasowe doświadczenia krajowe w zapobieganiu przemocy w rodzinie.

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.

Celem Programu jest:

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Szerokie ujęcie zapobiegania przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- działania uprzedzające: diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
- działania interwencyjne: opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie;
- działania wspierające: psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie;
- działania korekcyjno – edukacyjne kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. To, zdaniem specjalistów, rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania.⁵²

5.6.3 Wnioski ze sprawozdań Miejsko–Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2016-2018

Działania podejmowane w zakresie ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie - rozwój infrastruktury:

- w 2018 r. utworzono 1 zespół interdyscyplinarny, odbyły się 4 jego posiedzenia; tak samo było w roku 2017;
- w 2018 r. utworzono 6 grup roboczych, odbyło się 6 posiedzeń; w 2017 r. funkcjonowały 4 grupy robocze, odbyły się 4 posiedzenia.

W 2018 r. liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych wynosiła 21, w tym 7 kobiet, 13 mężczyzn i 1 dziecko. W 2017 r. liczba ta wynosiła 47 osób, w tym 18 mężczyzn, 20 kobiety, 9 dzieci.

W 2018 r. liczba osób objętych pomocą grup roboczych wynosiła 21 osób, z tego: 7 kobiet, 13 mężczyzn i 1 dziecko. W 2017 r. było to 30 osób, z czego 14 kobiety, 11 mężczyzn i 5 dzieci (dane pokrywają się z liczbą osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych).

Na podstawie powyższych danych można zaobserwować zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Krzepice.

⁵² Strona internetowa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, data dostępu 16.11.2016.

W ramach upowszechniania informacji w zakresie istniejących form i możliwości uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej w 2014 r. opracowano 2 dokumenty stanowiące materiały informacyjne. W 2015 r. poza opracowaniem 2 materiałów informacyjnych, opracowano i realizowano również zajęcia edukacyjne (w liczbie 60) kierowane do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie. W zajęciach wzięło udział 6 osób.

W ramach tworzenia i zwiększania zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w 2018 r. funkcjonował 1 lokalny telefon zaufania, odbyło się 25 rozmów telefonicznych, 15 interwencji; w 2015 r. odbyły się 3 rozmowy oraz 1 interwencja.

Wyniki działań realizowanych przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego prezentują spadek zjawiska przemocy w rodzinie. Zmniejszyła się też liczba osób dotkniętych przemocą, korzystających z różnych form poradnictwa. Dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Problem przemocy w rodzinie w Gminie Krzepice w latach 2017-2018.

	2017	2018
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	32	14
Liczba osób dotkniętych przemocą objętych pomocą w formie poradnictwa ogółem	32	14

Zródło: Sprawozdania MGOPS w Krzepicach z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Od 23 kwietnia 2012 roku na terenie Gminy Krzepice funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, powołany Zarządzeniem Burmistrza Krzepic z dnia 23 kwietnia 2012 roku. Procedura realizowana jest zgodnie z rozporządzeniem rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Do zadań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego należy:

- integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, których przedstawiciele wchodzić w skład Zespołu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w

szczegółności przez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;

- kompleksowe zajmowanie się rodzinami, w których dochodzi do przemocy;
- pracowanie adekwatnych strategii postępowania w przypadku rozpoznawania i zgłoszenia przemocy domowej;
- monitorowanie sytuacji rodzinnych, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności organizowanie współpracy służb;
- udzielanie pomocy, a w zależności od potrzeb-poradnictwa socjalnego, prawnego, psychologicznego osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowisku, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów;
- podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieska Karta”.

Procedura „Niebieskiej Karty” może być wszczęta bez zgody osób zaangażowanych w sytuację przemocy, w tym bez zgody osoby pokrzywdzonej. Jej celem jest zatrzymanie przemocy w rodzinie i uruchomienie zmiany zachowań pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa i przywrócenia godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie. Procedura ma charakter interwencyjny – uruchamia się ją w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia przemocy w rodzinie przez wypełnienie „ Niebieskiej Karty – A” , w której wpisuje się m.in. dane osób zaangażowanych w sytuację przemocy, formy przemocy i jej skutki oraz opis zaistniałej sytuacji. Osoba pokrzywdzona lub jej opiekun otrzymuje „ Niebieską Kartę – B”, zawierającą informację o przysługujących prawach i instytucjach udzielających pomocy. Podmiotami uprawnionymi do wszczęcia tej procedury są jednostki pomocy społecznej gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, Policja, placówki oświaty i ochrony zdrowia. Instytucja, która wszczyna procedurę, przesyła wypełnioną „Niebieska Kartę – A” do Zespołu Interdyscyplinarnego.

Członkowie zespołu bądź grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta – C” na posiedzeniu, w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Dokonują pogłębionej analizy sytuacji rodziny, ustalają indywidualny plan pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Na posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej nie zaprasza się dziecka. Osoba dotknięta przemocą w rodzinie nie ma obowiązku stawienia się na spotkanie, taka sytuacja nie wstrzymuje jednak prac zespołu. W dalszej kolejności członkowie zespołu bądź grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta – D” w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Osoba ta zostaje wezwana na posiedzenie zespołu bądź grupy roboczej. Jeżeli domniemany sprawca przemocy nie stawi się na wezwanie zespołu, bądź grupy roboczej, to taka sytuacja nie wstrzymuje dalszych działań specjalistów, choć niewątpliwie przeprowadzenie rozmowy z domniemanym sprawcą jest ważne dla ustalenia planu pomocy rodzinie.⁵³

Zespół Interdyscyplinarny na rzecz pomocy konkretnej rodzinie ma możliwość tworzenia grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach w skład których wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia a także kuratorzy sądowi i przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.⁵⁴

Uprawnionym podmiotem sporządzającym największą ilość formularzy Niebieskich Kart jest Policja; drugą pozycję zajmują jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Pozostałe uprawnione jednostki (jednostki oświaty, ochrony zdrowia, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych) nie wszczynały omawianej procedury w latach 2015-2018.

Tabela 23. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart – A” w Gminie Krzepice w latach 2016-2018.

	2016	2017	2018
Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart – A” przez przedstawicieli	12	10	11

⁵³ Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia".

⁵⁴ Strona internetowa Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzepicach, data dostępu 16.11.2016.

podmiotów wszczynających procedurę			
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart - C”	20	10	5
Liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D"	20	10	2
Liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	20	16	7

Źródło: Sprawozdania MGOPS w Krzepicach ze stosowania procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty w latach 2016-2018 oraz sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Czynności monitorujące skuteczność działań pomocowych prezentują następującą liczbę zakończonych procedur "Niebieskie Karty" z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie: w 2016 roku - 18 zakończonych procedur; w 2017 roku - 16 a w roku 2018 - 3 zakończone procedury.

Liczba wniosków o sporządzenie Niebieskiej Karty – A w Gminie Krzepice, wpływających do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2015-2018 utrzymuje się na porzecz podobnym poziomie lecz wykazuje prawie 50% spadek względem lat 2012 - 2014. Warto jednak w tym miejscu zadać sobie dodatkowe pytanie, czy np. wpłynięcie w 2018 roku 11-tu formularzy oddaje faktyczny obraz skali problemu przemocy w Gminie Krzepice. Oceniając skalę problemu, należy bowiem pamiętać o szeregu innych czynników, które mogą wpływać w ostateczności na ukrywanie problemu. Przykładem niech będzie chociażby powszechne zjawisko empatii powiązane ze źle pojętą asertywnością, które obserwujemy wśród świadków przemocy domowej. To m.in. ten problem bez wątpienia skutkuje tak niską liczbą „zakładanych” Niebieskich Kart. Analizując dane statystyczne musimy wiedzieć, że nie oddają one faktycznej skali. Wiele osób wciąż obawia się konsekwencji poinformowania stosownych służb. Świadomość konsekwencji (zeznania czy ewentualna konieczność stawienia się w sądzie) niejednokrotnie wygrywa z chęcią pomocy ofiarom przemocy.

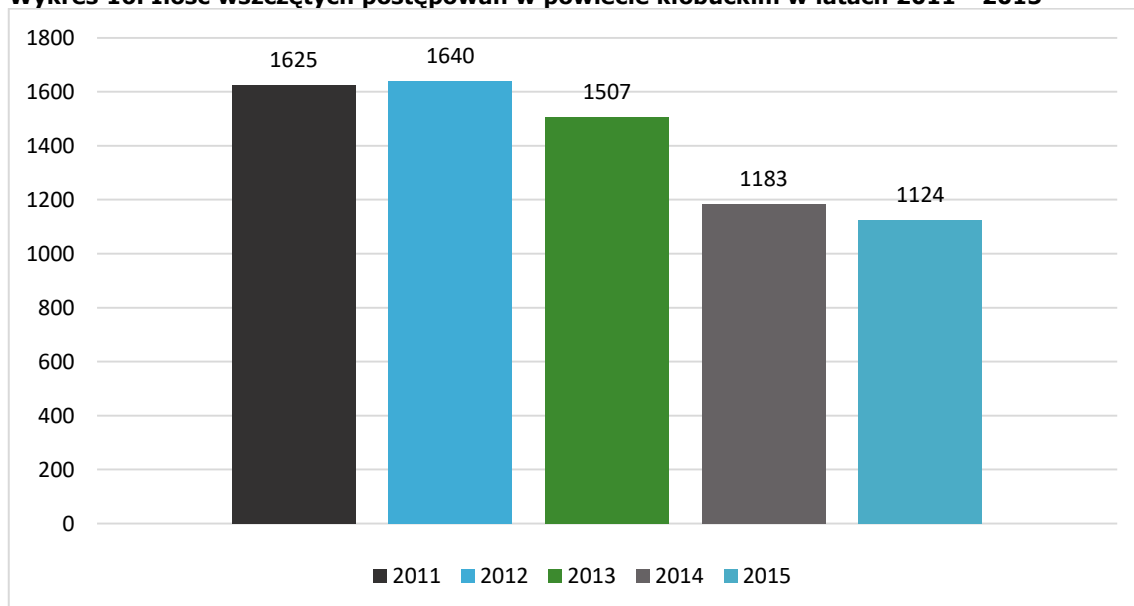
5.7 Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych mierników ocenianych działań podejmowanych przez lokalną Policję. Szereg podejmowanych działań musi być opartych o współpracę wszystkich instytucji, organizacji i podmiotów uczestniczących i odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości.

Na terenie gminy działalnością z zakresu bezpieczeństwa publicznego zajmuje się Komisariat Policji w Krzepicach przy ul. Mickiewicza 34, będący placówką organizacyjną Komendy Powiatowej Policji w Kłobucku.

Statystyki Komendy Wojewódzkiej Policji w Kłobucku dotyczące stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu pokazują, że na przestrzeni ostatnich pięciu lat zmniejszyła się ilość wszczętych postępowań. W 2015 roku w Komendzie Powiatowej Policji w Kłobucku zostało wszczętych ogółem 1124 postępowań przygotowawczych w sprawach o popełnienie przestępstw, tj. o 59 postępowań mniej niż w 2014 roku (1183). Poziom ilości wszczęć od 2011 roku do 2015 roku zobrazowano na wykresie.

Wykres 16. Ilość wszczętych postępowań w powiecie kłobuckim w latach 2011 - 2015

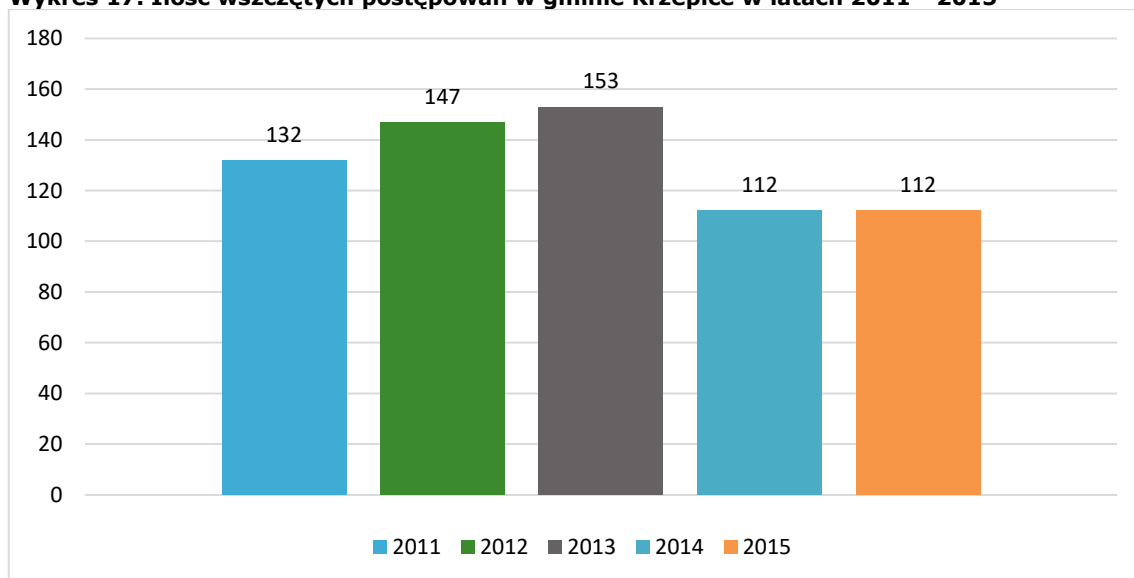
Źródło: Powiatowa Komenda Policji w Kłobucku

Na terenie gminy Krzepice w latach 2011-2013 obserwowano wzrost liczby wszczętych postępowań. W ostatnich dwóch latach liczba ta zmalała aż o 26,7% i

utrzymuje się na stałym poziomie. Wśród wszczętych postępowań na terenie gminy rokrocznie odnotowuje się 1-2 postępowania za przestępstwa narkotykowe (dla porównania – w Kłobucku w 2011 r. było ich 6, w latach 2012-2013 liczba ta wzrosła niemal dwukrotnie, natomiast w ostatnich dwóch latach odnotowywano 7 postępowań za przestępstwa na tle narkotykowym rocznie).

Wykres 17. Ilość wszczętych postępowań w gminie Krzepice w latach 2011 - 2015

Źródło: Powiatowa Komenda Policji w Kłobucku

W 2015 roku na terenie powiatu kłobuckiego odnotowano łącznie 4924 interwencje Policji. Najwięcej interwencji zostało przeprowadzonych na terenie miasta i gminy Kłobuck (1724), gminy Wręczyca Wielka (983) oraz miasta i gminy Krzepice (616).

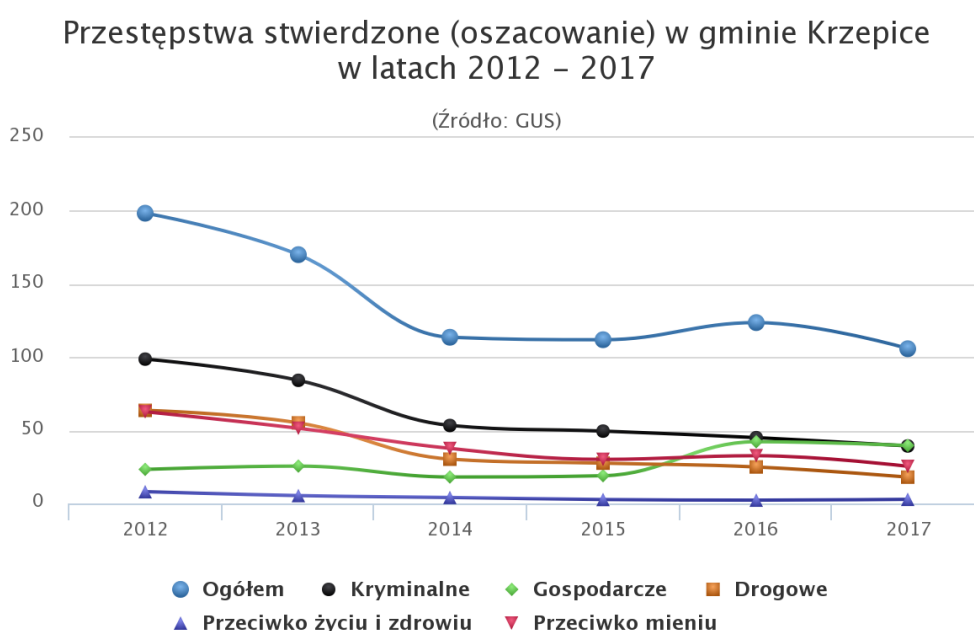
Na przestrzeni ostatnich lat w powiecie kłobuckim wzrosła liczba wykroczeń: w 2015 roku zostało ujawnionych ogółem 14771 wykroczeń (więcej o 111 niż w 2014 r.). Policjanci prewencji ujawnili 5854 wykroczenia, mniej o 108 niż w 2014 roku, natomiast policjanci ruchu drogowego 7773, o 56 więcej niż w 2014 roku (7717). Policjanci służby patrolowej ujawnili 4596 wykroczenia, w tym 3371 wykroczeń szczególnie uciążliwych, więcej o 386 wykroczenia niż w 2014 roku.

Liczba wykroczeń w gminie Krzepice była wysoka w latach 2011 (366 wykroczeń) i 2012 (374 wykroczenia). W 2013 r. liczba ta spadła do 260, jednak w ostatnie lata cechuje ponowny jej wzrost: 278 wykroczeń odnotowano w 2014 r. i 324 wykroczenia w 2015 r. W 2017 roku w gminie Krzepice stwierdzono szacunkowo 106 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 11,49 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla

województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Krzepice wynosi 86,20% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa śląskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Krzepice najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 4,27 (wykrywalność 72%) oraz o charakterze gospodarczym - 4,30 (wykrywalność 92%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu - 2,75 (59%), drogowe - 1,95 (98%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,31 (100%).

Wykres 18. Przestępstwa stwierdzone (oszacowanie) w gminie Krzepice w latach 2012 - 2017

www.polskawliczbach.pl

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Według danych Powiatowej Komendy Policji w Kłobucku stan bezpieczeństwa w powiecie ewaluuje w dobrym kierunku. Z roku na rok systematycznie spada ilość wszczynanych postępowań przygotowawczych w wybranych kategoriach przestępstw kryminalnych mających wpływ na poczucie bezpieczeństwa obywateli powiatu. Dynamika wszczęć jest jedną z najniższych w województwie śląskim.

W zakresie bezpieczeństwa na drogach nastąpił wzrost ilości wypadków drogowych jak również wzrost ilość osób rannych (w odróżnieniu od statystyk dla powiatu w samych Krzepicach zarówno dla ilości wypadków jak i osób rannych w wypadkach utrzymuje się tendencja spadkowa), zmalała liczba zabitych w wypadkach drogowych (w gminie Krzepice liczba ta zmalała z 2 rocznie w 2011 i 2012 r. do 1 w latach 2013-2015), jak również spadła ilość kolizji.

Wzrosła efektywność policjantów w zakresie ilości ujawnianych wykroczeń drogowych, społecznie uciążliwych i zatrzymań na gorącym uczynku i w bezpośrednim pościgu. Policjanci dokonują skutecznych zatrzymań osób ukrywających się przed organami ścigania.

5.8 Kapitał społeczny - organizacje pozarządowe jako zasób służący rozwiązywaniu kwestii społecznych

Gmina Krzepice współpracuje z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w sferze zadań publicznych wymienionych w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, będących zadaniami własnymi gminy. Co roku też uchwalany jest Program współpracy Gminy Krzepice z organizacjami pozarządowymi oraz prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Program jest elementem lokalnego systemu szeroko rozumianej polityki społecznej. Określa formy, zasady i zakres współpracy organów samorządowych Gminy Krzepice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, a także priorytety zadań publicznych, których realizacja związana będzie z udzieleniem pomocy publicznej.

Współpraca pomiędzy Gminą Krzepice, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność użytku publicznego jest prowadzona poprzez zlecenie podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego realizacji zadań publicznych, wzajemne komunikowanie się o planowanych kierunkach działalności oraz współdziałania celem osiągnięcia najkorzystniejszego efektu społecznego i ekonomicznego, konsultowanie z podmiotami programu, odpowiednio do zakresu działania projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji oraz tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym.

Głównym celem programu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Dokonuje się ona m. in. poprzez sprawne rozwiązywanie problemów społecznych, promowanie pozytywnych postaw oraz inicjatyw, stwarzanie warunków zwiększających aktywność społeczną mieszkańców, efektywne wydatkowanie środków publicznych oraz umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną, jej tożsamość i tradycje.

Obszary współpracy z organizacjami pozarządowymi obejmują:

- naukę i edukację;

- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu;
- ochronę i promocję zdrowia;
- profilaktykę i przeciwdziałania patologiom społecznym;
- podtrzymania tradycji narodowej.⁵⁵

Obecnie w Gminie Krzepice zarejestrowanych jest 15 organizacji pozarządowych. Współpraca samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi otwiera szansę na lepsze, bardziej efektywne i skuteczniejsze działania dla poprawy jakości życia mieszkańców.

Tabela 24. Organizacje pozarządowe zarejestrowane na terenie Gminy Krzepice

Nazwa	Miejscowość
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA KUKÓW	KRZEPICE
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KRZEPICACH	KRZEPICE
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA ZAJĄCZKI PIERWSZE	ZAJĄCZKI PIERWSZE
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA ZAJĄCZKI DRUGIE	ZAJĄCZKI DRUGIE
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA STAROKRZEPICE	STAROKRZEPICE
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA DANKOWICE	DANKOWICE PIERWSZE
KRZEPICKIE TOWARZYSTWO REGIONALNE	KRZEPICE
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KUŹNICZCE	KRZEPICE
ŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM	DANKOWICE DRUGIE
FUNDACJA OBJAWIEŃ MATKI BOŻEJ LEŚNEJ PANI	ZAJĄCZKI PIERWSZE
STOWARZYSZENIE ABSOLWENTÓW I WYCHOWANKÓW LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO IM. WŁ. BRONIEWSKIEGO W KRZEPICACH	KRZEPICE
ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW GMINNEJ SPÓŁDZIELNI "SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W KRZEPICACH	KRZEPICE
KÓŁKO ROLNICZE W KUŹNICZCE	KRZEPICE
STOWARZYSZENIE ORGANIZACJI EKOLOGICZNEJ "PRO VERITATE"	KRZEPICE
STOWARZYSZENIE "STRZELEC"	KRZEPICE

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości – Krajowy Rejestr Sądowy

⁵⁵ Urząd Miejski w Krzepicach, Biuletyn Informacji Publicznej

6 Analiza SWOT

Przed przystąpieniem do opracowania katalogu celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym, należy dokonać analizy zasobów Miasta i Gminy Krzepice w kontekście szans rozwojowych, zagrożeń, ale także czynników, które decydują o jego potencjale, lub też hamują jego wzrost. Skutecznym narzędziem analizy strategicznej jest analiza SWOT.

Nazwa pochodzi od akronimu angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse w otoczeniu), threats (zagrożenia w otoczeniu). Kompleksowe badania otoczenia danej organizacji, w tym przypadku Gminy Krzepice i jej wewnętrznego potencjału, pozwala na określenie priorytetów rozwojowych. Pomocna będzie w tym kontekście przeprowadzona diagnoza społeczno – demograficzna Gminy, która wyróżnia główne problemy społeczne regionu oraz deficyty w zakresie zasobów pomocy społecznej. Analiza SWOT Gminy Krzepice dotycząca przeciwdziałania problemom społecznym musi również wziąć pod uwagę zakres kompetencyjny samorządu w zakresie realizacji polityki społecznej.

Uwzględniając diagnozę Gminy głównie w części dotyczącej problemów społecznych oraz ustawowe zadania samorządu wyróżniono cztery obszary problemowe analizy.

Pierwszą kwestią jest szeroko pojęty aspekt ubóstwa, bezrobocia, aspektów związanych z ekonomią społeczną, problemów związanych z migracją ludności.

Kolejną kwestią jest obszar profilaktyki i ochrony zdrowia, problemy osób starszych oraz niepełnosprawność.

Trzecim obszarem problemowym jest kwestia opieki nad rodziną i pieczy zastępczej, bezpieczeństwo publiczne, sfera komunikacji społecznej, obyczajów, stylu życia i partnerstwa lokalnych społeczności.

Czwartym obszarem będącym tematem naszych analiz jest temat uzależnień i przemocy.

Tabela 25. Analiza SWOT – obszar nr 1: ubóstwo, bezrobocie, aspekty związane z ekonomią społeczną, problemy związane z migracją ludności

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • STYPENDIA SOCJALNE DLA UCZNIÓW • REALIZOWANE PRZEZ GMINĘ PROJEKTY W OBSZARZE FINANSOWANIA POŚLĄKÓW DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ DOŻYWIANIA • OBJĘCIE POMOĄ (ZASIŁKAMI) OSÓB SZCZEGÓLNIE POTRZEBUJĄCYCH • DUŻO ILOŚĆ OFERT PRACY • PROFESJONALNA KADRA ZATRUDNIONA W INSTYTUCJACH RYNKU PRACY ORAZ INSTYTUCJACH POMOCY SPOŁECZNEJ • UMIEJSCOWIENIE GEOGRAFICZNE (BLISKOŚĆ CZĘSTOCHOWY) • UCZESTNICTWO W SZKOLENIACH PODNOSZĄCYCH KWALIFIKACJE ZAWODOWE • DOBRZE ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA, UMOŻLIWIĄJĄCA PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH • BLISKOŚĆ DUŻEGO MIASTA 	<ul style="list-style-type: none"> • NIEWYSTARCZAJĄCA LICZBA LOKALI SOCJALNYCH • MAŁY UDZIAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W PODEJMOWANYCH DZIAŁANIACH • NIEZADAWAJĄCA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA • NIEDOSTOSOWANIE SYSTEMU KSZTAŁCENIA DO WYMAGAŃ RYNKU PRACY • ZASOBY FINANSOWE GMINY • STRUKTURA DEMOGRAFICZNA GMINY KRZEPICE • NIESKUTECZNE NARZĘDZIA AKTYWIZACJI • ODPLYW MŁODYCH, DOBRZE WYKSZTAŁCONYCH RODZIN Z GMINY KRZEPICE
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • ZMNIEJSZENIE OBCIĄŻENIA PRACOWNIKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ • USPRAWNIENIE PRZEPŁYWU INFORMACJI MIĘDZY JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I INSTYTUCJAMI DZIAŁAJĄCYMI W TYM OBSZARZE • UPROSZCZENIE PRZEPISÓW • LEPSZA SYTUACJA RODZIN (ZWŁASZCZA WIELODZIECZNYCH) WYNIKAJĄCA Z WPROWADZONYCH PROGRAMÓW RZĄDOWYCH (500 +, DOŻYWIANIE, KARTA DUŻEJ RODZINY) • BLISKOŚĆ GŁÓWNYCH SZLAKÓW KOMUNIKACYJNYCH 	<ul style="list-style-type: none"> • NIEWŁAŚCIWIE DOSTOSOWANY OBSZAR EDUKACJI PONADGIMNAZJALNEJ DO POTRZEB RYNKU PRACY • PROBLEMY Z AKTYWIZACJĄ ZAWODOWĄ OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY WSPARCIE PAŃSTWA W RAMACH PROGRAMU 500+ • ASYMILACJA KULTUROWA (I CO ZA TYM IDZIE RÓŻNICE KULTUROWE I INNE OCZEKIWANIA) ZE STRONY NOWYCH MIESZKAŃCÓW GMINY • BRAK STABILNOŚCI SYSTEMU PRAWNEGO • STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA • „SZARA STREFA „ - ZATRUDNIENIE NIEOFICJALNE • UREGULOWANIA PRAWNE NIEKORZYSTNE DLA PRACODAWCÓW (WYSOKIE KOSZTY PRACY), KTÓRE NIE PROWADZĄ DO OGRANICZENIA ZATRUDNIENIA NIEOFICJALNEGO • UZALEŻNIENIE RODZIN OD INSTYTUCJI POMOCY SPOŁECZNEJ • CORAZ MNIEJSZE DOCHODY GMINY Z TYTUŁU PODATKÓW Z POWODU NIEKORZYSTNYCH TRENDÓW DEMOGRAFICZNYCH • CORAZ WIĘKSZA LICZBA OSÓB POCHODZENIA UKRAIŃSKIEGO NA RYNKU PRACY

Tabela 26. Analiza SWOT – obszar nr 2: Profilaktyka i ochrona zdrowia, problemy osób starszych, niepełnosprawność

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH (IMPREZY OKOLICZNOŚCIOWE) • DZIAŁAJĄCE WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ • DOSTĘP DO RÓŻNYCH FORM POMOCY ŚWIADCZONEJ PRZEZ MGOPS I PCPR • DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY OPIEKUNKI DLA OSÓB W WIEKU SENIORALNYM • BLISKOŚĆ DUŻEGO MIASTA • UCZESTNICTWO W SZKOLENIACH PODNOSZĄCYCH KWALIFIKACJE ZAWODOWE • ODBYWAJĄCE SIĘ W OŚRODKU KULTURY ZAJĘCIA W KTÓRYCH AKTYWNIEM RÓWNIEŻ UCZESTNICZĄ OSOBY STARSZA • DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH • DZIAŁAJĄCY SZPITAL REJONOWY 	<ul style="list-style-type: none"> • DEFICYT LEKARZY SPECJALISTÓW (JEDYNIENIE KILKU SPECJALISTÓW PRAKTYKUJĄCYCH W KRZEPICACH) • OGRANICZONE MOŻLIWOŚCI DOSTĘPU DO LEKARZY SPECJALISTÓW W KŁOBUCKU ORAZ CZĘSTOCHOWIE W RAMACH KONTRAKTÓW Z NFZ, DŁUGI CZAS OCZEKIWANIA NA WIZYTĘ • BRAK DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ • BRAK OFERTY DLA SENIORÓW (TJ. UNIWERSYTET III WIEKU) • DUŻA ILOŚĆ ZADAŃ CEDOWANYCH NA MGOPS • BARIERY ARCHITEKTONICZNE • BRAK PORADNI PRZYSZPITALNEJ • BRAK SZALETÓW MIEJSKICH • BRAK ŚRODKÓW KOMUNIKACJI DOSTOSOWANYCH DO POTRZEB OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH • SŁABA KOMUNIKACJA WIOSEK Z TERENU GMINY KRZEPICE Z OŚRODKAMI MIEJSKIMI • NIEWYSTARCZAJĄCA ILOŚĆ REALIZOWANYCH PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH • OGRANICZENIA WE WSPÓŁPRACY Z PLACÓWKAMI SŁUŻBY ZDROWIA • BRAK MIESZKANIA CHRONIONEGO • MAŁY UDZIAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W PODEJMOWANYCH DZIAŁANIACH • BRAK PEŁNYCH DANYCH O RZECZYWISTEJ LICZBIE I POTRZEBACH OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH • BRAK DZIENNEGO OŚRODKA WSPARCIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI • BRAK ŚRODOWISKOWEGO DOMU SAMOPOMOCY • ZASOBY FINANSOWE GMINY • NIEWYSTARCZAJĄCE ZASOBY KADROWE GMINY I JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO • BRAK KLUBU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • STWORZENIE SYSTEMU OPIEKI NAD OSOBAMI OBŁOŻNIE CHORYMI • DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU WZROST EMPATII ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMÓW OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH • DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU INTEGRACJĘ MIĘDZYPOKOLENIOWĄ MIESZKAŃCÓW GMINY 	<ul style="list-style-type: none"> • NIESTABILNOŚĆ SYSTEMU PRAWNEGO • OGRANICZENIE FINANSOWANIA ŚWIADCZEŃ I USŁUG MEDYCZNYCH W RAMACH KONTRAKTU NFZ • NIEWYDOLNOŚĆ SYSTEMU FINANSUJĄCEGO EDUKACJĘ I REHABILITACJĘ DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ • TRUDNA SYTUACJA BUDŻETOWA PAŃSTWA I SAMORZĄDÓW

<ul style="list-style-type: none"> • POZYSKANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH • ZWIĘKSZENIE SUBWENCJI OŚWIATOWYCH NA EDUKACJĘ DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ • ZWIĘKSZENIE ŚRODKÓW NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH I INSTYTUCJACH PUBLICZNYCH • WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU KADRY I WOLONTARIATU • ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI PAŃSTWA ORAZ SAMORZĄDÓW W KOSZTACH FUNKCJONOWANIA SYSTEMU WSPARCIA OSÓB WYMAGAJĄCYCH POMOCY • ZWIĘKSZENIE WSPÓŁPRACY Z PARAFIAMI KOŚCIELNYMI 	<ul style="list-style-type: none"> • POGORSZENIE SIĘ SYTUACJI SOCJALNO-BYTOWEJ OSÓB WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA • PRZEMIANY KULTUROWO - SPOŁECZNE PROWADZĄCE DO OGRANICZENIA MIEJSCA OSÓB STARSZYCH I CHORYCH W RODZINIE, KULT MŁODOŚCI • ROSNĄCE POTRZEBY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM POMOCY W FORMIE USŁUG OPIEKUŃCZYCH • NIEPOKOJĄCE ZJAWISKO WZROSTU POPULACJI OSÓB WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA POD KĄTEM ZDROWIA PSYCHICZNEGO • ZMIANA MODELU RODZINY WIELOPOKOLENIOWEJ NA JEDNO LUB DWUPOKOLENIOWĄ
---	---

Tabela 27. Analiza SWOT – obszar nr 3: Opieka nad rodziną i piecza zastępcza, bezpieczeństwo publiczne, komunikacja społeczna/obyczaje/styl życia/partnerstwa lokalnych społeczności

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • WSPARCIE RODZIN W RAMACH KARTY DUŻEJ RODZINY • DOBRA INTEGRACJA NAPŁYWOWYCH MIESZKAŃCÓW Z MIESZKAŃCAMI DŁUŻEJ MIESZKAJĄCYMI • WSPARCIE RODZIN DYSFUNKCYJNYCH PRZEZ ASYSTENTA RODZINY • UCZESTNICTWO W SZKOLENIACH PODNOSZĄCYCH KWALIFIKACJE ZAWODOWE • ŻRÓŃCOWANA OFERTA POMOCOWA W GMINIE (DOM KULTURY, MIEJSKO - GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ, OŚWIATA) 	<ul style="list-style-type: none"> • OBCIĄŻENIE PRACĄ ASYSTENTA RODZINY (NARAŻENIE NA WYPALENIE ZAWODOWE) • NIESPÓJNE I NIEPRECYZYJNE PRZEPISY PRAWNE UTRUDNIAJĄCE WSPÓŁPRACĘ JEDNOSTEK Z INNYMI INSTYTUCJAMI W ZAKRESIE WSPARCIA RODZINY • BRAK PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO • BRAK MIESZKANIA CHRONIONEGO • MAŁY UDZIAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W PODEJMOWANYCH DZIAŁANIACH • BRAK ŚWIADOMOŚCI OBYWATELSKIEJ I WPŁYWU NA ZMIANY Z UWAGI NA BRAK WIEDZY NT. KORZYŚCI Z FUNKCJONOWANIA NP. NGO • BRAK ŻŁOBKÓW • SŁABO ROZWINIĘTĄ INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA W REGIONACH WIEJSKICH • OGRANICZONE CZYNNIKI LOKALOWE • OGRANICZONA LICZBA NGO W TYM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ DZIECKA I RODZINY • ZASOBY KADROWE GMINY I JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO • ZASOBY FINANSOWE GMINY • SŁABO ZDIAGNOZOWANE POTRZEBY MIESZKAŃCÓW W OBSZARZE SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU • BRAK MONITORINGU • MALEJĄCY POTENCJAŁ LUDNOŚCIOWY CZĘSTOCHOWY JAKO MIASTA AGLOMERACYJNEGO

	<ul style="list-style-type: none"> • BRAK WIĘZI POMIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI MIEJSCOWOŚCIAMI NA TERENIE GMINY • NIEWYKORZYSTANY POTENCJAŁ TURYSTYCZNY I REKREACYJNY • BRAK ORGANIZOWANYCH SUPERWIZJI
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • REAKTYWACJA WOJEWÓDZTWA CZĘSTOCHOWSKIEGO • POMOC ZE STRONY SPECJALISTÓW (PRAWNIK, PSYCHOLOG, MEDIATOR) • WZMOCNIENIE WSPÓŁPRACY MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI JEDNOSTKAMI I INSTYTUCJAMI W ZAKRESIE WSPARCIA RODZINY • DOSTĘP DO WYPRACOWANYCH STANDARDÓW I DOBRYCH PRAKTYK • UMIĘJĘTNE I WŁAŚCIWE POZYSKANIE ORAZ WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH • WZMOCNIENIE WSPÓŁPRACY MIĘDZY INSTYTUCJAMI WSPIERAJĄCYMI RODZINĘ A KOŚCIOŁEM • POBUDZANIE INICJATYW SPOŁECZNYCH • DOSKONALENIE FORM SZKOLENIOWYCH • WZROST OFERT EDUKACYJNYCH SKIEROWANYCH DO POTRZEB DZIECI • WZROST ZATRUDNIENIA W MGOPS • DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ZWIĘKSZANIE ŚWIADOMOŚCI RODZICÓW NT. OBSZARÓW DZIAŁAŃ EDUKACYJNO – WYCHOWAWCZYCH PLACÓWEK OŚWIATOWYCH ORAZ OBOWIĄZKÓW BĘDĄCYCH PO STRONIE RODZICÓW I OPIEKUNÓW 	<ul style="list-style-type: none"> • KRYZYS RODZINY, ZMIANA MODELU RODZINY, BRAK JEJ TRWAŁOŚCI, CORAZ WIĘCEJ RODZIN DYSFUNKCYJNYCH ORAZ ROZWODÓW W RODZINACH • BRAK STABILNOŚCI SYSTEMU PRAWNEGO • ROSNĄCE KOSZTY GMINY Z TYTUŁU ODPLATNOŚCI ZA POBYT DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ • BRAK WZORCÓW I AUTORYTETÓW U DZIECI I MŁODZIEŻY

Tabela 28. Analiza SWOT – obszar nr 4: Uzależnienia i przemoc

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • BRAK ANONIMOWOŚCI • SPRAWNIE DZIAŁAJĄCA GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH • PROFESJONALNA KADRA • ZINTEGROWANE DZIAŁANIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY • UCZESTNICTWO W SZKOLENIACH PODNOSZĄCYCH KWALIFIKACJE ZAWODOWE • PRACA ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE 	<ul style="list-style-type: none"> • BRAK TERAPEUTY, ZAWODOWEGO PORADNICTWA • WYSOKIE KOSZTY LECZENIA I DIAGNOZY OSÓB UZALEŻNIONYCH I WSPÓLUZALEŻNIONYCH • ŁATWA DOSTĘPNOŚĆ DO ALKOHOLU • STRES W ŻYCIU CODZIENNYM ORAZ MOBBING W PRACY • PRZYZWOLENIE SPOŁECZNE DO PICIA ALKOHOLU PRZEZ NIELETNICH • ZBYT MAŁE ZAANGAŻOWANIE SŁUŻBY ZDROWIA W DZIAŁANIA POMOCOWE • MAŁY UDZIAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W PODEJMOWANYCH DZIAŁANIACH • NIECHĘĆ OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DO WSPÓŁPRACY • NIESPÓJNE I NIEPRECYZYJNE PRZEPISY PRAWNE • ZASOBY FINANSOWE GMINY • SŁABA JAKOŚĆ SZKOLEŃ • ZBYT MAŁA ILOŚĆ SZKOLEŃ NA POZIMIE WOJEWÓDZKIM
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • DZIAŁANIA ZAWARTE W PROGRAMACH PROFILAKTYCZNYCH • PRACA TERAPEUTYCZNA Z DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ • KORZYSTANIE Z WYPRACOWANYCH ROZWIĄZAŃ NA ZASADZIE DOBRZYCH PRAKTYK • ZWIĘKSZENIE REALIZACJI PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH W SZKOŁACH • KAMPANIA SPOŁECZNA SKIEROWANA DO MIESZKAŃCÓW GMINY KRZEPICE • ROSNĄCA ŚWIADOMOŚĆ SPOŁECZEŃSTWA DOTYCZĄCA ZAGROZEŃ WYNIKAJĄCYCH Z UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY • OGRANICZENIE ILOŚCI SPRZEDAŻY ALKOHOLU NA IMPREZACH MASOWYCH • ZATRUDNIENIE DODATKOWYCH SPECJALISTÓW (TERAPEUTÓW) 	<ul style="list-style-type: none"> • BRAK STABILNOŚCI SYSTEMU PRAWNEGO • WZROST STRESU I PRZEMOCY W RODZINIE • OGRANICZENIE ŚRODKÓW PRZEZNACZONYCH NA PROFILAKTYKĘ UZALEŻNIEŃ • BRAK EGZEKUCJI PRZEPISÓW DOT. SPRZEDAŻY ALKOHOLU I JEGO REKLAMY • BLISKOŚĆ DUŻEGO MIASTA I PRZENIKANIE DO GMINY ZAGROZEŃ ZWIĄZANYCH Z UZALEŻNIENIAMI OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH • BIUROKRACJA • OBNIŻAJĄCY SIĘ WIEK INICJACJI ALKOHOLOWEJ

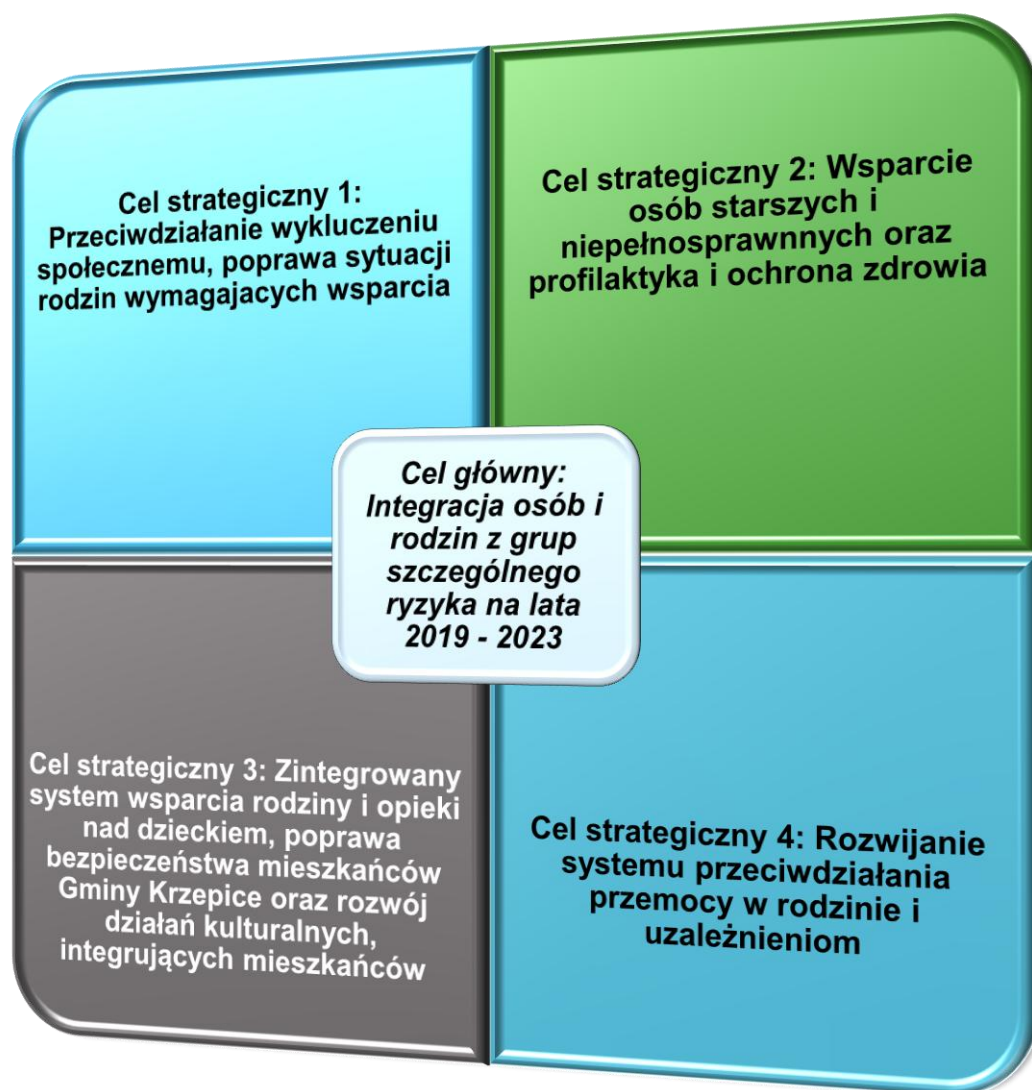

7 Część programowa

Wypracowanie zestawu rozwiązań, który mógłby zadziałać opierać się musi przede wszystkim o dobrą diagnostykę problemów, oraz wspólnie wypracowaną zgodę, co do zakresu działań i odpowiedzialności za ich wykonanie.

Definiując cele strategiczne oparto się na zdiagnozowanych słabościach i zagrożeniach. Zidentyfikowane mocne strony i szanse były pomocne w rozwiązywaniu problemów. Taka strategia pracy pozwoliła na wyodrębnienie kilku obszarów wymagających najpilniejszego reagowania.

Rysunek 1. Cel główny strategii oraz poszczególne cele strategiczne

Rysunek 2. Cele strategiczne i operacyjne strategii

CEL STRATEGICZNY 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, poprawa sytuacji rodzin wymagających wsparcia.

- 1.1. Organizowanie działań mogących ograniczyć występowanie ubóstwa wśród mieszkańców.
- 1.2. Rozwój systemu aktywizacji zawodowej osób wykluczonych społecznie.
- 1.3. Rozwój pracy socjalnej i profesjonalizacja służb społecznych.
- 1.4. Rozwój infrastruktury socjalnej.

CEL STRATEGICZNY 2: Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych oraz profilaktyka i ochrona zdrowia.

- 2.1. Diagnozowanie problemów i potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych.
- 2.2. Wsparcie psychologiczne i społeczne osób niepełnosprawnych.
- 2.3. Wyrównywanie szans życiowych osób starszych i niepełnosprawnych.
- 2.4. Budowanie sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
- 2.5. Profilaktyka i ochrona zdrowia.

CEL STRATEGICZNY 3: Zintegrowany system wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Gminy oraz rozwój działań kulturalnych, integrujących mieszkańców.

- 3.1. Profilaktyka i wsparcie rodzin mających trudności w wypełnieniu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych.
- 3.2. Wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi młodego pokolenia.
- 3.3. Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach.
- 3.4. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy Zielonki.
- 3.5. Rozwój kultury oraz wzrost poczucia tożsamości z własnym regionem.

CEL STRATEGICZNY 4: Rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom.

- 4.1. Umocnienie współpracy służb społecznych ze społecznością Gminy oraz doskonalenie systemu pomocy osobom doświadczającym przemocy.
- 4.2. Wsparcie osób dotkniętych problemem przemocy i uzależnień.
- 4.3. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień .

Tabela 29. Cel strategiczny nr 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, poprawa sytuacji rodzin wymagających wsparcia.

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY / PARTNERZY	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.1. Organizowanie działań mogących ograniczyć występowanie ubóstwa wśród mieszkańców	1.1.1. Udzielanie pomocy materialnej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno – bytowej z zakresu pomocy społecznej oraz innych przepisów prawnych i programów osłonowych	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, UM	Liczba osób - rodzin objętych wsparciem Kwota udzielonej pomocy	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne;
	1.1.2. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i i kościołami na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, UM, NGO	Liczba osób/rodzin objętych wsparciem	
1.2. Rozwój systemu aktywizacji zawodowej osób wykluczonych społecznie	1.2.1. Współpraca Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z Urzędem Pracy Powiatu Kłobuckiego (poprzez zatrudnienie subsydiowane - roboty publiczne, staże , prace społecznie - użyteczne) na rzecz osób bezrobotnych	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, PUP	Liczba zawartych porozumień pomiędzy MGOPS a PUP Liczba osób objętych wsparciem	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
	1.2.2. Współpraca Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzepicach z Centrum Integracji Społecznej				
1.3. Rozwój pracy socjalnej i profesjonalizacja służb społecznych	1.3.1. Praca socjalna (porady, rozmowy, kontrakt socjalny, projekt socjalny)	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS	Liczba osób – rodzin objętych wsparciem Liczba osób w rodzinach Liczba kontraktów socjalnych Liczba projektów socjalnych	Budżet Gminy; Budżet Państwa;
	1.3.2. Upowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS	Nakład materiałów informacyjnych (ulotki , informatory, plakaty, informacja na stronie internetowej)	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne;
	1.3.3. Systematyczne wzmacnianie kadry służb społecznych poprzez dokształcanie i zapewnienie odpowiedniej liczby pracowników	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, UM	Liczba zorganizowanych szkoleń Liczba uczestników szkoleń Liczba zatrudnionych pracowników	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne;
1.4. Rozwój infrastruktury socjalnej	1.4.1. Utworzenie mieszkania chronionego	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, UM	Liczba mieszkań chronionych	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne;
	1.4.2. Zwiększenie liczby lokali socjalnych	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, UM	Liczba lokali socjalnych	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne;

Tabela 30. Cel strategiczny nr 2: Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych oraz profilaktyka i ochrona zdrowia.

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY / PARTNERZY	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
2.1. Diagnozowanie problemów i potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych	2.1.1. Aktualizacja bazy danych osób niepełnosprawnych	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	MGOPS	Liczba osób, których dane znajdują się w bazie danych MGOPS	Budżet Gminy;
	2.2. Wsparcie psychologiczne i społeczne osób niepełnosprawnych	2.2.1. Realizacja poradnictwa psychologicznego	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	MGOPS, Jednostki Oświatowe, Policja, Pełnomocnik Burmistrza ds. RPA	Liczba udzielonych porad
2.3. Wyrównywanie szans życiowych osób starszych i niepełnosprawnych	2.2.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez działalność asystenta osoby niepełnosprawnej	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	Jednostki oświatowe, MGOPS, UM	Liczba osób objęta pomocą	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
	2.3.1. Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz o dostępnych formach pomocy	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	MGOPS, UM	Nakład materiałów informacyjnych (ulotki, informatory, informacja na stronie internetowej, artykuł w prasie lokalnej)	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne;
	2.3.2. Likwidacja barier architektonicznych	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	UM	Liczba zrealizowanych projektów	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
	2.3.3. Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej, rekreacyjnej i sportowej dla osób starszych i niepełnosprawnych	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	MGOPS, Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach, Gminna Biblioteka Publiczna w Krzepicach, NGO, UM	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
2.4. Budowanie sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	2.3.4. Realizacja usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	MGOPS	Liczba osób objętych pomocą	Budżet Państwa; Budżet Gminy;
	2.4.1. Stworzenie Centrum Aktywnego Seniora oraz Klubu Seniora	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach, NGO	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne;
	2.4.2. Opracowanie programu ochrony zdrowia psychicznego	Do roku 2023 rok	UM	Opracowany dokument	Budżet Gminy; Budżet Państwa;
	2.4.3. Promowanie idei wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	MGOPS, UM, Jednostki Oświatowe	Liczba wolontariuszy, Liczba artykułów poświęconych tematowi,	Budżet Gminy; Budżet Państwa;
2.5. Profilaktyka i ochrona zdrowia	2.4.4. Kształtowanie pozytywnych postaw społecznych w szczególności u dzieci i młodzieży wobec osób starszych i niepełnosprawnych	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	Jednostki Oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach, NGO, UM, MGOPS	Liczba spotkań, warsztatów, artykułów w prasie i na stronie internetowej	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
	2.5.1. Realizacja programów profilaktycznych w celu zapobiegania chorobom i niepełnosprawności	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	Służba zdrowia, UM	Liczba programów	Budżet Gminy; Środki zewnętrzne;
	2.5.2. Promowanie postaw prozdrowotnych, zdrowego stylu życia, aktywnego spędzania czasu	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	Służba Zdrowia, Jednostki Oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach, NGO, UM, MGOPS, Gminna Biblioteka Publiczna w Krzepicach, Pełnomocnik Burmistrza ds. RPA	Liczba zrealizowanych projektów, informacja na stronie internetowej, artykuł w prasie lokalnej)	Budżet Gminy; Środki zewnętrzne;
	2.5.3. Organizowanie wydarzeń sportowych promujących zdrowy tryb życia wśród mieszkańców Gminy	Zadanie ciągłe na lata 2019-2023	Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach, Jednostki Oświatowe, UM, NGO,	Liczba wydarzeń	Budżet Gminy; Środki zewnętrzne;

Tabela 31. Cel strategiczny nr 3: Zintegrowany system wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Gminy oraz rozwój działań kulturalnych, integrujących mieszkańców

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY PARTNERZY	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
3.1. Profilaktyka i wsparcie rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych	3.1.1. Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, Jednostki Oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach, NGO, Pełnomocnik Burmistrza ds. RPA, Policja	Patrz opracowany dokument	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne;
	3.1.2. Promowanie właściwych postaw rodzicielskich	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, Jednostki Oświatowe, Policja	Liczba spotkań	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
3.2. Wzmacnianie systemu sprzyjającemu rozwojowi młodego pokolenia	3.2.1. Zwiększanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w tym wsparcie materialne i zapewnienie dostępności zajęć korekcyjno - kompensacyjnych i wyrównawczych dla dzieci/młodzieży z deficytami edukacyjnymi	Zadanie ciągle na lata 2019-2024	Jednostki Oświatowe, UM	Liczba dzieci objętych wsparciem, Liczba udzielonych porad	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne;
	3.2.2. Zapewnienie dzieciom/młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (zajęcia pozalekcyjne, kulturalne, sportowe, w tym utworzenie świetlic środowiskowych)	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, Jednostki Oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach, NGO, Pełnomocnik Burmistrza ds. RPA, UM, Kluby Sportowe	Liczba spotkań, zajęć Liczba świetlic	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne;
	3.2.3. Organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, Jednostki Oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach, NGO, Pełnomocnik Burmistrza ds. RPA, UM, Kluby Sportowe	Liczba dzieci	Budżet Gminy; Budżet Państwa; Środki Zewnętrzne
3.3. Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach	3.3.1. Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych - dotyczących wszelkich zachowań ryzykownych w lokalnych szkołach m.in. CUDER	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	Jednostki Oświatowe, Pełnomocnik Burmistrza ds. RPA, UM	Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, liczba uczestników zorganizowanych programów profilaktycznych	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
3.4. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy Krzepice	3.4.1. Wspieranie lokalnej Policji w obszarze monitoringu niebezpiecznych miejsc na terenie Gminy	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	UM	Liczba dofinansowanych zadań	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
	3.4.2. Zwiększanie świadomości społecznej mieszkańców w zakresie dbania o bezpieczeństwo	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	Policja, UM, MGOPS	Liczba spotkań, Liczba artykułów w prasie i na stronie internetowej	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
3.5. Rozwój kultury oraz wzrost poczucia tożsamości z własnym regionem	3.5.1. Organizowanie cyklicznych wydarzeń kulturalnych na terenie Gminy	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	NGO, UM, Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach, Gminna Biblioteka Publiczna w Krzepicach	Liczba zorganizowanych wydarzeń	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
	3.5.2. Promowanie dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych Gminy	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	Gminny Ośrodek Kultury w Krzepicach, Gminna Biblioteka Publiczna w Krzepicach, UM	Liczba spotkań, Liczba wejść na strony internetowe Liczba artykułów w prasie i na stronie internetowej	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;

Tabela 32. Cel strategiczny nr 4: Rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY / PARTNERZY	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
4.1. Umocnienie współpracy służb społecznych ze społecznością Gminy oraz doskonalenie systemu pomocy osobom doświadczającym przemocy	4.1.1. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, Interdyscyplinarny Zespół - Policja, Jednostki Oświatowe, Kuratorzy, Ochrona Zdrowia	Patrz opracowany dokument	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
	4.1.2. Zwiększanie świadomości społecznej mieszkańców Gminy na temat zjawiska przemocy.	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, UM	Liczba spotkań, Liczba artykułów w prasie i na stronie internetowej	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
	4.1.3. Umacnianie współpracy instytucji świadczących pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, Interdyscyplinarny Zespół - Policja, Jednostki Oświatowe, Kuratorzy, Służba Zdrowia	Liczba spotkań	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
4.2. Wsparcie osób dotkniętych problemem przemocy i uzależnień	4.2.1. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemem przemocy i uzależnień dostępu do specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego, socjalnego, mediacji)	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, UM, Pełnomocnik Burmistrza ds. RPA	Liczba udzielonych porad	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
4.3. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień	4.3.1. Opracowania materiałów edukacyjno – informacyjnych dotyczących uzależnień (zwłaszcza alkoholu, palenia tytoniu oraz dopalaczy).	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	MGOPS, Pełnomocnik Burmistrza ds. RPA	Nakład materiałów informacyjnych (ulotki , informatory, informacja na stronie internetowej, artykuł w prasie lokalnej)	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
	4.3.2. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Krzepice	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	Pełnomocnik Burmistrza ds. RPA	Patrz Opracowany dokument	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;
	4.3.3. Monitorowanie sieci punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim	Zadanie ciągle na lata 2019-2023	GKRPA, Policja,	Liczba miejsc monitorowanych	Budżet Gminy; Środki Zewnętrzne;

8 Sposoby monitorowania i oceny Strategii oraz komunikacji społecznej

8.1 System monitorowania Strategii

Prowadzeniem monitorowania, wdrażania Strategii oraz oceny zajmować się będzie Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pracownicy MGOPS-u w Krzepicach prowadzić będą monitoring w oparciu o wskaźniki finansowe i ilościowe. Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzepice.

Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalane będą w zależności od ich kategorii (produkt, rezultat, oddziaływanie) w cyklu rocznym.

8.2 Sposoby oceny realizacji Strategii

Ocena realizacji Strategii odbywać się będzie:

- przed realizacją programu (ex-ante);
- na bieżąco w trakcie realizacji Strategii i wykonywania poszczególnych zadań (on – going);
- po jego zakończeniu (ex-post);
- na podstawie określonych wskaźników, osiągniętego wymiernego rezultatu w porównaniu z okresem minionym, na podstawie oceny analizy sytuacji społeczno-gospodarczej i środowiskowej Gminy Krzepice.

9 System wdrażania zmian w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice zostanie przyjęta w formie uchwały Rady Miejskiej. Wdrażane zmiany będą także podlegały uchwaleniu przez Radę Miejską. Zmiany w Strategii inicjowane będą przez Burmistrza Krzepic, Komisje Rady Miejskiej oraz grupy społeczno - gospodarcze uczestniczące w procesie wdrażania i realizacji Strategii.

10 Wnioski i uwagi końcowe

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice powinna przyczynić się do wdrożenia w Krzepicach nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia ukierunkowuje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego modelu systemu pomocy społecznej. Zorientowanie Strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości.

Strategia jest zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez Władze Samorządowe Gminy Krzepice, mającym pobudzać do aktywności organizacje, instytucje, środowiska działające w obszarze pomocy społecznej, rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.

Cele, kierunki działań oraz propozycje projektów zawarte w Strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, często marginalizowanych i wykluczonych ze społeczeństwa. Strategia proponuje wdrożenie partnerstwa lokalnego między różnorodnymi partnerami społecznymi, jako zasady rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Gminy Krzepice, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.

Strategia ukazuje również, poza układem organizacyjno-instytucjonalnym, układ finansowania polityki społecznej i źródła pozyskiwania środków na rozwiązywanie problemów społecznych, w tym środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Stwarza to szansę na usprawnienie instytucjonalne sfery związanej z realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej, ograniczaniem negatywnych zjawisk społecznych, jak patologie, ubóstwo czy długoterminowe bezrobocie. Ważnym

zadanie jest skonstruowanie mechanizmów finansowych pozwalających na łączenie środków z różnych źródeł.

Niezwykle ważną sprawą ujętą w Strategii jest konieczność budowy platformy instytucji i organizacji koordynujących działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. W tym procesie zapewnić należy przygotowanie instytucji, wzmocnienie kadrowe i lokalowe kluczowej instytucji wdrażania Strategii, jaką jest Ośrodek Pomocy Społecznej. W ramach Strategii zaproponowano również monitoring i ocenę skuteczności realizacji zadań strategicznych.

W ramach wdrażania Strategii należy podjąć następujące działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych:

- zapewnienie montażu finansowego ze środków samorządowych, państwa oraz prywatnych;
- wprowadzenie rozwiązań umożliwiających jeszcze większy udział organizacji niepublicznych (zwłaszcza pozarządowych) w realizacji publicznych usług z zakresu pomocy społecznej;
- stworzenie polityki senioralnej i projektów skierowanych dla seniorów, w tym specjalnej oferty w zakresie usług opiekuńczych i zdrowotnych, ale także kulturalnych czy rekreacyjnych;
- wprowadzenie rozwiązań stwarzających warunki do rozwoju budownictwa mieszkalnego;
- profesjonalne przygotowanie służb, instytucji i kadr, które będą zarządzać, wdrażać i monitorować projekty strategiczne;
- wzmocnienie systemu organizacyjnego oraz podniesienie nakładów na infrastrukturę techniczną Ośrodka Pomocy Społecznej, który posiada kluczową rolę w procesie wdrożenia programu społecznego na terenie gminy Krzepice;
- reorientacja wydatków w ramach polityki społecznej w kierunku zwiększenia nakładów na „aktywne fora” oraz rozszerzenie tych form na wszystkie obszary występowania problemów społecznych.

Przyjęcie przez Samorząd nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Polityka społeczna jest realizowana poprzez politykę emerytalno - rentową, pomocy społecznej, ochrony

zdrowia, zatrudnienia, rodziny, mieszkaniową, socjalizacyjną. Najważniejsze cele polityki społecznej to:

- bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, inwalidztwo, starość, śmierć, bezrobocie);
- inwestycje w człowieka – tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia, promocja zatrudnienia (czynnik rozwoju gospodarczego);
- ład społeczny – jako podstawa stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiąganiu celów, tolerancji różnic między ludźmi. Wartość pokoju społecznego rośnie wraz z osiąganiem dobrobytu i stabilizacji politycznej;
- życie rodzinne - ochrona wartości i więzi rodzinnych, oznacza powrót do wartości związków między ludźmi i poczucia bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych. Wychowanie przyszłych generacji wymaga wsparcia rodzin nie tylko ubogich i nie tylko materialnego ze strony osób i instytucji.

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych należy pamiętać, iż nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców Gminy Krzepice. Analiza dokumentów na poziomie krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by części działań nie powielać, ale wpisywać się własnymi działaniami w rzeczywistość formalno – prawną, uwzględniając lokalne potrzeby.

Od realizacji powyższych założeń i determinacji w procesie wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice zależeć będzie efektywność i zdolność instytucji, organizacji i władz samorządowych do rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Gminy Krzepice.

11 Spis tabel, wykresów i rysunków

Tabela 1. Skład Zespołu biorącego udział w warsztatach strategicznych w ramach prac nad przygotowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krzepice	6
Tabela 2. Liczba ludności w gminie Krzepice w latach 2012 - 2017.....	23
Tabela 3. Małżeństwa zawarte w gminie Krzepice w latach 2010-2015	25
Tabela 4. Liczba ludności w gminie Krzepice w latach 2012 – 2017 ze względu na wiek i płeć	29
Tabela 5. Współczynnik dzietności i reprodukcji brutto oraz trwanie życia w latach 2010-2015	31
Tabela 6. Urodzenia według wieku matki, 2015	31
Tabela 7. Urodzenia według kolejności urodzenia.	32
Tabela 8. Zgony wg najczęstszych przyczyn w powiecie kłobuckim - wskaźniki	35
Tabela 9. Pomoc społeczna w gminie Krzepice	42
Tabela 10. Realizacja świadczeń rodzinnych w latach 2016 – 2018	45
Tabela 11. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2014 - 2018	47
Tabela 12. Rzeczywista liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2014 - 2018	47
Tabela 13. Liczba pracowników zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej w latach 2016 -2018	48
Tabela 14. Działania w ramach pieczy zastępczej w latach 2015-2018	57
Tabela 15. Liczba niepełnosprawnych w kraju, województwie i powiecie	59
Tabela 16. Osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie	60
Tabela 17. Rynek pracy osób niepełnosprawnych w roku 2018	60
Tabela 18. Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci w powiecie kłobuckim w latach 2015-2018	62
Tabela 19. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z gminy Krzepice z podziałem na płeć w latach 2010 - 2015	72
Tabela 20. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, 2019r.	79
Tabela 21. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2010-2015.....	85
Tabela 22. Problem przemocy w rodzinie w Gminie Krzepice w latach 2017-2018.	94
Tabela 23. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart – A” w Gminie Krzepice w latach 2016 - 2015.....	96
Tabela 24. Organizacje pozarządowe zarejestrowane na terenie Gminy Krzepice	102
Tabela 25. Analiza SWOT – obszar nr 1: ubóstwo, bezrobocie, aspekty związane z ekonomią społeczną, problemy związane z migracją ludności	104
Tabela 26. Analiza SWOT – obszar nr 2: Profilaktyka i ochrona zdrowia, problemy osób starszych, niepełnosprawność	105
Tabela 27. Analiza SWOT – obszar nr 3: Opieka nad rodziną i piecza zastępcza, bezpieczeństwo publiczne, komunikacja społeczna/obyczaje/styl życia/partnerstwa lokalnych społeczności	107
Tabela 28. Analiza SWOT – obszar nr 4: Uzależnienia i przemoc	108
Tabela 29. Cel strategiczny nr 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, poprawa sytuacji rodzin wymagających wsparcia.	
Tabela 30. Cel strategiczny nr 2: Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych oraz profilaktyka i ochrona zdrowia	112
Tabela 31. Cel strategiczny nr 3: Zintegrowany system wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Gminy oraz rozwój działań kulturalnych, integrujących mieszkańców	113
Tabela 32. Cel strategiczny nr 4: Rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom	114

Wykres 1. Zestawienie płci i wieku mieszkańców Gminy Krzepice w 2017 roku	24
Wykres 2. Zestawienie urodzeń i zgonów mieszkańców Gminy Krzepice w latach 1995 - 2017.....	25
Wykres 3. Migracje na pobyt stały w gminie Krzepice w latach 1995 - 2017	26
Wykres 4. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Krzepice w latach 2004 - 2017 .	27
Wykres 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego wśród kobiet w Gminie Krzepice w latach 2004 - 2017	28.
Wykres 6. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego wśród mężczyzn w Gminie Krzepice w latach 2004 - 2017.....	28
Wykres 7. Prognoza demograficzna mieszkańców z terenu powiatu kłobuckiego dla poszczególnych grup wiekowych na lata 2015 - 2050	32
Wykres 8. Prognoza ludności na lata 2015 - 2050	33
Wykres 9. Migracje wewnętrzne w powiecie kłobuckim, prognoza na lata 2015-205	33
Wykres 10. Migracje zagraniczne w powiecie kłobuckim, prognoza na lata 2015-2050	34
Wykres 11. Przyczyny zgonów w powiecie kłobuckim w latach 2002 - 2016	35
Wykres 12. Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 1995 -2017	37
Wykres 13. Poziom wykształcenia - Gmina Krzepice	38
Wykres 14. Imprezy organizowane przez dom kultury oraz ich uczestnicy w latach 2011 - 2017.....	39
Wykres 15. Ćwiczący w klubach sportowych w gminie Krzepice w latach 2008 - 2016	40
Wykres 16. Ilość wszczętych postępowań w powiecie kłobuckim w latach 2011 - 2015	96
Wykres 17. Ilość wszczętych postępowań w gminie Krzepice w latach 2011 - 2015	99
Wykres 18. Przestępstwa stwierdzone (oszacowanie) w gminie Krzepice w latach 2012 - 2017.....	100
Rysunek 1. Cel główny strategii oraz poszczególne cele strategiczne	109
Rysunek 2. Cele strategiczne i operacyjne strategii	110

UZASADNIENIE

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 roku, poz. 1508 z późn. zm.).

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.